

<https://TheVirtualLibrary.org>

Ilman menestyksettä

Charles Dickens ja Wilkie Collins

Suomentanut [No Thoroughfare, 1867] Otto Georg Calamnius

G. L. Söderström, Porvoo, 1870

Vuosiluku on 1835, päivä on Marraskuun 30:nes. Pyhän Paavalinkirkon suuri kello Lontoossa näyttää 10:ttä tuntia illalla. Kaikki kaupungin pienemmät kirkonkellot jännittävät metallisia kurkkujansa. Muutamat alkavat nenäkkäästi ennen suuren tuomiokirkon raskasta kelloa; toiset alkavat hitaisesti, kolme, neljä, viisi lyömää sen jälkeen, mutta kaikki soveltuvat ne niin toisiinsa, että ilmaan jättävät helinän, ikäänkuin olisi siivillä varustettu Kronos isä itse, joka nielee omia sikiämiä, hirmuisella viikatteellansa tehnyt helähtävän iskun ilmaan, lentäessään kaupungin yli.

Mutta mikä se on kello, joka lyöpi toisia hitaammasti, joka kaikuu niin paljon likempänä korvaa ja tänä iltana on niin suuresti jälessä, että kerkeää ainoastaan osaa ottaa jälki-kaikunaan? Se on Löytölastenhuoneen kello.

Ennen aikaan otettiin löytölapset vastaan ilman minkäänlaisia tiedustelemisiä portissa olevaan kätkeyseen; nyt vaaditaan sen sijaan kaikenlaisia tietoja lapsista ja ne otetaan vastaan ikäänkuin armosta; heidän äitiensä taas täytyy jättää kaikki vastainen vaariin ottaminen lapsistaan, niinkuin myös kaikki luonnolliset vaatimuksensa heitä kohtaan.

Iltana on kaunis, ohuein pilvien läpi loistaa täysikuu. Päivä on ollut ihan toista luontoa, sillä kadut ovat mustat liasta ja mudasta, jonka tihä sumu on tehnyt vielä sakeammaksi. Tuo hunnulla peitetty rouvasnainen, joka kävelee edes takaisin löytölasten huoneen takaportin edustalla, tarvitsee kyllä tänä iltana hyviä jalka-varustuksia.

Hän kävelee levottomana edes takaisin, välttämättä ajurien pysäyspaikkaa, ja seisautuu usein suuren neliskulmaisen kartanonmuurin läntiseen päähän, kasvot porttia kohden. Mielensä näyttää levottomalta. Kirkas taivaankansi hänen päänsä ylitse kehoittaa häntä toivomaan, mutta likaantuneet kadunkivet allansa muistuttavat mailman vastuksista ja koetuksista. Niinkuin askeleensa alituisella ristin rastiin kävelemisellä olivat rakentaneet ikäänkuin sokkelon mutaan, niin olivat kentiesi hänen elämänsä jäljet ja vaiheet solmeuneet ikäänkuin monimutkaiseksi ja sekasortoiseksi verkoksi.

Löytölastenhuoneen takaportti aukenee, ja nuori nainen tulee ulos. Rouvasnainen menee syrjään, huomaa että portti hiljaa suljetaan sisäpuolelta, ja alkaa seurata nuorta naista.

Kaksi kolme katua on kuljettu äänetönnä, ennenkuin se, joka seuraa jäljestä, ojentaa kätensä ja koskee edelläkävijään. Nuori nainen pysähtyy ja kääntyy kummastellen.

“Te koskitte minuun eilenkin illalla, mutta käännettyäni päätäni, ette tahtoneet puhua. Miksi seuraatte minua kuin äänetön haamu?”

“Se ei ollut siitä syystä etten tahtonut puhua”, — vastasi rouvasnainen hiljaisella äänellä, — “vaan siitä etten voinut, vaikka koetin puhua.”

“Noh! mitä tahdotte minulta? Olenko koskaan tehnyt teille mitään pahaa?”

“Ette koskaan.”

“Tunnetteko minua?”

“En.”

“Mitä te sitten tahdotte minulta?”

“Tässä paperissa löytyy kaksi guineaa. Ottakaa vastaan tämä vähäpätöinen lahja, niin minä selvitän syyn!”

Nuoren naisen kauniit ja rehelliset kasvot punastuivat ja hän vastasi: “Siinä suuressa laitoksessa, johon olen kuuluva, ei löydy yhtään täysi-ikäistä ihmistä eikä lastakaan, jolla ei ole hyvää sanaa Sallylle. Minä olen Sally. Pidettäisiinkö minua samassa armossa, jos minua voitaisiin lahjoa?”

“Ajatukseni ei ole ollut teitä lahjoa; tahdoin vaan antaa teille pienen vähä-arvoisen palkinnon.”

Vakaasti, mutta ilman vihatta, painaa Sally tarjoovan käden kiinni ja lykkää sen syrjään.

“Jos minä voin tehdä jotaan teidän edestä, jota en tahdo tehdä itse asian tähden, niin erehdytte suuresti, jos luulette minun tekevän sitä rahain tähden. Mitä te tahdotte?”

“Olettehan yksi lastenhoitajista hospitaalissa; minä näin teidän tulevan sieltä sekä eilen että tänä iltana.”

“Niin olen. Minä olen Sally”.

“Teidän kasvoissa ilmoittaisi hellä kärsiväisyys, joka saattaa minun uskomaan, että pienet lapset teihin pian mielistyvät.”

“Se on, Jumala teitä siunatkoon, tosi.”

“Minä olen onneton äiti pienelle lapselle, joka nykyisin on tullut teidän hoidon alle. Minulla on rukous teille esiteltävänä.”

Kunnioittaen tätä luottamusta vieraan rouvan puolelta, joka nyt on laskenut huntunsa alas, vetää Sally, jonka koko olento on luonnollinen ja teeskentelemätön, sen jälleen eteen ja rupee itkemään.

“Tahdotteko kuulla rukoukseni?” kysyy rouva hartaasti — “ettehän tahdo tukkia korvianne särjetyn sydämmen tuskalliselta rukoukselta?”

“O! Jumala, Jumala!” huokaa Sally. “Mitä saatan minä sanoa? mitä tehdä? Älkää puhuko rukouksista. Rukoukset kannetaan Jumalan eteen, joka on kaikkein isä, eikä lastenhoitajain ja niiden vertaisten eteen. Ja sitten, näetten, tulen minä vaan olemaan puolen vuotta enään palveluksessani, siksikuin toista nuorta naista keretään opettaa minun ammattiini. Sillä minä olen menevä naimisiin enkä olisi lähtenyt ulos ollenkaan tänä iltana, yhtä vähä kuin eilenkään, jos ei Dick — se nuori mies, jolle rupean vaimoksi — makaisi sairaana ja minä hänen äitinsä ja sisarensa apuna tahtoisi valvoa hänen tykönänsä.”

“Ah! hyvä, rakas Sally —” vaikertaa rouva ja tarttuu hänen hameeseen — “niin totta kuin teillä on se toivo, joka minulta on rauvennut; niin totta kuin teille aukenee sileä tie elämän läpi, joka minulle ei enää voi tapahtua; niin totta kuin voitte toivoa tulla kunnioitetuksi vaimoksi ja jaloksi äitiksi, niin totta kuin olette elävä, rakastava nainen, niin kuulkaa Jumalan tähden harras rukoukseni!”

“Ah! Ah! Ah!” huokaa Sally suuressa tuskassa. “Mitä minä voin tehdä? Katsokaa kuinka käännätte omia sanojani minua vastaan! Minä kerroon teille, että olen aikeessa naida, ainoastaan selvittääkseni teille, että, jos tahtoisinkin, niin en voi teitä raukkaa auttaa, ja nyt

saatatte minun uskomaan että se oli julmasti minulta tehty mennä naimiseen eikä teitä auttaa. Sanokaa, onko se kauniisti teiltä raiskalta tehty?

“Kuulkaa minua, rakas Sally! Rukoilemiseni ei koske vastaista apua, vaan mitä jo on tapahtunut. Sen voitte täyttää kahdella sanalla.”

“Vai niin. Tämähän pahenee pahenemistaan,” sanoi Sally. “Mistä minä tietäisin ne kaksi sanaa, joita tarkoitatte?”

“Sen tiedätte. Mikä nimi on annettu minun lapsi raukalleni? En kysy enempätä. Olen lukenut lastenhuoneen asetukset ja tiedän, että hän on kastettu ja kirjoitettu kirjaan jollaan sukunimellä. Hän kastettiin viime maanantai iltana. Kuinka ovat häntä kutsuneet?”

Ellei Sally olisi sitä estänyt, niin olisi rouva heittäynyt polvilleen hänen eteensä sen sivukadun syvään mutaan, jonne olivat eksyneet. Se oli väestä tyhjä, toisessa päässään suljettu kuja, joka vei Löytölastenhuoneen pimeähän puutarhaan.

“Heittäkää! heittäkää! minun käy mieleksi ikäänkuin aikoisin tehdä jootaan hyvää. Antakaa! minä vielä katson teidän kauniita silmiä. Laskekaa molemmat kätenne minun käsiini ja luvatkaa sitten, ettette kysy enempää kuin ne kaksi sanaa.”

“Sen lupaan.”

“Ja ettette koskaan väärinkäytä niitä, jos minä sanon ne teille.”

“Ei koskaan! Ei loskaan.”

“Walter Wilding.”

Rouva painaa kasvonsa lastenhoitajan rintaan, vetää häntä syliinsä, lukee siunauksen ja sanoo: “Suudelkaa häntä minun puolestani” ja on samassa kadonnut.

* * * * *

Vuosiluku on 1847, päivä on ensimmäinen pyhä lokakuussa. Pyhän Paavalinkirkon suuri kello on puolivälissä 2. Tänä päivänä on Löytölastenhuoneen kello yhdessä tuomiokirkon kellon kanssa. Jumalanpalvelus kappelissa on lopetettu, ja löytölapset syövät puolista.

Tavallisuuden mukaan on paljon katselijoita atrioimisissa, kaksi tai kolme hallitusjäsentä, koko perheitä rahvaasta, pienempiä joukkoja sekä mies- että naispuolia ja yksityisiä henkiä eri kansaluokista. Kirkas syysaurinko loistaa raittiisti ja iloisesti saleihin ja raskaat ikkunat, joidenka kautta se paistaa, ynnä paneilatut seinät, joihin se heijasee, johdattavat mieleen Hogarthin mainioita tauluja. Tyttöin ja nuorempain lasten ruokasali näyttävät paraiten vetävän katselijoita luokseen. Siististi puetut vartiattaret kulkevat hiljaa järjestettyin pöytäin ympäri; katselijat kävelevät taikka seisahtavat mielensä mukiin, ja kuiskuttavatkin usein keskenänsä ja monet kasvoinmuodot herättävätkin syystä huomiota puoleensa. Muutamat katselijoista ovat alinomaisia vieraita täällä ja ovat saaneet tuttavien nuorisossa. He nojautuvat alas ja puhuvat pari sanaa nuoren tuttavansa kanssa. Jokaisella lapsella oli määrätty sijansa pöydässä. Vieraitten sydämellisyydelle ei suinkaan ole viaksi luettava, että näillä sijoilla tavallisesti nähdään hyvänsävyisiltä näyttäviä lapsia. Täänkaltaiset kohtaukset, ehkä kuin vähäpätöisiä, katkaisevat miellyttävällä tavalla pitkien

laveain salien ja siellä järjestettyin ruokapöytäin ikävää yksimuotoisuutta.

Läsnäolijain joukossa on eräs huntuun puettu rouva ilman kumppalitta. Näyttää kuin uteliaisuus ja sattumus ensi kerran olisi vienyt hänen tänne. Hän näyttää hämmästyneeltä ja kävellessään pitkin pöytärivejä ovat askeleensa viivytteleväiset ja käytöksensä ujo. Viimein hän tulee poikalasten ruokasaliin, jossa ei näe yhtään vierastajaa, kun aukasee oven.

Mutta juuri oven vieressä seisoo sattumalta vanha, vartioitseva nainen, jonkunmoinen emännöitsiä, jolle rouva tekee muutamia yksinkertaisia kysymyksiä: kuinka monta poikalasta siellä on; millä ijällä ne tavallisesti päästetään ulos mailmaan: näyttävätkö ne usein halua päästä merelle j.n.e. Näin hän jatkaa yhä alenevalla äänellä, kunnes viimein kysyy: "Kuka näistä on Walter Wilding?"

Ämmä pudistaa päätänsä. Se on vastoin asetuksia.

"Tiedättekö kuka on Walter Wilding?"

Vartiatar tuntee kuinka terävästi rouvan silmät tutkivat hänen kasvoja ja laskee silmänsä laattiaan, jotteivät mitään ilmoittaisi kääntymisellä ehkä oikealle kohdalle.

"Tiedän kyllä, mutta minulla ei ole oikeutta ilmoittaa mitään nimeä vieraille."

"Noh hyvä! Sitten hän voitte häntä osoittaa ilman mitään puhumatta."

Rouvan käsi lähenee hiljaa vartiatarta. Viipymys ja äänettömyys.

"Minä menen ympäri pöytiä —" sanoo vartiatar nähtävästi ilman rouvaa puhuttelematta. "Seuratkaa minua silmillänne. Se poika, jonka tykönä seison ja jota puhuttelen, ei ole se, jota kysytte, vaan se, jota kosken, se on Walter Wilding. Älkää enää puhutelko minua ja menkää vähän syrjään."

Sukkelasti seuraten viittausta, rouva menee edemmäksi saliin ja katselee ympärillensä. Heti sen jälkeen vartiatar menee arvelevaisesti alas pitkin pöytien ulkopuolta, vasemmalle, läpi koko rivin, kääntyy takaisin ja menee pitkin sisäpuolta. Salaa iskien rouvalle silmää hän nojautuu alas, kallistuen eteenpäin ja puhuu. Se poika, jota hän puhuttelee, nostaa päätänsä ja vastaa. Kuunnellen mitä poika vastaa, hän panee hellämielisesti ja luonteasti kätensä sen pojan olkapäälle, joka istuu vieressä oikealla puolella, ja että tämä tekemänsä tulisi selvästi näkymään, taputtelee hän häntä pari kertaa ennenkuin lähtee. Sitten hän kävelee vielä kerran ympäri pöytiä, ilman muihin koskematta, ja menee ulos toisessa päässä suurta salia olevasta ovesta.

Atria on lopetettu, ja rouva menee myös alas pitkin pöytäin ulkosivua, alkaen vasemmalta ja pitkin koko riviä, kääntyy ja tulee takasin pitkin sisäpuolta. Onneksi hänelle on sillä aikaa useampia vieraita tullut saliin, seisoen siellä täällä erillään. Hän lykkää huntunsa syrjään, seisahtuu pojan viereen, jota oli vartiatar taputellut ja kysyy häneltä kuinka vanha hän on.

"Kolmannella toista" — vastaa poika, katsoen kysyjätä kirkailla silmillä.

"Oletko terve ja tytyväinen täällä?"

"Olen."

"Saatko sinä ottaa vastaan tämän konfektin minulta?"

“Saan, jos tahdotte olla niin hyvä ja antaa sen.” Nojauten tätä toimitusta varten alas, koskee rouva otsallaan ja hivuksillaan pojan kasvoja, ja peittäytten jälleensä huntunsa menee hän ulos ovesta taaksensa katsomatta.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Esirippu nousee.

City nimiseen osaan Lontoon kaupunkia eräasen kartanoon, jolta puuttui ulosmentävää sekä vaunuille että jalkamiehille ja joka oli jyrkän, liukkaan, ja monimutkaisen kadun varrella, mikä katu yhdistää Tower-Street- ja Middlesex-puolet Themsiä, oli suuri viinikauppahuone Wilding & C:o asettanut toimitus-konttorinsa. Ikäänkuin leikillä tunnustaakseen tämän sisällepääsyn vaikeata laatua, kantoi likimmäinen paikka, josta pääsi joen yli, (jos muuten kukaan ilkeän hajun tähden tunsu halua siihen) nimen Kaulantaittaja-porras, niinkuin kartano itse vanhoina aikoina aivan osoittavaisesti oli kutsuttu "Raajarikko-loukoksi."

Moniaita vuosia ennen 1861 olivat jo ihmiset herjonneet kulkemasta joen poikki "Kaulantaittaja-portaan" luota ja lautturit laskemasta maalle sen tienoille. Pieni livakka katukivitys oli pitkällisellä itsensä-kieltämisellä painunut jokeen, ja pari kolme katkennutta vaajaa ynnä ruostunut rautainen kiinnitysrengas, oli kaikki mitä enään jällellä oli kadonneista "Kaulantaittaja"-laitoksista; sillä tosin sattui joskus sysillä lastattu lossivene sinne eksymään ja muutamat ahkerat niinkuin mudasta syntyneet sydenvetäjät sinne ilmautumaan jättäen lastinsa ympäristölle, jälleen lykäten ulos rannasta ja kadoten; mutta enimmästipä koko liikenne Kaulantaittaja-portaan ympärillä oli siinä, että kuljetettiin edes takaisin täysinäisiä tai tyhjiä vateja ja pulloja viinikauppiasten Wilding & C:o kellareista. Mutta tämäkin toimitus tapahtui sattumaisilta ja useimmiten tuli tuo likainen irstas joki-luuska pyörähtäen ihan yksin ja nuoli sivumennessä ruostunutta rautarengasta portaassa, ikään kuin olisi kuullut puhuttavan Dogista ja Adrian merestä ja tahtoisu mennä naimisiin hänen korkean vapaa-sukuisuutensa Lord-mayorin kanssa, joka valvoo tätä siivottomuutta.

Muutamia satoja askeleita oikealle kädelle vastapäätä olevalla mäellä (kun, näet, tätä lähestyi Kaulantaittaja-portaan rinteän puolelta) oli Raajarikko-loukko. Siellä oli tuossa Raajarikko-loukossa pumppu, siellä kasvoi Raajarikko-loukossa myöskin yksi puu, ja koko Raajarikko-loukko oli Wildingin & C:ön oma, noiden viinikauppiasten, joittenka kellarit olivat kaivetut sen alle, ja joitten huvila tahi asumahuone kohosi ilmaan sen ylitse. Siihen aikaan kuin kauppiaita asui Cityssä oli se todella ollutkin huvilana, jota vielä osoitti muun muassa tuo komea, ilman mitään näkyvää tukea oven yli oleva katos, joka oli ikään kuin taivas vanhanaikuisen saarnastuolin yli. Tätä paitse oli sillä useampia pitkiä ja kaitaisia viivannäköisiä ikkunoita, jotka olivat niin järjestetyt vakaisen tiilirakennuksen pitkäpuoleen, että tekivät sen oikein suhtasopuisesti rumaksi. Katon päälle oli lisäksi vielä rakennettu kupooli kelloneen.

"Kun viidenkolmatta vuotias mies voipi panna hattunsa päähän ja sanoa: Tämä hattu on koko tämän omaisuuden omistajan oma hattu, niin luulen, herra Bintrey, että hän, lörpättäjänä olematta, voi saada luvan olla sydämmellisesti kiitollinen. En tiedä miten teistä näyttää, vaan minusta se niin näyttää."

Näin lausui herra Walter Wilding asianajajallensa omassa konttorissaan, ja antaaksensa työn seurata lausetta, otti hän hattunsa alas naulasta ja painoi sen päähänsä. Sitten hän

ripusti sen jälleen seinälle, jottei rikkoisi luonnossansa olevaa ujoutta vastaan.

Herra Walter Wilding oli rehellinen ja suora mies, eikä näyttänyt paljon kokeneensa mailmaa. Ihonsa oli erinomaisen punainen ja valkea, ja ruumiinsa, vaikka muuten kaunis varreltansa, liiaksi paksu ja raskas niin nuorelle miehelle; tukkansa oli pitkä, ruskea ja kiherä, ja kirkkaista sinisistä silmistään kieli hyväntahtoisuus ja leppeys. Sitä paitsi hän oli hyvin halukas puhumaan, mutta puheliaisuutensa oli tyytyväisyyden ja kiitollisuuden väkinäinen seuraus. Herra Bintrey sitä vastaan oli varovainen mies väijyvillä silmillä; suurella, kallellansa olevalla kaljupäällä, joka hiljaa mutta sydämen pohjasta nauroi hänen mielestään naurettavaa puheen, käden tahi sydämen liiallista avoisuutta.

“Jaa” — sanoi herra Bintrey — “jaa ha! ha! ha!”

Kirjoituspöydällä seisoivat karafiini, kaksi viinilasia ja kori pieniä korppuja.

“Maistuuko teille tämä viiden ja neljäkymmenen vuoden vanha portviini?” kysyi Wilding.

“Niin josko maistuu” — sanoi Bintrey — “Joo! kyllähän se!”

“Se onkin parahasta päästä meidän paraammassa kellarissa, jossa pidämme viiden ja neljäkymmenen vuotista portviiniämme.”

“Tuhannen kiitosta, herra”, sanoi Bintrey — “tämä on erinomaisen hyvää.”

Nostaen lasipikaria päivää vasten ja antaen sille hellän silmäyksen, nauroi hän taas itsekseen hullutukselle tarjota niin hyvää portviiniä.

“Ja nyt” — sanoi Wilding lapsellisella ilolla kuin sai puhua asioistaan — “luulen meillä olevan kaikki järjestettynä, herra Bintrey.”

“Kaikki järjestettynä” — sanoi Bintrey.

“Kumppani saatu kauppa-nimeemme —”

“Kumppani saatu kauppa-nimeen” — sanoi Bintrey —

“Ilmoitus jätetty aviisiin emännöitsiästä —”

“Ilmoitus jätetty aviisiin emännöitsiästä”, sanoi Bintrey. “Tarjoutuminen tapahtuu Raajarikko-loukossa, suuri Tower-Streetin katu, kymmenestä kahteentoista — nimittäin huomenna.”

“Toimitukset rakkaan äiti vainajani jälkeen lopetetut.”

“Lopetetut” — sanoi Bintrey.

“Ja kaikki kulut maksettu.”

“Maksettu” — virkkoi Bintrey irvistellen, “luultavasti sille että oli maksettu ilman mitään vastaanpanemista.

“Minä tulen aina vielä liikutetuksi, herra Bintrey, kun muistelen hellää äitivainajaani” — sanoi herra Wilding ja kyyneleet nousi hänen silmiinsä, joita hän pyhki nenäliinallaan.

“Tiedätte kuinka syvästi minä häntä rakastin, ja niinkuin hänen neuvonantajansa lakiasioissa tiedätte myös kuinka hellästi hän rakasti minua. Kuin äiti ja lapsi me rakastimme toisiamme eikä silmänräpäyksenkään tyytymättömyyttä tahi riitaa ollut

meidän keskenämme aina siitä ajasta asti kuin hän otti minua huostaansa — kolmetoista vuotta yhteensä! ja viimeisinä kahdeksana vuonna olin minä hänen salaa tunnustettu lapsi! Te tunnette elämäkertomukseni, herra Bintrey; ei tunne sitä kukaan tarkemmin kuin te.”

Herra Wilding huokasi näin lausueessaan ja pyhki silmiään, koittamattakaan sitä salata.

Herra Bintrey lakki vaan tuota nauruttavaa portviiniänsä, ja sanoi, annettuaan sen pyöriä hetken suussa:

“Minä tunnen sen jutun.”

“Rakas äiti vainajani, herra Bintrey,” — pitkitti viinikauppias — “oli tullut häpiällisesti petetyksi ja oli paljon kärsinyt; mutta tässä aineessa oli äiti vainajani huulet aina lukitut. Keneltä ja millä lailla hän petettiin, tietää ainoastaan taivas; kallis äiti vainaja ei ilmi antanut pettäjätään.”

“Hän oli tehnyt sen päätöksen,” sanoi Bintrey, antaen taas viinin pyöriä suussaan, “ja osasi olla vaiti.”

Lystillinen silmään-isku lisäsi melkoisen selvästi. “Pirun paljota paremmin kuin te koskaan tulette osaamaan.”

“Kunnioita isänsä ja äitiänsä, että kauvan eläisit maan päällä” — sanoi Wilding huo’aten lausueessaan tätä Jumalan käskysanaa “Ollessani löytölastenhuoneessa en voinut ymmärtää miten noudattaisin tätä käskyä ja pelkäsin aina eläväni ainoastaan lyhyen ajan mailmassa, mutta myöhemmin tulin minä kunnioittamaan ja rakastamaan äitiäni syvästi ja hellästi, niinkuin minä vieläkin kunnioitan ja rakastan hänen muistiansa. Seitsemän onnellista vuotta sitten” — jatkoi Wilding samalla viattomalla supistuneella äänellä ja samoilla vilpittömillä kyyneleillä — “lähetti äitini minua oppiin Pebblenpojan & Veljenpojan luoksi, jotka olivat edelliseni tässä kaupassa, niinkuin myös lempeä huolensa toimitti, että minua kirjoitettiin jäseneksi viinikauppias-ammattiin ynnä — ynnä — kaikkia, mitä hellä äiti tiesi parasta olevan. Päästyäni lailliseen ikään, lahjoitti hän minulle sen osan tässä kauppatoimessa, jonka hän oli perinyt, osti rahoillaan ulos kauppa-yhtiöstä herrat Pebblenpoika & Veljenpoika ja asetti sen sijaan herrat Wilding & C:o ja määräsi testamentissaan minun ainoaksi perilliseksi kaikkeen, mitä hänellä oli, paitse tuohon murhesormukseen, jonka te kannatte sormessanne. Ja nyt, herra Bintrey,” lisäsi hän ja liikuttetut tunteensa puhkesivat jälleen kyyneliin, “nyt hän on poissa. Vähän yli puolen vuotta sitten tuli hän tänne ulos, nähdäksensä omilla silmillä kirjoitettuna portin yli: ‘Wilding, & C:o Viinikauppiat’.”

“Surullista, mutta yhteinen kohtalo” — virkkoi Bintrey. “Varhain tahi myöhään täytyy meidän kaikkien lähteä.” Ja mielihyvää osoittavaisena huokauksena lähetti hän tuota viiden ja neljäkymmenen vuotista portviiniä kaikkein viinien yhteistä tietä.

“Jos en nyt” — jatkoi Wilding, pistäen nenäliinan lakkariin, ja pyhkien silmiä kädellä — “voikkaan enää näyttää kuinka korkiasti kunnioitin ja rakastin kallista äitiäni, johon sydämeni tunsu itsensä vedetyksi niin selittämättömällä lailla, silloin kuin hän ensikerran vieraana puhutteli minua, istuessani pyhäpäivällispöydässä, niin voin kuitenkin näyttää, etten häpee oltuani löytölapsi, ja että minä, joka en itse ole tietänyt kuka isäni oli, tahdon olla sitä kaikille alamaisilleni. Sentähden” — jatkoi Wilding, jonka sydän puhuessaan joutui aivan lämpimäksi — “sentähden haluan minä taitavan emännöitsiän, joka ymmärtää

hoitaa Wilding & C:on, Viinikauppiasten, taloutta tässä Raajarikko-loukossa, jotta jälleen osaksikaan voisin saada toimeen vanhan välin isännän ja palvelijan välillä, sen nimittäin että joka päivä saada istua pöydän päässä, jonka ääressä väkeni atrioitsee, syödä samasta vadista ja juoda samasta maljasta, ja että kaikki minun palveluksessa olevaiset saattaisit asua saman katoa alla minun kanssa ja me kaikki yhdessä — — — suokaa anteeksi, herra Bintrey, mutta tuo vanha vikani, korvain humiseminen on taas äkkiarvaamatta karannut päälleni, ja olisin teille kiitollinen jos taluttaisitte minua pihalle.”

Pelästyksissään siitä kun näki, miten äkkiä veri nousi luottilaansa päähän, talutti herra Bintrey häntä viipymättä pihalle, joka olikin aivan helposti tehty, koska konttori, jossa olivat keskustelleet, oli pihapuolelle päin. Siellä alkoi nyt asianajaja luottilaansa viittauksesta kaikin voimin pumpata ja luottilas pesi molemmilla käsillä päätä ja kasvoja, ottipa vieläkin oivallisen kulauksen raikasta vettä. Käytettyänsä näitä keinoja vakuutti hän nyt voivansa paljoa paremmin.

“Teidän ei pitäisi antaman lämpöisten tunteenne kiihoittavan itseänne — sanoi Bintrey, kun taas tulivat konttoriin, jossa herra Wilding pyhki itseään oven takana rippuvaiseen käsi-liinaan.

“Ei, sitä en tee” — vastasi Wilding katsoen ylös. — “En suinkaan teekään; mutta enhän ainakaan puhunut mitään hullutusta?”

“Ei, te puhuitte ihan oikeen ja selvästi!”

“Missä minä lopetinkaan, herra Bintrey?”

“Ah! te lopetitte — mutta teidän sijassanne en kiihoittaisi itseäni alkamalla nyt heti uudestaan.”

“Kyllä pidän varani, olkaa varma siitä. Missä se olikaan kuin korvani rupesivat humisemaan, herra Bintrey?”

“Kesken vateja ja maljoja” — vastasi asianajaja auttaakseen häntä uralle — “asua saman katon alla teidän kanssa — ja te kaikki yhdessä.” —

“Aivan oikeen! ja me kaikki yhdessä humista toisten korvain ympäri.”

“Teidän sijassa en tosin antaisi tunteitteni niin kiihoittaa itseäni” — sanoi taas asianajaja huolestuneella äänellä. — “Koittakaamme vielä kerran pumppua!”

“Ei tarvitse, herra Bintrey, ei tarvitse. Me kaikki yhdessä on niinkuin yksi perhe! Tiedätte, herra Bintrey, etten lapsuudessani harjautunut sille itsenäiselle elämänlaadulle kuin useammat muut lapsuudessaan. Tämän ajan jälkeen elin minä kokonaan rakkaan äiti vainajani kanssa kahden kesken ja nyt, kun olen hänet kadottanut, havaitsen minä olevani enemmän luotu elämään toisten ihmisten seurassa, kuin itsekseni yksinäisyydessä. Tällä lailla elää ja täyttää velvollisuuksiani alamaisiani kohtaan ja yhdistää niitä minuhun tuntuisi minusta varsin iloiselta ja yksinkertaiselta. En tiedä kuinka se tuntuu teistä, herra Bintrey, vaan minusta se tuntuu niin.”

“Se asia ei kuulu minun toimeeni, vaan kokonaan teidän” — vastasi Bintrey — “ja sentähden se tekee juuri yhtä mitä minä siitä pidän.” —

“Minusta” — sanoi h:ra Wilding lempeästi — “tuntuu se toiveelliselta, hyödylliseltä ja

iloiselta!”

“Teidän sijassanne” — rupesi asianajaja uudestaan — “en antaisi” — — —

“En annakaan, en. Ja sitten on Händel.”

“Kuka?” kysyi Bintrey.

“Händel, Mozart, Haydn, Purcell, Greene ja Mendelsohn. Minä osaan köörit näihin kaikki ulkoa. Ne kuuluivat yhteisiin lauluihimme Löytölastenhuoneen kappelissa. Miksi emme siis oppisi niitä laulamaan yhdessä?”

“Mitkä oppisivat niitä yhdessä?” kysyi asianajaja terävästi.

“Isäntä ja palvelijat.”

“Ah! niinkö arvelette!” — vastasi Bintrey leppyneenä, sillä hän oli odottanut vastaukseksi: asianajaja ja luottilaansa. — “Se on toinen asia.”

“Se ei ole mikään toinen asia, herra Bintrey, ihan sama asia, osa siitä siteestä, joka tulee meitä yhdistämään. Me tulemme laittamaan laulukunnan pienessä, hiljaisessa kirkossa täällä lähellä, ja sitten pyhänä iloittuamme laulamisa yhdessä, menemme hyvillä mielin kotiin syömään aikuisen puolipäiväsen toistemme kanssa. Mikä nyt minua huolettaa on saada pikimmiten tämän elämän järjestyksen toimeen, jotta uusi kauppakumppalini löytäisi sen jo perustettuna tullessaan talohon.”

“Jumala antakoon siihen onnea ja menestystä!” sanoi Bintrey ja nousi ylös. — “Ottakoon se kasvaakseen ja viheriötäkseen! Tuleeko Ladlen Janne myös ottamaan osaa Händeliin, Mozartiin, Haydniin, Purcelliin, Greeniin ja Mendelsohniin?”

“Sitä tahdon toivoa.”

“Jumala antakoon että onnistuisi!” — sanoi Bintrey suurella hartaudella — “Hyvästi, herra!”

Ystävät antoivat toisilleen kättä ja erosivat, jonka jälkeen nykyinen ylikyypäri Herrojen viinikauppiasten Wilding & C:ön kellarissa, ennen sitä ylikyypäri herrojen Pebblenpojan ja Veljenpojan kellarissa, kysyttyänsä ensinnä lupaa kolkuttamalla ovea rystysillään, astui sisälle herra Wildingin luoksi erään välioven kautta, joka oli rakennettu konttorin ja sen kammarin väliin, jossa kirjoittajat asuivat.

Hän oli hitainen ja jykeä mies, kuuluva ihmisellisen järjestyksen mukaan juomatehdasrenkien luokkaan, jonka vaatteet olivat röijy ja housut vahvasta, kuluneesta verasta ynnä suuri esiliina jostakin aineesta ovi-maton ja häränvuodan välillä.

“Tää seikka koskeva ylöspitoa ja asuntoa, nuori herra Wilding” — — alkoi hän.

“Mitä tarkoitatte, Janne?”

“Itseni puolesta, nuori herra Wilding — ja toisen puolesta en o’o koskaan puhunut enkä aiokaan vasta — niin en huoli paljon ylöspidosta ja asunnosta, mutta jos teillä on halu ruokkia ja majauttaa minua, niin ottakaa. Minä pureskelen apettani yhtä hyvin kuin kukaan muukin, enkä huoli niin paljon siitä, missä minä sitä pureskelen, kuin siitä, mitä minä pureskelen ja kuinka paljon saan pureskella. Tulevatko kaikki asumaan tässä

huoneessa, nuori herra Wilding? Ne kaksi muuta kyypäriä, ne kolme viininvetäjää, ne molemmat oppipojat ja työmiehet?”

“Tulevat; toivon että me kaikki tulemme olemaan yksi perhe.”

“Varmaan! Sen toivon minäkin että ne tulevat olemaan!”

“Ne? Sanokaa me, Janne!”

Ladlen Janne pudisteli päätä.

“Älkää sitä odottakokaan minun iällisyydeltä ja senlaisilta kohtaauksilta, jotka minun luonnon-laatua ovat tehneet, nuori herra Wilding! Kun herrat Pebblenpoika ja Veljenpoika sanoivat minulle: näytä sinä vähän lloisemmalta, Janne! niin vastasin niille monta kertaa: kyllä se ei ole teille vaikea, hyvät herrat, olla iloisina, jotka olette harjauneet ryyppäämään viininne kurkkulaen kautta, vaan minä olen kaiken ikäni imenyt viinini hikireikien kautta, ja silloin se vaikuttaa toisin, se tekee ihmisen alakuloiseksi. Toista on, hyvät herrat, sanoin minä Pebblenpojalle ja Veljenpojalle, kaataa viiniä pikariin ruokasalissa huutaen ‘Hip! hip! hurraa!’ tahi ‘maljanne, ystävät!’ ja toista saada sitä sisäänsä hikireikien läpi matalassa pimeässä kellarissa ja lemehtyneessä ilmassa. Täällä nousee kuplat ja siellä höyryt, sanoin minä Pebblenpojalle ja Veljenpojalle, ja siinä on koko eroitus. Koko elinkauteni olen minä ollut kyypärinä innolla ja hengellä, vaan mikä seuraus on ollut? Joo! että olen niin köyhä kuin ihminen saattaa olla, etten voi löytää toista ihmistä, jota alakuloisuus niin kiusaa kuin minua. ‘Kaaja maljaan! kaaja! anna viinin kuohuilla! Hei kuinka hyvältä tuntuu ruumiissa!’ niin sanotaan laulussa ja voipi olla hyvinkin totta; mutta koetappa kaataa itseesi hikireikien läpi maan alla silloinkin, kun ei ole halua, niin saatpa nähdä!”

“Se tekee minulle pahaa kuulla, Janne. Olin muuten miettinyt, että tahtoisitte ottaa osaa laulu-yrityksiimme tässä huoneessa.”

“Minäkö? Ei, ei, nuori herra Wilding, ette tarvitse peljätä minun tulevan sekoittamaan varislaulun sievyyttä, niinkuin sananlasku sanoo. Minä olen ainoastaan kelpaava koneeksi, joka osaa pureskella apettansa kellarissanne, herra; mutta se on teille sydämmestä suvaittu, jos luulette kannattavan pitää senlaista kalua huoneessanne.”

“Sen luulen, Janne.”

“Noh, sitten hyvä! Kauppatoimen sana on lakini. Aiottehan ottaa nuoren herra George Vendalen kumppaliksi vanhaan kauppatoimeen?”

“Aion kyllä, Janne.”

“Vielä useampia muutoksia siis! Mutta ette saa enään muuttaa toimikunnan nimeä, ette ensinkään, nuori herra Wilding! Se oli jo paha tehdä sitä ‘itseksenne & C:o.’ Paljoa parempi olis ollut, jos olisitte antaneet sen pitää nimensä Pebblenpoika ja Veljenpoika, jolla aina oli onni ja menestys. Ei pitäisi koskaan muuttaa onnea, kun se on hyvä, herra Wilding?”

“Kaikessa tapauksessa en ai’o enää muuttaa kauppahuoneen nimeä, Janne:”

“Se ilahuttaa minua, ja nyt hyvästi, nuori herra Wilding! Mutta kuitenkin”, napisi Janne sulkiessaan ovea ja puistaen päätänsä, “ei olisi pitänyt koskea nimehen. Olisi ollut paras

onnea seurata eikä sitä solmita.”

EMÄNNÖITSIÄ TULEE.

Seuraavana päivänä istui viininkauppias ruokasalissaan vastaanottaakseen hakijoita talossaan avonaiseksi julistettuun ammattiin. Se oli vanhan-aikuinen huone, kaunistettu puuhun leikatulla kukka-seppeleellä; lattia, joka oli tammesta, oli peitetty kuluneella itämaalaisella matolla, ja huonekalut olivat ruskeasta mahonkipuusta, jotka kalkki olivat olleet uudet Pebblenpojan ja Veljenpojan aikana. Salin iso kenkki oli aikansa nähnyt monta komeata puolipäivällistä, joita Pebblenpoika ja Veljenpoika olivat valmistaneet kauppa-ystävillensä, sen vanhan ohjeen mukaan että uhrattu salahka ei ole hukassa, kun sillä saadaan valaskala, ja Pebblenpoika ja Veljenpojan suuri, kolmikulmainen tallrikinlämmittäjä, joka oli rakennettu niin että täytti koko kamiinin etupuolen, vartioitsi allansa olevata kiviarkun-muotoista potelli-kopsaa, joka, aikoinaan oli sisältänyt monta mittaa Pebblenpojan ja Veljenpojan viiniä. Mutta pieni punaposkinen vanha kanki-palmikolla varustettu nuorukainen, jonka kuva rippui seinällä ja selvästi näkyi olevan herra Pebblenpoika eikä Veljenpoika, oli paneutunut levolle toiseen kiviarkkuun, ja tallrikinlämmittäjä oli joutua nyt yhtä kylmäksi kuin hän. Kullatut mustat aarnit, jotka, mustat kuulat suussa, istuivat kullattuun renkaitten päässä ja kantoivat haaraisen kynttiläjalan, näyttivät siltä kuin jos he vanhoina päivinänsä kokonaan olisivat menettäneet halun leikitellä kuulilla, ja, surumielisesti osoittaen renkaitansa, he ikäänkuin tahtoivat tehdä tuon tavallisen lähetyssaarnaja-kysymyksen, josko eivät vielä olleet vapauttansa ansainneet ja josko eivät olleet aarneja ja veljeksiä.

Samaten kuin Columboa tarvittiin uuden mailman löytämiseksi, niin tarvittiin juuri tämmöistä aamua Raajarikkoloukon löytämiseksi. Päivä ja lämmin tunkeutui sisälle aukastujen akkunain kautta ja valaisi rouvasnaisen kamiinin yli rippuvaista kuvaa, joka muuten olikin ainoa seinien koristus huoneessa.

“Äitini hänen viidennellä kolmatta vuodellansa”, — sanoi Wilding itsekseen, silmillään haaveksivasti seuraten auringonsäteitä maalatun kuvan kasvoilla, “olen mitä ripustanut seinälle tuohon, että saisit vieraat ihastella häntä hänen nuoruutensa ja kauneutensa kukoistuksessa. Äitini hänen viidennelläkymmenellä vuodella olen minä pannut omaan, yksinäiseen kammariini pyhäksi muistoksi itselleni. Ah, oletteko te, Jarvis?”

Nämät viimeiset sanat sanoi hän eräälle konttoristille, joka oli koputtanut ovelle ja nyt sieltä tirkisteli.

“Minä se olen, herra. Tahdoin vaan ilmoittaa, että kello on lyönyt kymmenen, ja että siellä on usiampia naisihmisiä konttorissa.”

“O! sinä hyvä Jumala!” sanoi viininkauppias, tullen punaisemmaksi, missä ennen oli punainen, ja valkeammaksi, missä entisestään oli valkea poskillaan, “onko siellä useampia? Niin monta kuin useampia? Sitten teen parasta, jos alotan ennenkuin tulee vielä enemmän. Tahdon puhutella niitä toinen toisensa perästä, siinä järjestyksessä kuin ovat tulleet, Jarvis!”

Sukkelasti varustaen itseään nojaustuoliin pöydän eteen kirjoitus-neuvojensa taakse, aikoi herra Wilding, asetettuansa ensiksi tuolin toisellekin puolelle pöytää vastapäätä omaa,

toimitustansa suurella pelvolla.

Hän sai nyt kärsiä sitä juoksua, joka tällaisissa toimituksissa on niin tavallista. Siellä ilmestyi tuo aina tavattava laji naisia ilman tunteita, sekä toisia ylimäärän herkkätunteisia. Sinne tuli saaliin-himoisia leskejä, jotka tulivat häntä anastamaan painaten kainaloonsa sateensuojaansa, ikäänkuin olisi tämä ollut hän itse, jota puristivat. Siellä oli ylpeitä naimattomia naisia, jotka olivat parempia päiviä nähneet ja tulivat varustettuina papintodistuksilla uskonsa puhtaudesta, ikään kuin olisi hän ollut Pyhä Pietari avaiminensa. Siellä oli leppeitä naimattomia naisia, jotka tulivat päästäksensä naimiseen hänen kanssa. Siellä oli emännöitsiöitä ammatiltaan, jotka, tuimat kuin vanhat partasuut korpraalit, äksierauttivat häntä taloushoitamisessa, sen sijaan että itse antautuisivat tutkinnon alle. Siellä oli nääntyväisiä potilaita, jotka eivät pitäneet niin paljon palkasta, kuin yksinäisen sairashuoneen vakavasta turvasta. Siellä oli hellätunteisia naisia, jotka purskahtivat itkuun joka sanan jälkeen ja joita sitte piti virvoittaman lasilla kylmää vettä. Siellä tulivat muutamat parittain, toinen erinomaisen kaunis toinen erinomaisen ruma, joista kaunotar hyvin tyydyttävällä tavalla vastasi kaikkiin kysymyksiin, kunnes viimeksi havaittiin, ettei hän ollutkaan hakija ammattiin, vaan ystävää rumalle, joka sillä aikaa syvällä äänettömyydellä ja nähtävällä vihalla oli silmiänsä mullistellut.

Hyväntahtoisen viinikauppiaan yksinkertainen sydän rupesi jo epäilemään, kun viimein ilmautui hakija, joka oli toisia aivan erilainen. Se oli nainen noin viidenkymmenen vuoden paikoilla, ehkä näytti nuoremmalta. Hänen kasvonsa olivat merkilliset vakavan muotonsa vuoksi ja hänen käytöksensä osoitti hiljaa ujostelemattomuutta ja tasaista mielenlaatua. Kauniissa sovussa tämän vakavuuden ja tasaisen mielenlaadun kanssa oli hänen äänensä, kun hän kysymykseen: “minkä nimen saan luvan kirjoittaa ylös” vastasi: “nimeni on Sara Goldstraw. Mieheni, herra Goldstraw, on monta vuotta sitten kuollut ja meillä ei ollut yhtään lasta.”

Kymmenen kysymystä oli töin tuskin saanut niin pallon selvitystä matkaan toisilta hakijoilta. Hänen äänensä soi niin suloiselta herra Wildingin korviin, kun tämä kirjoitti muistoonpanojansa paperille, että herra Wilding viipyi melkoisen aikaa tässä toimessa. Katsoen jälleen ylös oli rouva Goldstrawin silmät luonnollisesti sillä aikaa vaeltaneet huoneen ympärillä ja palasivat nyt takaisin häneen rautakamiinista. Katsantonsa osoitti, että hän mieluisesti suostui tutkimukseen ja oli valmis antamaan todenmukaisia vastauksia.

“Sallittehan että teen muutamia kysymyksiä?” sanoi ujosteleva viininkauppias.

“Aivan mielelläni, herra; muutenhan en olis tullutkaan tänne.”

“Oletteko ennen palvelleet emännöitsijänä?”

“Ainoastaan yhden kerran. Olen palvellut samaa rouvaa, erästä leskeä kaksitoista vuotta, aina siitä asti kuin kadotin mieheni. Rouva oli kivuloinen ja kuoli nykyjään ja siinä näette syyn miksi olen mustaan puettu.”

“En epäilekkään siis, että hän on teille antanut kauniimpia todistuksia” — sanoi herra Wilding.

“Sen toivon rohkenevani sanoa. Luulin tekeväni teille vähemmin vaivaa, jos kirjoitin ylös hänen testamentin-suorittajain nimet ja asunnon ja otin paperin mukaani”.

Näin sanoen pani hän paperilipun pöydälle.

“Te muistutatte minua eriskummaisella tavalla, rouva Goldstraw”, sanoi Wilding ottaessaan vastaan paperin, “eräästä käytännöstä ja äänestä, jotka olen ennen tuntenut. Ne eivät olleet jonkun vissin erityisen personan omia — siitä olen vakaa, ehkä en muista asian oikeata laitaa — vaan jotaan yleistä, mutta sen kuva oli suloinen ja hyvämielinen.”

Hymyillen vastasi nainen:

“Oli miten olikin niin ilahuttaa se minua kuulla.”

“Jaa” — sanoi viininkauppias miettiväisesti kerraten viimeiset sanansa ja sukkelasti luoden silmänsä emännöitsiään — “kuva oli suloinen ja hyvämielinen, mutta se on myös kaikki mitä voin muistaa asiasta. Muisto on välisti kuin puoleksi unehtunut unelma. En tiedä kuinka näyttää teistä, rouva Goldstraw, mutta minusta se näyttää niin.”

Luultavasti se näytti rouvastakin niin, kosk’ei mitään virkkanut vastaan. Herra Wilding tarjoutui heti menemään keskustelukseen paperissa nimitettyin, “Doctors Commons” asianajaja-yhteyteen kuuluvain, herrojen kanssa, johon rouva Goldstraw kiitollisuudella suostui. Ja koska ei ollut mainittu palkkaakana, ilmoitti herra Wilding rouvalle mahdolliseksi että hän jo parin tiiman perästä saisi tulla takaisin, jota rouva Goldstraw mielellään lupasi. Sanalla sanottu: herra Wildingin tarkastelemiset saivat tyydyttäväisimmän vastauksen ja seuraus siitä oli, että rouva Goldstraw samana iltana käskettiin omia aivan halpoja ehtojansa vastaan saapuville tulemaan seuraavana päivänä ja asettumaan emännöitsiäksi Raajarikkoloukkoon.

EMÄNNÖITSIÄ PUHUU.

Seuraavana päivänä tuli rouva Goldstraw ottaaksensa vastaan emännöitsiä-toimitustaan.

Järjestettyänsä kapineensa omassa kammarissaan, antoi uusi emännöitsiä ilmoittaa, että odotti niitä käskyjä ja neuvoja, joita isäntänsä luultavasti halusi antaa hänelle.

Viininkauppias vastaan-otti rouva Goldstrawia ruokasalissa, jossa olivat puhuneet eilispäivänä, ja vaihetettuansa tavalliset kohteliaisuuden osoitukset, istuivat he alas keskustelemaan talon asioista.

“Mitä ensinnäkin atrioihin tulee, sire,” sanoi rouva Goldstraw, “onko minun pitäminen huoli useista vai muutamista?”

“Jos onnistun saamaan toimeen erään vanhanaikaisen tuuman” — sanoi herra Wilding — “niin saatte usiampia, joista on teidän huolta pitäminen. Minä olen yksin ja naimaton, rouva Goldstraw, ja tahdon elää kaikkein niiden kanssa, jotka ovat palveluksessani, niinkuin olisimme yhteen perheesen kuuluvia. Siihen aikaan asti tulette ainoastaan pitämään huolta minusta ja uudesta kauppakumppalistani, jota kohta odotan tänne. Mitkä ja minkälaiset kumppalini tavat lienevät, sitä en voi vielä sanoa, mutta itsestäni saatan mainita, että olen mies, joka toimitan toimitettavani kellon lyönnin mukaan, ja ruokahaluni on niin muuttumaton että voitte punnita sen melkeen luodille.”

“Kuinka on suurus asettaminen, sire?” kysyi rouva Goldstraw — “onko mitään erittäin.” ...

Hän herkesi ja jätti lauseen päättämättä; silmänsä kääntyivät hitaisesti isännästään katselemaan kamiinin friisiä, ja jos hän olisi ollut vähemmin taitava ja harjautunut emännöitsiä, niin olisi herra Wilding luullut, että hänen huomionsa alkoi eksyä jo puheen alussa.

“Kello kahdeksan on suurusaikani” — lausui taas herra Wilding — “yksi hyveistäni on, etten koskaan kyllästy paistettuun sianlihaan ja yksi vioistani, että aina epäilen kananmunain tuoreutta.”

Rouva Goldstraw katsahti takasin häneen, vaan mielensä näytti vielä olevan hiukan jaettuna isännän ja hänen kamiini-friisinsä välillä.

“Minä juon teetä” jatkoi herra Wilding, “ja olen aina innokas saadakseni sen määrättyllä ajalla, kun se on valmistettu. Jos teeni seisoo liiaksi kauvan.” —

Nyt taas herkesi Wilding ja jätti lauseensa kesken. Jos ei hän olisi ollut toimessa selvittää hänelle niin tähdellistä ainetta kuin suurustaan, niin olisi rouva Goldstraw luullut, että *hänen* huomionsa alkoi eksyä jo puheen alussa.

“Jos teenne tulee seisomaan liiaksi kauvan, sire?” — sanoi emännöitsiä, kohteliaasti solmiten isännältä kadonnutta puheen säiettä.

“Jos teeni saa seisoa liiaksi kauvan” uudisti koneenmukaisesti viinikauppias, jonka ajatukset väikkyivät yhä loitommaksi hänen suuruksestaan ja jonka silmät yhä tarkemmasti iskivät emännöitsiän kasvoihin. “Jos teeni — — mutta mikä Jumalan nimessä, rouva Goldstraw, se käytöstapa ja ääni on, josta te muistutatte? Tänä päivänä se johtuu minun mieleeni paljoa voimakkaammasti kuin eilen puhuessani teidän kanssanne. Mitä hän tuo mahtaa olla?”

“Niin, mitähän se mahtaa olla?” pitkitti rouva Goldstraw.

Nämät sanat hän lausui, mutta ajatuksensa olivat nähtävästi muualla, ja viinikauppias, joka vielä odottaen katsoi häneen, huomasi että hänen silmänsä vaelsivat kamiini-friisiin. Ne asettuivat hänen äitinsä kuvaan, joka rippui siellä, ja tarkastelivat sitä senkaltaisella keveällä kulmain rypyttämällä, joka seuraa puoleksi tietämätöntä muiston ponnistusta. Herra Wilding lausui:

“Se on minun rakas äitini viidennessäkolmatta vuodessansa.”

Rouva Goldstraw kiitti häntä, että oli vaivannut itseänsä selvittämällä hänelle, kenenkä kuva se oli, ja sanoi taasen kirkastuneella otsalla että se oli erittäin kauniin rouvan kuva.

Herra Wilding, jonka entinen hämmennys uudestaan palasi, teki vielä yrityksen jälleen saadaksensa tuota kadotettua muistoa, joka oli niin likeisessä ja kuitenkin niin selkenemättömässä yhteydessä uuden emännöitsiänsä äänen ja käytös-tavan kanssa.

“Suokaa anteeksi että teen kysymyksen, joka ei koske minua eikä suurustani” sanoi hän. “Oletteko koskaan palvelleet ennen kuin emännöitsiänä?”

“Olen, sire. Astuessani ulos mailmaan, palvelin minä lapsipiikana Löytölastenhuoneessa.”

“Kas siinä se minulla nyt on!” sanoi viinikauppias, vetäen tuoliensa takaisin. “Se on juuri niiden käytös-tavasta siellä kuin muistutatte minua!”

Ihmetteleväisesti silmäili häntä rouva Goldstraw ja kasvonsa väri muuttui; hän loi silmänsä lattiaan ja istui hiljaisena äänetönnä.

“Mikäs nyt on?” kysyi herra Wilding.

“Tarkoitatteko olleenne Löytölastenhuoneessa?”

“Varmaan; ja sitä en häpeä tunnustaa.”

“Sillä nimellä, jota nyt kannatte?”

“Nimellä Walter Wilding.”

“Ja rouvasnainen?” —

Rouva Goldstraw herkesi äkisti ja katseli nähtävällä levottomuudella kuvaa.

“Tarkoitatte äitiäni” keskeytti Wilding.

“Teidän — äitinne”, jatkoi emännöitsiä niinkuin vasten mieltänsä — “ottiko hän teitä pois Löytölastenhuoneesta? Kuinka vanha olitte silloin?”

“Yhden — ja kahdentoista vuoden välillä. Tämä on koko romaani, rouva Goldstraw!”

Vilpittömällä ja puheliaalla tavallansa kertoi hän nyt jutun tuosta rouvasta, joka oli puhutellut häntä hänen syödessänsä päivällistä muitten poikain kanssa Löytölastenhuoneessa sekä kaikkia mitä sen jälkeen oli tapahtunut.

“Äiti raukkani ei olisi koskaan saanut selvää minusta,” lisäsi hän, “ellei olisi tavannut muutaman naisvartioista, jonka kävi häntä sääliksi ja joka lupasi koskea siihen poikaan, jolla oli nimi Walter Wilding, kävellessänsä ympäri pöytiä; ja tällä tavalla löysi minua jälleen äitini, jätettyänsä hyvästit minulle, pienenä kapalolapsena ollessani, Löytölastenhuoneen portissa.”

Kun rouva Goldstraw näitä sanoja kuuli, painui hänen kätensä, joka tähän asti oli levännyt pöytää vasten, auttamattoman alas polville ja hän istui katsellen uutta isäntäänsä kuolleenkelmeillä kasvoilla ja silmillä, jotka osoittivat sanomatonta kauhistusta.

“Mitä tämä merkitsee?” kysyi viininkauppias. “Kuulkaapa, onko muuten mitään menneistä ajoista, jota mun pitänee asettaa yhteyteen teidän kanssa? Johtuu mieleeni, että äitini kertoi erästä hengestä hospitaalissa, jonka hyvyydelle hän oli paljon kiitollisuutta velkaa; sillä koska hän oli jättänyt minulle jäähyvästit kapalolapsena ollessani, niin ilmoitti hänelle muuan lastenpiioista minkä nimen olin saanut laitoksessa. Oliko tämä lapsipiika ehkä te?”

“Jumala suokoon anteeksi — minä se olin, herra!”

“Jumala suokoon anteeksi?”

“Olisi parempi kun palattaisiin jälleen siihen, mitä minulla on toimittamista tässä talossa, jos rohkenen niin sanoa,” virkkoi rouva Goldstraw. “Teidän suurusaikanne on siis kello kahdeksan. Syöttekö puolipäivästäne keskellä päivää?”

“En tiedä mitä teen keskellä päivää, enkä voi puhua emännöitsiä-toimituksista mitään, ennenkuin selvitätte, miksi kadutte äitilleni osoitettua hyvyyttänne, josta hän viimeiseen

hetkeen asti kiitollisuudella mainitsi. Ette suinkaan tee minulle hyvää vaiti olemisellanne, joka päin-vastoin säikähyttää, kiivastuttaa minua, ja saattaa korvani humisemaan.”

Uudestaan nosti hän kätensä otsaa kohden ja punaiset kasvonsa menivät vielä punaisemmaksi.

“Kovaa on,” sanoi emännöitsiä, “täytymys, astumaisillani palvelukseenne, lausua sanoja, jotka kenties karkoittavat minulta suosionne. Vaan olkaa hyvä, muistakaa, että minä, kuinka tahansa asia päättyy, puhun ainoasti siitä syystä, että olette sen vaatineet, ja koska huomaan, että vaiti-oloni tekee teidät levottomaksi. Sanoessani tuolle rouva-raukalle, jonka kuva teillä on rippuva tuolla, minkä nimen hänen lapsensa oli saanut kasteessa, joka tapahtui Löytölastenhuoneessa, unhoitin minä velvollisuuteni, josta, pelkään, surkuteltavia seurauksia on tapahtunut. Tahdon puhua teille totuuden niin selvästi kuin saatan. Muutamia kuukausia sen jälkeen, kuin olin ilmoittanut rouvalle hänen lapsensa nimen, tuli toinen rouvas-nainen — muukalainen — laitokseemme siinä aikeessa että hän omakseen ottaisi yhden lapsistamme. Hänellä oli siihen tarpeellinen lupa, ja, otettuansa usiampia lapsista likempään tarkastukseen ja tutkintoon, tulematta minkäänlaiseen päätökseen, mieltä hän äkkiaurvaamatta eräisen niistä lapsista — se oli poika — jotka olivat pantut minun hoidon alle. Kaikella muotoa, koettakaa olla vakaa, sir! Ei auta enään salaaminen. Se poika, jonka muukalainen rouvas-nainen otti mukaansa, oli tuon rouvan lapsi, jonka kuva rippuu seinällä!”

Herra Wilding hyppäsi ylös.

“Mahdotonta!” huusi hän kiivaasti. “Mitä te juorittelette? Mikä se on naurettava tarina, jonka kerrotte minulle? Tuossahan on hänen kuvansa! Enkö ole sitä jo sanonut teille? Äitini kuva!”

“Kun tämä rouva-raukka monta vuotta jälemin otti teidät pois hospitaalista,” sanoi rouva Goldstraw, “jouduitte sekä hän että te julman erehdyksen uhriksi.”

Herra Wilding vaipui taas alas tuolille.

“Huone juoksee ympäri minun kanssani,” sanoi hän. “Pääni. Pääni!”

Peljästyksissään nousi emännöitsiä ylös ja aukasi ikkunat; mutta ennenkuin ennähti ovelle huutaaksensa apua, lievensi äkkiä purahtava kyynelten virta sitä painoa, joka ensin uhkasi viedä häneltä hengen. Hän viittasi rukoilevalla tavalla rouva Goldstrawille, ettei hän jättäisi häntä, ja rouva pysyi siis paikallaan kunnes itku asettui. Viinikauppias alkoi vähitellen taas tointua ja kohotti päätänsä, mutta katseli myös rouvaa mielensairaana ihmisen kiivaalla ja vääjäämättömällä harmilla.

“Erehdyksen uhriksi!” sanoi hän toistaen hurjalla äänellä rouvan viimeiset sanat. “Mistä tiedätte, ettette itse saata olla erehdyksen uhrina?”

“Valitettavasti siihen on vähän toivoa, sir, ja minä selvitän teille syyn, kun tulette parempaan tilaisuuteen kuunnella minua.”

“Paikalla! Nyt paikalla!”

Ääni, jolla hän lausui, vakuutti rouva Goldstrawia siitä, että olisi surkeata antaa hänen ainoastaan silmänräpäyksen lohduttaa itseänsä sillä turhalla toivolla, että hän ehkä oli erehtynyt. Muutamat sanat vielä tekisivät tälle toivolle lopun ja hän päätti niitä lausua.

“Olen maininnut teille,” sanoi hän, “että eräs muukalainen rouvasnainen omakseen otti sen rouvan lapsen, jonka kuva rippuu tuolla kamiini-uunin yläpuolella, joka rouva vei pienen lapsen mukaansa. Olen yhtä varmaa siitä, kuin että nyt istun täällä ja että suureksi mielipahakseni olen pakoitettu tuottaa teille surua, sir. Olkaa nyt hyvä ja seurakaa minua ajatuksillanne noin kolme kuukautta sen ajan jälkeen. Minä olin silloin Löytölastenhuoneessa Lontoossa, odottaen saadakseni muutamia lapsia mukaani maalla olevaiseen laitokseemme. Eräänä päivänä oli kysymys antaa nimeä muutamalle poikalapselle, joka nykyään on otettu vastaan. Tavallisesti nimitettiin lapset adressi-kirjan mukaan, mutta nyt sattui yksi johtajista juuri käydä läpi sisäänkirjoitus-luetteloa ja koska hän näki ulosotetun lapsen, Walter Wildingin, nimen olevan poispyhityn, siitä luonnollisesta syystä että lapsi oli ikuisesti viety meiltä, sanoi hän: ‘Tässä on joutilas nimi; annetaan tämän uuden löytölapsen, joka tänä päivänä on otettu vastaan, saada se omakseen.’ Lapsi kastettiin ja sai pitää annetun nimen, ja se lapsi oli te, sir.’” —

Viininkauppiaan pää vaipui hänen rinnallensa.

“Se lapsi olin minä!” kuiskutti hän itsekseen turhaan koettaen pitää uudesta mielenjohdosta kiini. Se lapsi olin minä!”

“Vähän aikaa siitä kuin teitä otettiin löytölasten laitokseen, sir,” jatkoi rouva Goldstraw, “jätin minä palvelukseni pitääkseni häitä. Jos ajattelette tarkemmin asiaa, huomaatte itse kuinka erehdys tapahtui. Yksi eli kaksitoista vuotta kului, ennenkuin rouva, jota olette pitäneet äitinänne, tuli uudestaan Löytölastenhuoneeseen, hakiuksensa poikaansa ja ottauksensa hänen ulos. Rouva ei tiennyt muuta kuin että lapsensa oli nimitetty Walter Wilding; naisvartia, joka sääliitti häntä, tiesi ainoastaan osoittaa hänelle ainoata Walter Wilding nimistä, joka löytyi laitoksessa, ja minä, joka yksin olisin saattanut valaista asiata, olin kaukana sieltä ja kaikesta mikä koski laitosta. Ei ollut mitään olemassa ei niin mitään, joka olisi estänyt tätä surkuteltavaa erehdyttä. Sydämmeni todella surkuttelee teitä, sir! Teidän on ajattelemisen — ja kaikella syyllä — että se oli onnettomassa hetkessä kuin minä (ehkä tosiaan aavistamattani) tulin tätä emännöitsiä-ammattia hakemaan. On mielestäni niinkuin ansaitsisin nuhtelemista, koska en voinut sen enempää hillitä itseäni. Jos vaan olisin voinut olla sitä osoittamatta, mistä tuo kuva ynnä omat sananne muistuttivat minua, niin ette koko elinkautenanne olisi tarvinneet saada tietää, mitä nyt tiedätte.”

Herra Wilding katsoi yht’äkkiä ylös. Hänen luonnossansa asuva oikeuden tunto heräsi väittäöksensä emännöitsiän viimeistä lausetta vastaan, ja sieluansa koitti hän vahvistaa sitä järjestystä vastaan, jota oli kärsinyt.

“Olisitteko siis salanneet tätä asiaa minulta, jos olisitte voineet?”

“Toivon että aina olisin puhunut totuuden, jos olisi kysytty minulta”, vastasi rouva Goldstraw, “ja tiedän että se ehkä onkin parempi minulle, ettei tuo salaisuus enään rasita mieltäni. Mitä se nyt hyödyttää että —”

“Mitäkö hyödyttää? Mutta, suuri Jumala, jos kertomuksenne on todenmukainen —”

“Olisinko nykyisessä tilassani sen teille kertonutkaan, ellei se olisi todenmukainen ollut?”

“Suokaa anteeksi”, sanoi viininkauppia. “Teidän täytyy kärsiä vikojani. Tämä hirvittävä havainto on minulle vielä jotaan käsittämätöntä. Me rakastimme toisiaan niin sydämmestä

— minä tunsin olevani niin onnellinen ollessani hänen poikansa. Hän kuoli minun sylissäni, rouva Goldstraw, kuoli siunaten minua niin kuin yksin äiti saattaa siunata lapsensa. Ja nyt monen vuoden kuluttua saan kuulla että hän ei ollutkaan äitini! voi! voi! En tiedä enään mitä puhun!” sanoi hän ja se malttavuus, jonka vaikutuksen alla hetken oli puhunut, liekutti ja sammui — “Se ei ollut tästä hirvittävästä surusta, josta oli aikomukseni puhua, vaan jotaan muuta. Niin, oikeen! Te hämmästyitte, loukkasitte minua vasta, kun sanoitte tahtovanne salata asiaa minulta, jos olisi ollut mahdollista. Älkää enään niin puhuko. Se olisi ollut rikos. Salata sitä. Teidän tarkoituksenne on hyvä, en tahdo saattaa teitä pahoille mielin; olette hyvänluontoinen nainen, mutta ette arvaa minkälaisessa pulassa olen. Hän jätti minulle kaiken omaisuutensa, siinä täydessä luulossa että olin lapsensa, mutta nythän en olekaan lapsensa ja olen anastanut toisen ihmisen perinnön ja vahingossa saanut hänen nimensä ja säätynsä. Sitä miestä täytyy hakea ja löytää! mistä voin tietää, ettei hän tällä hetkellä kärsi puutetta ja kenties ei hänellä ole leipä-palaista suuhun panna. Ainoa toivoni voidakseni kantaa tätä onnen koettamusta on tehdä jotaan, joka olisi voittanut äitini mieli-suosiota. Varmaan tiedätte, rouva Goldstraw, enemmän asiasta kuin mitä jo olette ilmaisseet. Kuka tuo muukalainen rouvasnainen oli, joka otti lapsen omakseen. Kuulittehan ainakin hänen nimensä.”

“En koskaan, sire. En ole sen enemmin nähnyt enkä kuullut puhuttavankaan hänestä.”

“Eikö hän mitään maininnut ottaessaan lasta mukaansa? Tutkikaa muistoanne. Varmaan hän jotaan sanoi.”

“Ainoastaan yhden seikan muistelen. Sinä vuonna vallitsi erinomaisen kova kivuloisuus, ja monta lasta makasi taudissa. Kun rouvas-nainen lähti pienen pojan keralla, sanoi hän hymyillen minulle: ‘älkää huolehtiko hänen terveydestä. Hän tulee kasvatettavaksi paremmassa ilma-alassa kuin tämä on, sillä aion viedä häntä mukaani Sveitsin maahan.’”

“Sveitsin maahan? minnekä siellä?”

“Sitä ei maininnut, sire.”

“Ja tämä heikko lanka vaan johdatukseksi”, sanoi herra Wilding. “Ja neljännes osa vuosisataa on kulunut siitä kuin lapsi vietiin pois. Mitä minun pitää tekemän?”

“Toivon ett’ette pane pahaksi rohkeuttani, sir”, sanoi rouva Goldstraw; “mutta miksi vaivaatte aivoanne sillä, mitä teidän muka on tehtävänä? Ettehän tiedä josko hän edes elääkään ja jos niinkin olisi, eihän ole luultavaa, että hän kärsii puutetta. Se rouvas-nainen, joka otti hänen omaksi lapseksensa, oli syntyisin korkeaa sukua, sen näki helposti, ja lienee myös vakuuttaneen löytölasten lapsihuoneen johtajia voivansa elättää ja kasvattaa lasta, sillä muuten hän ei olisi sitä saanut mukaansa. Teidän sijassanne — suokaa anteeksi että puhun niin vapaasti — olisin lohdutettu sillä, että olen rakastanut tuota rouva-raukkaa, jonka kuva teillä on seinällä, rakastanut häntä kaikessa vilpittömyydessä niinkuin äitiäni, ja että hän samalla vilpittömyydellä on rakastanut minua niinkuin omaa lastansa. Kaikki mitä hän antoi teille, antoi hän juuri tämän rakkauden tähden. Se ei muuttunut hänen elinaikanansa ja vakuutukseni on, että se pysyy yhtä muuttumattomana teidänkin elinaikananne. Kuinka teillä saattaakaan olla parempi oikeus pitää mitä olette saaneet, kuin juuri tämä?”

Herra Wildingin järkähtämätön rehellisyys älysi heti vääryyden emännöitsiän mielenjohdossa.

“Ette ymmärrä minua”, sanoi hän. “Juuri sen vuoksi, että rakastin häntä niin sydämmestä, pidän minä velvollisuutenani, pyhänä velvollisuutenani, tehdä hänen pojallensa oikeutta. Jos hän elää, täytyy minun sekä hänen että itseni tähden koettaa saada hänestä selvä. Minä näännyn tämän kovan koetuksen alle, jos en voimallisesti ja viipymättä ota toimittaakseni kaikkea mitä omatuntoni käskee. Minun täytyy puhutella neuvonantajatani laki-asioissa ja saada häntä liikkeelle ennenkuin panen levolle tänä iltana.”

Samassa meni hän seinässä olevan puhe-torven luoksi ja huusi sen läpitse alas konttoriin.

“Jättäkää minut nyt, rouva Goldstraw, hetkeksi”, sanoi hän. “myöhemmin päivällä olen paremmin tilaisuudessa puhua teidän kanssanne. Kyllähän sovimme — toivon että hyvinkin sovimme — kysymättä siitä mitä on tapahtunut. Eihän se ollut teidän syyne; älyän kyliä ettei se teidän syy ollut. Kas niin! antakaa nyt tänne kätenne ja tehkää talonhoidon kanssa miten tahdotte — nyt en voi siitä mitään puhua.”

Rouva Goldstraw oli juuri pääsemäisillänsä ovelle, kuu tämä aukeni ja herra Jarvis astui sisään.

“Lähetäkää sana herra Bintreyille” — sanoi viininkauppias, “että tahdon heti puhutella häntä.”

Konttori-herra jätti vasten tahtoansa toistaiseksi tämän käskyn toimittamisen esittelemällä “herra Vendale’a” ja osoittamalla sisään nuorta Wilding & Co:n kauppahuoneen osakasta.

“Suokaa anteeksi hetkeksi, Yrjö Vendale”, sanoi Wilding, “minulla on Jarvis’elle sana sanottava. Lähetäkää noutamaan herra Bintrey’tä” toisti hän, “ja viipymättä.”

Mentyänsä laski herra Jarvis kirjeen pöydälle.

“Se on luultavasti meidän kirjeenvaihtajilta Neuschâtelissa, sir”, sanoi hän — “siinä on Sveitsin postimerkki kirjeessä.”

UUSIA HENKILÖITÄ NÄKYMÖLLÄ.

Sanat “Sveitsin posti-merkki,” jotka seurasivat niin äkkiä emännöitsiän mainitsemata Sveitsin maata, jouduttivat herra Wildingin mielen-liikutusta niin kiihtyneelle kannalle, ettei uusi kauppa-kumppani saattanut olla sitä huomaamatta.

“Mitäs on tapahtunut, Wilding?” kysyi hän hätäisellä äänellä, mutta vaikenä samassa katsoen ympärillensä etsiäksensä jottaan näkyvää syytä hänen kauhistuneeseen mielialaansa.

“Hyvä Yrjö Vendale” — vastasi viininkauppias surullisella katsannolla, ojentaen kättänsä enemmän niinkuin apua tarvitseva kuin joka tervetulemisiansa sanoo — “hyvä Yrjö Vendale, asia on se, etten minä koskaan enää pääse minuksi. Se on vasta mahdotonta, että koskaan pääsisin minuksi takaisin; sillä toden teolla en ole enään minä itse.”

Uusi kauppa-kumppani, ruskean-verevä kaunis mies, melkein samassa iässä kuin Wildingin, sukkelalla, vakavalla katsannolla ja raittiilla käytöksellä, vastasi ihan luonnollisella hämmästyksellä:

“Ette te itse?”

“En enään se, joksi luulin itseni” — vastasi Wilding.

“Mutta miksi te siis kaikkien kummituksien nimessä olette luulleet itsenne, jota ette nyt olisikaan” kuului taas kysymys samalla ujostelemattomalla suoruudella, joka olisi voittanut paljo varovaisemman ihmisen luottamusta. “Saattanen tehdä tämän kysymyksen, ilman että minua pidetään liian julkeana, koska olemme kerran kauppa-kumppaneja.”

“Kas niin! nyt taas!” huusi Wilding ja nojauti takaperin tuolillensa hämmentyneellä silmänluonnilla katsahtaen Vendaleen. “Kauppa-kumppaneja! Minulla ei ollut oikeutta mennä tähän kauppa-toimeen, joka ei koskaan ollut määrätty minulle. Ei ollut koskaan äitini tarkoitus että se tulisi minun omakseni. Arvelenpa olleen hänen äitinsä tarkoitus että se tulisi hänen omakseen — jos muuten mitään arvelen taikka ketään tarkoitan.”

“Kas niin, kas niin!” väitti kauppa-kumppali hetken kuluttua ja otti hänestä vaarin sillä vakavalla luottamuksella, jota väkevä luonto aina vaikuttaa, kun todella tahtoo heikompaa auttaa. “Mikä tahansa lieneekin väärässä, niin te ette ole syypää siihen; siitä olen täydellisesti vakuutettu. En olisi ollut kolme vuotta yhdessä teidän kanssanne entisen kauppa-toimikunnan konttorissa, jos nyt epäilisin teitä. Siihen olemme olleet liiaksi hyvät ystävät nuorempina; antakaa minun siis aloittaa kumppali-toimitustamme näyttämällä itseäni hyödyllisenä ja ojentamalla mitä mahdollisesti on joutunut väärään. Onko kirjeellä mitään asian kanssa tekemistä?”

“Haa!” huusi Wilding ja kätensä lensi aivoille, “Nyt taas. Pääni! pääni! Sen olin unhoittanut. Sveitsin posti-merkki.”

“Tarkemmin katseltuani havaitsen, että kirje on aukaisematta, jonka tähden sillä kaiken mahdollisuuden mukaan ei ole asian kanssa yhteyttä,” sanoi Vendale tyynnyttävällä vakuutuksella. “Onko se teille vai meille yhteisesti?”

“Meille yhteisesti” vastasi Wilding.

“Enköhän siis aukaise ja lu’e sitä teille, jotta päästäisiin selville siitäkään.”

“Kiitoksia! Kiitoksia!”

“Kirje on meidän sampanjaa-tekeviltä ystäviltämme Neuschâtelissä.

‘Korkeastikunnioitettu herra! Olemme saaneet kunnioitetun kirjeenne 28 päiväältä äsken kulunutta kuuta, jossa ilmoitatte meille, että olette ottaneet herra Vendalen kumppaliksenne kaupassa, josta syystä pyydämme teidän vastaan-ottaa vakuutukset onnen-toivotuksistamme. Sallikaa meidän myös käyttää tätä tilaisuutta erittäin esitelläksemme teidän suosioonne herraa Jules Obenreizer’iä’ — Se on mahdoton!”

Wilding katsoi ylös äkkinäisellä pelästyksellä ja sanoi:

“Mikä on?”

“Mahdoton nimi” — vastasi kumppalinsa huolettomasti. “Obenreizer! ‘Erittäin esittelemme teidän suosioonne herraa Jules Obenreizer’iä, jolla tästä päivästä luettu on täysi valta olla meidän asiantoimittaja, ja jolla jo on ollut kunnia tehdä herra Vendalen tuttavuutta hänen omassa (tuon mainitun herra Obenreizerin) isänmaassaan, Sveitsissä.’ Aivan oikeen! Kah! missä minun on olleet ajatukseni? Nyt muistan; kun hän matkusteli

veljen tyttärensä kanssa.”

“Veljen?” —

Vendale oli niin homsuttanut viimeisiä sanoja lukiessaan, ettei Wilding niitä kuullut.

“Kun hän matkusteli veljen-tyttärensä kanssa. — Obenreizerin veljentyttären kanssa” — lisäsi hän melkeen liiaksi selvittäväisellä tavalla, “veljentytär Obenreizerille. Tapasin niitä ensimmäisellä matkallani Sveitsissä, matkustin jonkun aikaa niiden seurassa, kadotin niitä näkyvistäni saman vuoden kuluessa; tapasin net jälleen viimeisellä matkallani Sveitsissä ja en ole sittemmin niitä nähnyt. Obenreizer! Obenreizerin veljentytär! Aivan oikeen! Kun tarkemmin ajattelen, on nimi kuitenkin mahdollinen. Herra Obenreizerilla on meidän täysi luottamuksemme, emmekä epäile teidänkään tulevan arvossa pitämään ansioitansa. Kauppahuone Desfresnier & C:o on kirjettä asianomaisesti allekirjoittanut. Noh miksei! otan päälleni käydä heti herra Obenreizerin luona selvittämässä asiaa hänen kanssa. Se voi myöskin selvittää tuota kirje seikkaa. Ja sanokaa nyt suoraan, rakas Wilding, mitä muuten voin selvittää teille, niin koetan tehdä parastani.”

Mielellään antaen toisen näin ottaa huolta hänestä ja hyvin kiitollinen, siitä, kertoi rehellinen viinikauppias nyt elämänsä vaiheet, johdatukseksi jo alussa juhlallisesti kutsuen itseänsä petturiksi.

“Arvattavasti siitä syystä panitte käskemään herra Bintreytä tänne, astuessani sisään?” kysyi kumppali mietittyänsä hetken itsekseen.

“Niin oli!”

“Hän on kokenut ja älykäs mies ja halajan suuresti kuulla hänen ajatuksensa. Rohkenen kuitenkin sanoa omaa ajatustani teille, ennenkuin olen kuullut hänen, koska aikani ei myönnä viipymistä. Suoraan sanottu: en katso tätä asiaa samalta kannalta kuin te, enkä käsitä tilaanne samalta perustukselta kuin itse teette. Että olisitte petturi, rakas Wilding, se on ihan hullutusta, sillä ei kukaan saata olla petturi, joka ei ehdolla ja tahdolla ota osaa petokseen, ja sen hän ette koskaan ole tehneet. Mitä taas siihen tulee, että teitä teki rikkaaksi mieheksi se rouva, joka luuli teitä pojaksensa, ja jota teidän, hänen esittämistensä todistuksista, täytyi pitää äitinänne, niin ajatelkaapa eikö tämä tapahtunut noista keskinäisistä kohdista hänen ja teidän välillä. Näin tuli vähitellen ajan joutuessa te hänelle hyvin rakkaaksi niinkuin hän teille. Se oli teille, teille itselle, jolle hän, minun käsitykseni mukaan, lahjoitti nämät maalliset edut, ja häneltä, häneltä itseltään otitte net vastaan.”

“Hän luuli,” väitti Wilding, “että minulla oli luonnolliset vaatimukset häneltä, joita ei olutkaan.”

“Totuus väitöksessänne täytyy minun myöntää” vastasi kumppali. “Mutta luuletteko, että, jos hän puolen vuotta ennen kuolematansa olisi huomannut sen, mitä nyt olette keksineet, luuletteko että tämä olisi hävittänyt muistosta net ajat, jotka olitte yhdessä eläneet ynnä sen keskinäisen rakkauden, jonka tunsitte toisianne kohtaan, sitä suurempi, kuta tarkemmin tulitte toisianne tuntemaan?”

“Se minkä luulen” — sanoi Wilding, joka luottavalla yksinkertaisuudellansa piti ainoastaan itse teko-asiasta kiini — “voipi yhtä vähän muuttaa totuuden kuin ottaa auringon alas taivaasta. Totuus on, että omistan mitä oli toiselle aiottu.”

“Hän on kenties jo kuollut” — sanoi Vendale.

“Mahdollista! mutta voipi yhtä hyvin olla elossa” — vastasi Wilding. “Ja jos hän elää, enkö siis ole — tietämättä, sen myönnän — ryöstänyt häntä tarpeeksi? Enkö ole ryöstänyt häneltä koko sitä syvää onnellsuutta, joka täytti sieluni ja henkeni, kun tämä jalomielinen ja minulle niin kallis nainen,” — hän ojensi kätensä kuvaa vastaan — “sanoi olevansa minun äitini? Enkö ole häneltä ryöstänyt sitä lempeyttä, jonka hän niin ylellisesti antoi minulle? Enkö sitä paitse vielä ole ryöstänyt häneltä sitä kunnioitusta ja kuuliaisuutta, jonka osoittamisesta olin niin ylpeä? Sen tähden kysyn itseltäni, Yrjö Vendale, ja kysyn teiltä, missä hän on? Mikä hänestä on tullut?”

“Niin, kuka sen voi tietää?”

“Mutta siitä juuri täytyy minun koettaa saada tietoa. Minun täytyy kuulustella ja lakkaamatta etsiä häntä. Sillä aikaa elän koroilla minun osastani — hänen osasta olisi minun pitänyt sanoman — tässä kaupassa, ja kokoon hänelle mitä jääpi. Jos löydän hänen, turvaan ehkä jalomielisyyteensä, mutta jätän hänelle kaikki pois. Sen minä teen, ja sen päälle vannon, niin totta kuin rakastin ja kunnioitin häntä” — sanoi Wilding suudellen kuvan sormia ja sitten kätkien silmänsä niihin — “niin totta kuin rakastin ja kunnioitin häntä ja kuin minulla oli tuhansia syitä olla hänelle kiitollinen!”

Näin lausuen painui hän taas kokoon.

Mutta kauppa-toverinsa nousi ylös tuolista, jossa oli istunut, astui viereensä ja laskien kätensä hiljaa hänen olkapäällensä, sanoi hän:

“Olen jo ennen tätä päivää tiennyt, Walter, että olette rehellinen mies puhtaalla omalla-tunnolla ja jalomielisellä sydämellä. Minulle se on suuri onni saadakseni vaeltaa elämän läpitse niin suoran ja luotettavan miehen rinnalla ja tunnen olevani siitä suuresti kiitollinen. Käyttäkää minua niinkuin omaa kättänne ja luottakaa minuhun kuolemaan saakka. Älkää pitkö huonompaa ajatusta minusta, ehkä vakuutan että voittavin tunteeni tällä hetkellä on epäselvä. Minä säälin rouvaa ja teitä sen tähden että keskinäinen välinne ei ollut semmoinen kuin luulitte. Paljoa enemmän kuin tuota tuntematonta miestä (jos hän muuten koskaan on kasvanut mieheksi) sen tähden että hän tietämättä tungettiin paikaltaan. Teitte oikeen kun lähetitte käskemään herra Bintreytä tänne. Minkä neuvon hän tulee teille antamaan luulen osaksi olevan minunkin. Malttakaa kuitenkin mielenne tässä painavassa asiassa. Tarkka huoli on pidettävä tämän asian salaamisesta, sillä jos me sen ilman varomatta ilmaisemme, niin varmaan siitä on nouseva petollisia vaatimuksia, vääriä valoja ynnä kaikenlaisia sala-vehkeitä, joita ahneus ja oman voiton pyynti aina matkaan panevat. Muuta minulla nyt ei ole sanomista, Walter, kuin muistuttaa teitä, että myitte minulle yhden osan kaupassanne, nimen-omaan päästäksenne enemmästä työstä kuin terveytenne salli teitä tehdä, ja että minä nimen-omaan otin sen päästäkseni toimitukseen, jota rakastan.”

Näillä sanoilla ja, hyvästiksi lyöden kätensä toverinsa olkapäälle, lähti Yrjö Vendale konttoriin ja sieltä hetken päästä herra Jules Obenreizerin kortteliin.

Kääntyen Soho Square nimisen, kaupungin osan pohjoiseen puoleen päin punastuivat hänen ahvettuneet kasvonsa punastumistaan. Tällaisen punastumisen varmaan Wildingkin, jos olisi ollut tarkempi vaarinottaja tahi vähemmin omilta huoliltaan raskautettuna, helposti olisi huomannut, silloin kuin kauppakumppalinsa luki erästä paikkaa Sveitsiläisen

kirjeen-vaihtajan kirjeessä, jota paikkaa hän oli lukenut sangen sekavaisesti.

Kauan aikaa jo oli kummallinen siirtokunta vuorilaisia asunut pienessä, aukeassa Soho nimisessä osassa Lontoon kaupunkia. Sveitsiläisiä kellontekiöitä, sveitsiläisiä hopea- ja juveli-seppiä, sveitsiläisiä kauppiaita, jotka toivat maahan sveitsiläisiä soitto-toosia ja sveitsiläisiä leikkikaluja asuu täällä toistensa vieressä. Sveitsiläisiä opettajia soitannossa, piirustuksessa ja kielissä, sveitsiläisiä käsityöläisiä ja palkollisia, jotka sattumalta olivat jääneet palveluksesta, ahkeraita sveitsiläisiä pesijöitä, sekä mies- että naispuolisia, Sveitsiläisiä tuntemattomalla elinkeinolla, rehellisiä niinkuin petollisiakin Sveitsiläisiä, sangen luotettavia sekä sangen luottamattomia Sveitsiläisiä, kaikki ovat supistetut Soho Sqvaren keskelle, jossa myös löytyy siivottomia sveitsiläisiä ravintoloita, kahviloita ja huoneita matkustavaisille, sveitsiläistä ruokaa ja juomaa, sveitsiläinen jumalan palvelus pyhänä ja sveitsiläisiä kouluja arkipäivinä. Myös täällä olevaiset englantilaiset ravintolat käyttävät jonkunmoista murtevaa Engelskaa ammatissaan, ilmoittaen ikkunoissaan sveitsiläistä viinaa ynnä muita väkeviä, ja melkeenpä joka ilta lainaten kestihuoneitansa sveitsiläisille ystävyyden- ja vihollisuudentaisteluille. —

Uusi osakas Wilding ja kumppanien kauppatoimessa seisahdettiin oven eteen, johon oli messinkipellille piirretty nimi "Obenreizer." Tämä ovi vei suureen huoneeseen, jonka alakerrassa myytiin sveitsiläisiä kelloja. Soitettua oven kelloa tuli hän heti sveitsiläiseen kotiin. Valkea porsliini-uuni seisoivat talvella käytettävänä huoneessa, johon oli vierasta ohjattu; peitettymättömään lattiaan oli useampia eri puulajia lovitettu kauniin mallin mukaan; huone näytti ylipäänsä paljaalta ja ahkerasti pestyltä ja pieni neliskulmainen, kukilla koristettu matto sohvan edessä, ynnä sametilla koristettu kamiinifriisi kelloneen ja kukkavaasineen, joihin oli pantu konstitekoisia kukkia, tekivät katselijaan saman vaikutuksen kuin jos Parisilainen olisi asuntohuoneeksensa asettanut maitokamarin.

Taidolla tehty vesi-mukaelma juoksi alas myllyrattaasta kellon alla. Vendale ei ollut kauvan seisonut tämän edessä, seuraten sitä silmillä, ennen kuin herra Obenreizer hämmästytti häntä, sanoen ihan hänen vieressään selvällä engelskalla ainoastaan vähän murtaen:

"Sydämmellisesti tervetultuanne! Kuinka minua ihastuttaa saada teitä nähdä!"

"Pyydän anteeksi! En kuullut teidän tulevan."

"Eipä haittaa! Olkaa hyvä ja istukaa!"

Päästäen vieraansa käsivarsia, joita hän, syleilemisen asemesta, oli keveästi likistänyt kyynäspäistä istui herra Obenreizerkin alas ja sanoi hymyillen ja uudestaan likistäen vieraansa kyynäspäitä:

"Kuinka minua ilahuttaa nähdä teitä terveenä."

"En tiedä" — sanoi Vendale vastattuansa tervehdyksiin — "oletteko jo kuulleet mainittavan minusta kirjeen-vaihtajiltamme Neuschâtelissa?"

"Olen kuin olenkin."

"Yhteydessä kauppa-huoneen Wilding & Co:n kanssa?"

"Aivan niin."

“Eikö ole se kummallista, että minun kauppa-huoneen Wilding & C:o osakkaana piti tuleman teitä tervehtimään Lontoossa ja tuoman teille kauppa-huoneen tervehtimiset?”

“Ei ollenkaan kummallista! Mitäs minä aina sanoin matkustaessamme yhdessä vuorilla? Me sanoimme niitä suuriksi jopa suunnattomiksi, mutta mailma on niin pieni — ettemme helposti pääse toisia tapaamasta. Mailmassa löytyy niin vähän ihmisiä, että lakkaamatta risteilevät toistensa askeleita. Niin, mailma on niin erinomattain pieni, että töin tuskin ihmisestä pääsee. Eipä sillä” — lisäsi hän mielittelevällä hymyilemisellä taas likistäen vieraansa kyynäspäitä — “että kukaan haluaisi teistä päästä.”

“Sitä tahdonkin toivoa, monsieur Obenreizer.”

“Olkaa niin hyvä ja sanokaa mister Obenreizer täällä isänmaassanne. Mielin kutsuttaa niin, syystä että minä rakastan teidän maatanne. Jumala suokoon että voisin tulla Englantilaiseksi! Mutta olenhan jo syntynyt. Ja te? Vaikka olette syntyneet niin korkeasta suvusta, olette kuitenkin alentaneet itseänne kaupan-toimituksiin. Vaan odottakaapa! Viini? Onko se täällä Englannissa kauppa vai ammatti? Kenties kuuluu se johonkin ihannetaiteista?”

“Herra Obenreizer” — sanoi Vendale vähän hämillänsä — “olin ainoastaan tyhmä poika nulikka, joka vasta oli päässyt täysi-ikäiseksi, kun minulla ensi kerta oli huvi matkustaa teidän seurassa, ja kun te, minä ja mamseli, teidän veljentyttärenne — — — toivon että hän on terveenä?”

“Kiitoksia! hän voipi hyvin.”

“Kun, sanon minä, me yhdessä kärsimme muutamia pieniä vaaroja jääkeliä seassa. Jos minä silloin lapsellisella joutavuudella vähän ylpeilinkin sukuani, niin toivon kuitenkin, että se oli ainoastansa esitelläkseni itseäni. Se oli tyhmästi minulta tehty; mutta tunnette ehkä Englantilaista sananparttamme: Niinkauvan kuin elämme, opimme.”

“Teette kovin paljon puuhaa niin vähäpätöisestä asiasta,” vastasi Sveitsiläinen. “Ja olettehan, hitto vieköön, sittenkin korkeasta suvusta.”

Yrjö Vendalen hymyileminen ilmoitti vielä hiukan harmia kun hän vastasi:

“No niin! vanhemmistani pidin paljon, ja kun ensi kerran matkailimme yhdessä, herra Obenreizer, olin ehkä vähän ylpeä vastikään saatuani käsiini sen perinnön, jonka olivat minulle jättäneet. Toivon sen tähden että se enemmän oli nuorukaisen puheen ja sydämen avoisuutta kuin kerskaamisen taipumusta.”

“Pelkkää puheen ja sydämen avoisuutta eikä mitään kerskaamista!” sanoi Obenreizer. “Te itseänne liioin huoletatte; minähän se muutoin aloitin. Muistan aivan elävästi vielä tuota iltaa, kun istuimme veneessä ajelehtaen tyyneä järveä, johon vuoret ja laaksot, kukkulat ja kuusimetsät kuvautuivat, muistan myös että silloin koetin tehdä kuvauksen kurjasta lapsuudestani — köyhästä mökistämme vesiputouksen partaalla, jota äitini näytteli matkustavaisille; navetasta, jossa makasin lehmän vieressä; pöllöpäästä velipuolestani, joka aina istui oven suussa, ellei hän hiipinyt vuoria alas kerjätäkseen; sisarpuolestani, joka myötään kehräsi ja nojasi mahdottoman suuren kaula-ajoksensa isoja kiveä vastaan; kuinka minä olin nälkäytynyt, alaston poika raukka, kahden, kahden kolmen vuoden vanha, kuin he sitä vastoin olivat täysiä miehiä ja naisia kovilla kourilla minua lyödäkseen — minua ainoata lasta isäni toisessa naimisessa, jos se muutoin oikeaa

naimista olikaan. Mikä siis oli luonnollisempi kuin että vertasitte itseänne minuun sanoen: Olemme yhden ikäiset; minä samalla aikaa istuin äitini polvella isäni vaunuissa ja ajelin pitkin Lontoonin rikkaita katuja, ympärilläni ylellisyyttä ja kaukana likaisesta köyhyydestä. Sellaiset ovat ‘minun’ muistot, teidän muistoja vastaan.”

Herra Obenreizer oli mustatukkainen nuori mies, jonka mustaverisen ihon läpitse ei noppaakaan punaista ruskottanut. Kun nousi väri jokaisen muun ihmisen kasvoille, ilmestyi hänen kasvoihin tuskin näkyvä tykytys, ikäänkuin olisi se kone-rakennus, jonka oli paneminen lämpimä veri liikkeelle, vielä kyllä paikoillaan, mutta kuivettuneena ja ravistuneena. Hän oli vahva ruumiiltansa, jäsenensä olivat oikean suhtaiset ja kasvot kauniit. Moni olisi ehkä miettinyt että joku muutos hänen ulkonaisessa muodossa olisi häntä tehnyt mieluisemmaksi, mutta ei kukaan voinut sanoa minkälaisen tämän muutoksen piti oleman. Jos huulensa olisivat voineet muuttua jotensakin paksummiksi ja kaulansa hienommaksi, niin olisi kenties tämä moite tullut poistetuksi.

Herra Obenreizerin merkillisin omituisuus oli kuitenkin siinä, että — nähtävästi hänen omasta vapaasta tahdostaan — hänen silmänsä ylitse saattoi levetä eräs nimetön sumu, joka näkymättömiin peitti kaikki muut hänen tunteittensa osoitukset paitsi tarkkaa vaarinottavaisuutta eikä ainoastaan hänen silmissänsä vaan ylipäänsä kasvoissansa, tästä ei kuitenkaan seurannut että hänen vaarin-ottavaisuutensa kokonaan olisi ollut käännetty ainoasti siihen, jonka kanssa hän haasteli, eikä myöskään niille äänille ja esineille, jotka olivat hänen ympärillensä; vaan se oli pikemmin jonkunlainen lavea huomaus kaikista sellaisista asioista, jotka painoivat hänen omaa taikka, hänen tiedon mukaan, muiden sydäntä.

Tähän asti oli päästy kanssapuheessa kun tuo mainittu sumu levesi herra Obenreizerin kasvoin ylitse.

“Tuskin tarvinnen mainita,” sanoi Vendale, “että tämän käyntini tarkoitus on vakuuttaa teitä Wilding & C: on ystävyystämme, meidän luottamuksestamme teihin ynnä toivostamme olla teille hyödyksi. Toivomme myös kohta pääsevämme tilaisuuteen osottaa teille kestillisyyttämme, mutta emme vielä ole päässeet aivan järjestykseen, sillä kumppalini, joka juuri näinä aikoina on askaroinnut taloutemme toimeen panemista, on tässä toimessa tullut häirityksi eräältä odottamattomalta tapaukselta. Luultavasti ette tunne herra Wildingiä?”

Herra Obenreizer häntä ei tuntenut.

“Teidän pitää kohta tavata toistanne. Hänen käy varmaan mieleksi saada tuttavuutta teidän kanssa rakentaa, ja luulen myös voivani ennustaa, että teillekin käy yhtä mieleksi päästä hänen tuttavaksi. Varmaan ette ole kauan asuneet täällä Lontoossa herra Obenreizer?”

“Vasta näinä päivinä olen ottanut vastaan tämän asioitsija-sijan.”

“Mamseli, veljentyttärenne — — ei ole — ei ole vielä naitu?”

“Ei ole.”

Yrjö Vendale katseli ympärillensä ikäänkuin etsiäkseen jottaan merkkiä hänen läsnäolostansa.

“Onko hän oleskellut Lontoossa?”

“Hän oleskelee Lontoossa.”

“Milloin ja missä saisin kunnian itse tervehtiä häntä?”

Poistaen tuon sumun kasvoiltansa, ja, niinkuin ennenkin, likistäen vieraansa kyynäspäitä, sanoi herra Obenreizer haluttomasti:

“Seuratkaa minua porrasta ylös!”

Jokseen hämillänsä nopeudesta, jolla etsimänsä tapaaminen hänelle myönnettiin, seurasi Yrjö Vendale isäntäänsä portaita ylös. Huoneen toisessa kerroksessa aivan sen kamarin päällä, jota he vasta jättivät, oli kamari, joka sekin oli Sveitsiläiseen tapaan koristettu. Tässä huoneessa istui nuori neiti ikkunan vieressä ja työskenteli tapiserineulosta, ja vanhempi rouvasnainen istui pää ihan likellä porssiin-uunia (vaikka nyt oli kesä ja uuni lämpimänä) ja pesi hansikkaita. Nuorella neidellä oli erinomattain rikas, kaunis vaaleva tukka, somasti järjestetty valkoisen otsan ympärille, joka oli ympyräisempi kuin tavallinen englantilainen muoto, niinkuin myös hänen kasvot ja varsi ehkä olivat vähän pyöreämmät kuin useampain yhdeksäntoistavuotisten englantilaistyttöin. Hänen käytöksensä osoitti tavallista enemmän miellyttävää vapautta ja poskien värin sekä kirkkaiden harmaitten silmien erinomainen puhtaus ja terveys osoittiikse selvästi raittiin vuori-ilman vaikuttamana. Ehkä pukunsa ylimalkaan oli englantilaista mallia, tirkisteli kuitenkin Sveitsi ulos hänen koreista liivistä ja väijyi hänen kummallisilla kaistoilla koriitetussa sukassa sekä hopeasoljella varustetussa kengässä. Vanhempi rouvasnainen, joka istui nojaten jalkojansa alemmaa uuninfranssia vastaan, polvi täynnä hansikkaita, joista yksi, vedetty vasempaan käteensä, parasta aikaa puhdistettiin, oli todenmukainen, ehkä erilaatuinen, Sveitsiläinen ilmestys, aina leveästä, tyynynnäköisestä selästään ja raskaista sorkistaan (jos tätä sanaa sopii käyttää) alkaen, niin siihen mustaan nauhaan saakka, joka oli sidottu kovasti hänen kaulansa ympäri esteeksi alkavaa kaulanajosta vastaan, tahikka, vielä ylempänä, suuriin vasken-karvaisiin kulta-korvarenkaisiin saakka tahi, vieläkin ylempänä, tukkapukuunsa saakka mustasta, rautalangalle levitetystä harsikosta.

“Muistatteko tätä herraa, miss Marguerite?” kysyi Obenreizer nuorelta neideltä.

“Sen luulen tekeväni” — vastasi neiti vähän hämmästyneenä ja ujosti nousten tuoliltaan — “eikö se ole herra Vendale?”

“Niin muka luulisin;” sanoi Obenreizer kuivasti. “Herra Vendale! Rouva Dor!”

Vanhempi rouvasnainen nousi puoleksi istualtaan, hansikka levitetty vasemmalle kädelle ikään kuin joku hansikkamaakarın kyltti, katseli puoleksi leveän olkapäänsä ylitse, mulskahti jälleen alas ja pitkitti hieromistaan.

“Rouva Dor”, sanoi nauraen Obenreizer, “on niin hyvä että pitää minua vapaana pilkuista ja reijistä. Hän tuntee heikkouteni, että aina tahdon olla siisti ja puhdas, ja käyttää aikansa poistamallaan persoonastani kaikki pilkut ja tähneet.”

Korkealle ilmaan nostaen kädelle levitettyä hansikkaa ja tarkasti tätä tutkien keksi rouva Dor tässä hetkessä pahan pilkun herra Obenreizerin persoonassa, ja hieroi ja kihnutti hansikkaa kaikin voimin. Yrjö Vendale istui tapiseri-kehyksen viereen (puristettuansa ensiksi pientä kättä, jota Vendalen sisäänastuma oli pidättänyt sen työssä) ja heitti samalla hartaudella kuin pyhiin-vaeltaja, joka viimein on pyhään paikkaan päässyt, salaisen

silmänluonnin neitosen, liivin sisäpuolella kätkettyhyn, kultaristiin. Obenreizer seisoi keskellä lattiata peukalot liivinlakkareissa ja kasvot sumussa.

“Hän sanoi tuolla alahalla, miss Obenreizer,” lausui Vendale, “että mailma on niin pieni, ettei voi toinen välttää toistansa. Minä olen päin vastoin havainnut sen olevan liiaksi suuren, siitä asti kuin viimeksi teitä näin.”

“Oletteko siis matkailleet hyvin kaukana?” kysyi tyttö.

“En niinkään kaukana, koska joka vuosi olen palannut Sveitsiin; mutta olisin saattanut toivoa — ja olenkin tosiaan monta kertaa toivonut — ettei pieni mailma antaisi pitkällisiin eroamisiin niin hyvää tilaisuutta, kuin se todellakin antaa. Jos olisi mailma pienempi ollut, kentiesi olisin tavannut teitäkin useammin.”

Kaunis Marguerite punastui ja loi pikaisen salaisen silmäyksen rouva Dor’een.

“Viimein meitä kuitenkin löysitten, herra Vendale; vaan kentiesi kadotatte meitä kohta taas nä’östänne.”

“Sitä en tahdo uskoa. Asianhaarojen omituinen yhteensattumus, joka toi minulle onnen tavata teitä, kehoittaa minua toivomaan vastakohtaa.”

“Mikä se on omituinen asiainhaarain yhteensattumus, jos saan kysyä?”

Suloinen sveitsiläinen vivahdus tässä lauseessa ja ääni, jolla viimeiset sanat sanottiin, tekivät sen Yrjö Vendalelle erinomaisen miellyttäväiseksi, samalla kertaa kuin hän taas huomasi salaisen silmäyksen rouva Dor’een. Vaikka pikainen kuin salama näytti se kuitenkin osoittavan jonkumoista varoitusta, jonka tähden Vendale tästä hetkestä hiljaisuudessa piti rouvaa silmällä.

“Se, että sattumaisilta olen tullut osakkaaksi yhteen kauppa-toimeen Lontoossa, jonka tykönä herra Obenreizer sattumaisilta juuri tänä päivänä on nimen-omaisesti hyväksi esitelty, jopa sen lisäksi vielä semmoiselta kauppa-toimelta Sveitsissä, jonka kanssa meillä molemmilla, niinkuin näyttää, on kauppa-asioita. Eikö hän ole tätä teille maininnut?”

“Ei,” puuttui tässä puheesen herra Obenreizer, vapaa tuosta sumustansa, “sitä en ole vielä maininnut miss Margueritelle. Mailma on niin pieni ja yksimuotoinen, että iloinen hämmästys välisti on tarpeellinen. Asia on tosiaan niinkuin hän sanoo, miss Marguerite. Hän tuolla, joka on niin korkeata sukua, ja on saanut niin siveän kasvatuksen, hän on alentanut itseänsä kaupan-tekoon. Kaupantekoon! Ihan kuin me köyhät talonpojat, jotka olemme hiipineet ylös ojista!”

Pilvi levesi neiden valkoiselle otsalle ja hän loi silmänsä alas lattiaan.

“Mutta kaupalle se on hyvää!” pitkitti Obenreizer suurella innostuksella. “Se ylevöittää kauppaa. Kaupan onnettomuus ja alennus on että koko halvempi kansa — esimerkiksi me köyhät talonpojat — saattaa antautua sille elämän-radalle ja sen avulla kohota. Katsokaa, hyvä ystäväni Vendale;” pitkitti hän voimakkaasti, “miss Margueriten isä, vanhin velipuoleni, joka nyt olisi kaksi kertaa vanhempi teitä ja meitä, jos vielä eläisi, vaelsi ilman kengittä melkeen ryysyissä pois ilkeästä vuoren-solasta, jossa asuimme, vaelsi vaeltamistaan, sai joskus ruokaa muulien ja koirien joukossa eräässä ravintolassa kaukana päälaksossa, otti palvelusta siellä, tuli tallirengiksi, kokiksi, ja pääsi viimein paikan

isännäksi. Semmoisena otti hän minua tykönsä (saattoiko hän ottaakaan velimiestäni, tuota mielipuolista kerjääjää, tahi sisartansa, tuota kehräävää kummitusta?) ja pani minua oppiin naapurin ja ystävänsä mainion kellonsepän luoksi. Vaimonsa kuoli miss Margueriteä synnyttäessä. Mitä seisoj testamentissaan, ja mitkä olivat Margueriten isän viimeiset sanansa minulle kun kuoli ennenkuin lapsi oli päässyt täysi-ikäiseksi? Näin hän sanoi: ‘Kaikki tulee Margueritelle paitsi niin ja niin paljon vuodessa sinulle. Olet nuori, vaan teen sinua kuitenkin hänen holhojaksi; sillä sinä olet alhaisimmasta ja köyhimmästä talonpojan säädystä ja niin olin myös minäkin sekä Margueriten äiti; me olemme kaikki kurjia talonpoika raukkoja ja sitä et saa koskaan unhoittaa.’ Sama on myös useimpain maanmiesteni laita, jotka nyt pitävät kauppaa Soho-korttelissa täällä Lontoossa. He ovat ennen olleet talonpoikia, halpasukuisia, orjailevia Sveitsin talonpoikia. Kuinka hyvää ja etevää eikö siis ole kaupalle” — tässä hän muuttui iloiseksi ja likisti taas tapansa mukaan nuoren viininkauppiaan kyynäspäitä — “kun sitä herrasmiehet viljelevät ja jalostavat.”

“Sitä en voi huomata” — sanoi Marguerite palavin poskin ja kiiivaalla silmäyksellä. “Minun mielestäni jalostamme kauppaa yhtä hyvin me talonpojat.”

“Noh! noh! miss Marguerite” — sanoi Obenreizer. “Muistakaa että puhutte ylpeässä Englannissa.”

“Minä puhun ylpeällä totuudella” — vastasi hän ja asettui jälleen levollisesti työhönsä — “enkä ole Englantilainen, vaan Sveitsiläisen talonpojan tyttö.”

Lauseessaan oli jotaan, asiata päättävää, jota vastaan Vendale ei tahtonut väittää. Hän sanoi siis vaan hyvin totisena.

“Minä yhdyin täydellisesti teidän ajatukseenne, miss Obenreizer, ja olen jo lausunut tässä talossa samaa mielipidettä, jota herra Obenreizer itse voipi vakuuttaa” — jota kuitenkin tämä ei tehnyt.

Vendalella oli viekkaat ja terävät silmät, ja tuon tuossakin tarkastellen rouva Dorea huomasi hän jotaan tuon leveän selän takana, jota mainittu rouva tarjosi vieraille nähtäväksi. Hansikkain puhdistamisessa oli, näet, eräs suuri pantomimillinen ilmeys. Se kävi hyvin hiljaa ja varovaisesti kun Vendale puhui Margueriten kanssa, jopa herkesi lopulla kokonaan, ikäänkuin olisi hän pysähtynyt työssään kuunnellaksensa. Kun Obenreizer oli lopettanut puheensa talonpojista, oli rouva hieronut hansikkaansa kaikin voimin, ikäänkuin olisi puhe voittanut hänen erinomaista suosiotansa, ja pari kertaa kun tuo hansikka, jota rouva piti silmiensä edessä, nostettiin ilmaan taikka kun toinen sen sormista kohosi toinen aleni, luuli Vendale mainitun hansikkaan tehneen jonkun sananlennätin-merkin Obenreizerille, joka todellakin ei koskaan ollutkaan kääntänyt sille selkäänsä, ehkä tämä ei ollut sitä muka ollenkaan huomaavinansa.

Vendale oli myös havainnut että se tapa, jolla Marguerite poisti tuota ainetta, jota Obenreizer jo kaksi kertaa oli alkanut, osoitti jotaan harmia holhojaa vastaan, jota harmia hän nähtävästi koitti hillitä — ikäänkuin olisi Margueriten mieli tehnyt häntä nuhdella, jos vaan uskaltaisi. Hän oli myöskin havainnut — vaikka tämä kyllä oli vähäpätöinen asia — että Obenreizer ei ollut Margueriteä lähestynyt enemmän kuin alustakaan, ikäänkuin olisi niitten välillä ollut määrätyitä rajamerkkejä. Ei kertaakaan hän myöskään ollut häntä puhutellut käyttämättä sanaa “miss”, vaikka sen käyttämisessä aina oli ollut joku melkeen havaamaton pilkan osoitus. Ja nyt johtui Vendalelle ensi kerta mieleen, että tuo omituisuus

tämän miehen käytännössä, jota hän ei ollut ennen voinut selvittää, oli joku ehkei aina huomattava pilkkaamisen halu. Hän tunsi itsensä vakuutetuksi siitä että Marguerite jollaan tavalla pidettiin vankina oman vapaan tahtonsa puolesta; ehkä hän teki molemmille vastarintaa vakavalla mielen-kuvituksellansa, joka kuitenkin ei riittänyt häntä vapauttamaan. Vakuutus tästä teki nuorta viininkauppiasta vielä taipuvammaksi mielistymään neitoon, kuin ennen. Sanalla sanottu, hän oli hurjasti rakastunut neitoon ja vakaasti päättänyt käyttää tätä tilaisuutta, joka viimein oli tarjoutunut hänelle.

Tällä kertaa mainitsi hän vaan sivumennen, että Wilding & C:o pian tulisi pyytämään miss Obenreizeria hänen läsnäolemisellaan kunnioittamaan taloansa — vanhuutensa tähden merkittävä paikka, ehkä ainoastaan nuorten miesten asuma — eikä pitentänyt tervehtimistään tavallisen määrän ylitse. Tultuansa alas isäntänsä seuraamana, näki hän Obenreizerin kauppakonttorin olevan tässä päässä porstuata. Konttorissa oli useampia renttuisia miehiä muukalaisessa puvussa, joita Obenreizer, päästäksensä sivutse, lykkäsi syrjään muutamilla sanoilla äitinkielellänsä.

“Maanmiehiäni,” selvitti hän, seuraten Vendalea portille, “köyhiä maanmiehiäni! Kiitollisia ja uskollisia kuin koirat. Hyvästi! Tavataan toiste. Kuinka tuleekin se minua ilahuttamaan!”

Kaksi keveää likistystä kyynäspäästä saattoi Vendalea ulos kadulle.

Ihana Marguerite kehyksensä vieressä ja rouva Doren leveä selkä sananlennättimensä kanssa, väikkyivät edellensä Raajarikko-loukkoon. Hänen tänne tullessa, oli Wilding sulkenut itsensä sisään Bintreyn kanssa; ja koska kellarin-ovet sattumalta seisoivat auki, sytytti Vendale kynttelin halkaistuhun kepin päähän ja meni alas tehdäkseen tarkastelun kellareissa. Ihanan Margueriten kuva väikkyi uskollisesti edellensä, mutta rouva Doren leveä selkä jäi ulkopuolelle.

Kellarit olivat aika laajat ja aika vanhat. Täällä oli ollut holvi-käytävä silloin kuin menneet ajat eivät vielä olleet menneinä; muutamat luulivat sen kuuluneen eräasen luostariin, toiset johonkuhun kappeliin, vieläpä toiset johonkuhun pakanalliseen temppeliin. Oli mikä olikin, nyt se teki yhtä. Jokainen saattoi tehdä miksi tahtoi puoleksi lahonnutta pylvästä eli haljennutta holvia. Mennyt aika jo oli sen kanssa menetellyt niinkuin se tahtoi, ei huolinut ensinkään vastaväitöksistä.

Suljettu ilma ynnä ummehtunut haju ja jyrisevä kolina, joka kuului ylhäältä kaduilta, soveltui, eroten jokapäiväisen elämän ikävästä yhtäläisyydestä, hyvin yhteen kauniin Margueriten kanssa, joka teki vastarintaa molemmille kaitsijoillensa. Vendale käveli kävelemistään kunnes kääntyessään nurkan ympäri, näki yhdenlaisen kynttilän kuin minkä itse kantoi.

“Oho! oletteko siellä, Janne?”

“Eikö olis parempaa syytä minulla sanoa: Oho! oletteko täällä, master Vendale? Se kuuluu minun ammattiini olla täällä, mutta ei teidän.”

“No, no! älkää nyt mörisko, Janne!”

“Oh! en minä mörise” — vastasi kyypäri; “jos joku mörisee, niin se on se, mitä minä olen saanut sisääni hikireikien kautta, enkä minä. Varokaa ettei joku *teissä* rupea mörisemään, master Yrjö. Pysykää täällä siksi että höyryt alkavat vaikuttaa, niin kyllä saavat teistäkin

kiini.”

Kyypäriin nykyinen toimitus oli pistää päänsä pakkaushuoneisiin, tehdä mittauksia ja laskea lukua päässään sekä kirjoittaa havainnot härjänvuotamoiseen muistokirjaan, joka näytti olevan osana hänestä itsestään.

“Ne saavat kyllä kiini teistä” — jatkoi hän sitten kuin oli saanut mittauskeppinsä kahden tynnyrin päälle, kirjoittanut viimeisen havainnon kirjaansa ja oikaissut selkäänsä — “siihen voitte luottaa! Olette siis nyt ruvenneet kauppa-toimeenne, master Yrjö?”

“Niin olen tehnyt ja toivon ettei teillä ole sitä vastaan mitään, Janne?”

“Ei *minulla*, Jumala varjelkoon siitä! Vaan höyryillä on teitä vastaan se, että olette liiaksi nuori. Olette molemmat liiaksi nuoret!”

“Väkevyys siinä väitöksessä vähenee aina päivä päivältä, Janne.”

“Se on tosi, master Yrjö; mutta minä en päivä päivältä vähennä väkevyyttä siinä väitöksessä, että minä jo olen liiaksi vanna, enkä siis tule tilasuuteen nähdä erittäin suurta parannusta teidän tykönä.”

Tämä vastaus näytti itse Ladlen Jannelle niin sovelialta, että röhkäisi karkeaan nauruun ja vielä kerran uudisti lauseensa samalla naurun röhkäisemisellä tuolle “parannusta teidän tykönä.”

“Mutta mille ei ole naurettava, master Yrjö,” jatkoi Janne, jälleen oikasten selkäänsä — “on se, että nuori master Wildinq on mennyt vaihettamaan onnea. Huomatkaa sanani! Hän on vaihtanut onnea ja tulee sen kohta havaitsemaan. En ole lystin vuoksi koko elinaikaani asunut täällä alhaalla. Siitä, mitä täällä näen, tiedän milloin rupee satamaan, ja milloin jälleen lakkaa, milloin rupee tuulemaan, ja milloin taas tyvenee. Ja siitä mitä nyt näen täällä alhaalla tiedän myös että onnemme on muuttunut.”

“Onko näillä katossa kasvavilla ilkiöillä mitään tekemistä ennustuksenne kanssa?” kysyi Vendale nostaten kynttilänsä mustia, piikkisiä sieni-möhkäreitä kohden, jotka rippuivat alas katosta ja näyttivät vallan inhoittavilta. “Olemmehan tulleet maineesen näitten sienien kautta kellarissamme!”

“Se on totta, master Yrjö” — sanoi Ladlen Janne ottaen pari askelta takaperin — “ja jos tottelette neuvoani, niin annatte niiden olla rauhassa.”

Ottaen tynnyrillä makaavaa vapaa ja sillä hiljaa kaivaen sitkeitä sieniä kysyi Vendale:

“Tosiaanko? Miksi niin?”

“Ah, ei niinkään paljon siitä syystä, että syntyvät viinihöyryistä ja siis voitte niistä arvata mitä lajia kyypäri vetää sisäänsä kun elinkautensa vaeltaa täällä ympäri, eikä myöskään niin paljon siitä, että nämät sienet päästyänsä määrättyyn aikaan vaurastumistilaan, muuttuvat madoiksi, jotka putoavat alas päallemme,” — vastasi Janne yhä pitäen itsensä etäällä — “kuin enemmän eräästä toisesta syystä.”

“Mistä muusta syystä?”

“Jos olisin teidän sijassa, sir, niin en koskisi niihin! Sen selvitän teille jos seuraatte minua täältä ulos. Mutta huomatkaa ensiksi heidän väriänsä, master Yrjö.”

“Kyllä, sen teen.”

“Se on hyvä. Tulkaa siis pois täältä, sir.”

Hän lähti edeltä kynttylänensä ja Vendale seurasi jälestä, hänkin kynttyläneen. Saatuansa hänen kiini, sanoi Vendale paluumatkalla:

“No, Janne! mikäs kumma nyt oli heidän värissä!”

“Eikö se ole juurikuin hyytynyt veri, master Yrjö?”

“Niinpä melkeen.”

“Enemmin kuin melkeen, minusta,” vastasi Janne puistellen totisesti päätänsä.

“Vaikkapa niinkin! annetaan siis olla aivan kokonaan, jos tahdotte; mitä sitten?”

“Master Yrjö, ne sanoo” — — —

“Kuka sanoo.”

“Mistä minä tiedän kuka?” — vastasi kyypäri, nähtävästi harmissa rohkeasta kysymyksestä. — “Ne, näetten! Ne, jotka sanovat kaikkia, ymmärrättekö? Kuinka minä voin sanoa kuka se Ne on, jos ette itse tiedä sitä?”

“Se on totta! Jatkakaa!”

“Ne sanoo, että joka sattuu saamaan tuommoisen tukon mustanpunaisia sieniä suoraan rinnallensa, hän tulee murhatuksi niin varmaan kuin mailma on.”

Pysähtyen suu naurussa, kohdataksensa vanhan kyypärin silmiä, joita tämä oli kyntteliinsä luonut ikäänkuin uneksiva lausuen mainitut sanat, tunsivat Vendale yhtäkkiä raskaan käden putoavan rinnallensa. Ja kun hän silmänräpäyksessä seurasi sitä kättä, joka oli häntä tavoittanut ja joka käsi ei ollut muun kuin opastajansa — näki hän että tämä oli lyönyt hänen rinnaltansa tukon sieniä, jotka samassa putosivat maahan.

Tuokion katseli hän kyypäriin yhtä kauhistuneena kuin tämä häneen, mutta samassa he tulivat päivänvaloon kellarin portaitten päähän ja ennenkuin Vendale raittiisti juoksi niitä ylös sammutti hän sekä kynttelinsä että kauhistavan taika-uskonsa.

WILDING LÄHTEE.

Seuraavana päivänä edeltä puolenpäivää läksi Wilding yksinään ulos ilmoitettua kotona, että, jos herrat Vendale eli Bintrey kävisivät häntä kyselemässä, niille sanottaisiin että hän oli mennyt Löytölasten-huoneeseen: Vasten kaikkia, mitä kauppa-kumppalinsa oli hänelle puhunut, vasten myös mitä hänelle oli muistuttanut laki-asiain neuvon-antajansa, joka oli ollut samasta ajatuksesta kuin edellinenkin, pysyi Wilding järkähtämättömänä päätöksessään. Löytää kadonnutta nuorukaista, jonka paikkaa itse oli omistanut, oli tästä hetkestä elämänsä päätarkoitus, ja kuulustelemin Löytölasten-huoneessa oli selvästi ensimmäinen askele haluttua löytöä varten. Tästä syystä läksi nyt viininkauppias Löytölasten-huoneeseen.

Kartanon hänelle ennen niin tuttu muoto näytti hänestä nyt yhtä oudolta kuin kamiinifriisin yli rippuvan kuvan. Rakkahin muistonsa siitä paikasta, joka oli ollut hänen

lapsuutensa turvana, oli siitä nyt ijäksi poistunut. Kummallinen vasta-hakoisuus valtasi häntä, kun hän sisälle astuessa ilmoitti asiansa; sydäntänsä pakoitti, kun istui yksinään odotus-salissa, sill'aikaa kuin lähetettiin noutamaan laitoksen rahaston-hoitajaa, jonka kanssa hän tahtoi puhua ja pakinomisen alkaessa voi hän ainoastaan laskea vaivalla selittää tulonsa tarkoitusta.

Rahaston-hoitaja kuunteli häntä katsannolla, joka lupasi tarpeellista huomiota, vaan ei enempääkään.

“Meidän täytyy,” sanoi hän kun puheen vuoro tuli hänelle, “olla varovaiset kaikissa kysymyksissä, joita meille vieraat tekevät.”

“Tuskinpa saatatte pitää minua vieraana,” sanoi Wilding tavallisella suoruudellaan, “koska ennen mailmassa minäkin olin yksi lapsi-raukoista täällä.”

Rahaston-hoitaja vastasi kohteliaasti, että tämä seikka herätti hänessä erinomaista osanottamista hänen vierastansa kohden, mutta pyysi kuitenkin saada tietää oikeat syyt näihin kysymyksiin, jonka tähden Wilding ilman kiertelemättä ilmoitti syynsä, koittamattaan mitään salata.

Rahaston-hoitaja nousi ylös ja meni edeltä toiseen huoneeseen, jossa laitoksen pöytäkirjat säilytettiin.

“Kaikki ne tiedot, jotka kirjamme voivat antaa, ovat kernaasti teidän käytettävänä,” sanoi hän; “vaan niin monen vuoden kuluttua pelkään tämän myös olevan ainoan tiedon, jonka saatamme teille tarjota.”

Kirjat tarkasteltiin ja muistutus, joka niissä löydettiin, kuului seuraavalla tavalla:

[3:mas päivä Marraskuuta 1836. Ottanut otto-pojakseen ulos Löytölastenhuoneesta poikalapsen nimeltä Walter Wilding. Ottajan nimi ja sääty: rouva Jane Anne Miller, leski. Asuntoaika: Lime-Tree Lodge, Groombridge Wells. Suosia-lauseita ynnä muita tietoja ovat jättäneet: Hänen kunnioitettavuutensa John Harker, Groombridge Wells, ja herrat Giles, Jeremie ja Giles, pankkiirit, Lombard Street.]

“Ja siinäkö kaikki?” kysyi viinikauppias. “Ettekö sittemmin ole kuulleet mitään rouva Milleristä?”

“Emme mitään; siinä tapauksessa kyllä löytyisi joku muistutus kirjoissa.”

“Saanko ottaa kopian kirjoituksesta?”

“Aivan mielellään. Mutta olette vähän liikuttettuna? Enkö minä saa kirjoittaa sen teille?”

“Ainoa neuvoni tässä asiassa,” sanoi Wilding surumielisesti silmäellen kopiaa, “on kuulustella rouva Milleriä entisessä korttelissa, ja katsoa voivatko nuo herrat, jotka häntä suosittivat, jollaan tavalla minua auttaa”.

“Tosiaan, se on ainoa keino, jonka minäkin nykyään voin keksiä,” vastasi rahaston-hoitaja. “Olisin sydämmestäni toivonut saattavani jättää teille parempia tietoja!”

Näillä jäähyväis-sanoilla kehoituksena pitkitti Wilding keksimis-matkaansa; joka oli alkanut Löytölastenhuoneen portilla. Ensimmäinen pysäyspaikka oli tietysti pankkiirein konttori Lombard-street kadun varrella. Kaksi osakkaista kauppatöimessä eivät ottaneet vastaan sattunaisia kävijöitä, mutta tehtyänsä alusta muutamia välttämättömiä esteitä

myöntyi kolmas antamaan kirjurinsa tutkia “M”-kirjaimella merkittyä pääkirjaa. Leskirouva Millerin kontto löydettiin, vaan ristitettynä kahdella pitkällä viivalla, joista läkki jo oli vaalennut ja alahalla syrjässä seisoj kirjoitettuna: “kontto päätetty 30 päivä Syyskuussa 1837.”

Näin oli ensimmäinen paikka matkalla saavutettu ja *Ilman Menestyksettä!* Lähetettyänsä kirjusen Raajarikkoloukkoon ilmoituksella kauppa-kumppanillensa, että hän kentiesi tulisi viipymään moniaita tuntia, lähti Wilding höyry-jonolla toiseen pysäyspaikkaan matkallansa rouva Millerin kortteriin, Groombridge Wells.

Äitejä ja lapsia matkusti hänen seurassa; äitejä ja lapsia tapasi toisiansa pysäyspaikalla; äitejä ja lapsia oli puotissa, joihin poikkesi kyselemään tietä. Joka paikassa astui hänen eteensä tuo hellin ja kalliin side ihmisellisissä oloissa suloisena ja onnellisen päivän ihanassa valossa. Kaikkialla muistutettiin hän siitä sydämmessään haudotetusta harhauksesta, josta hän niin äkkiä oli herätetty — siitä kadonneesta muistokuvasta, joka oli hajonnut ikäänkuin kuvaus kuvastimessa.

Eikä sieltä täältä kyseskellen, hän ei kuitenkaan saanut selvää sellaisesta paikasta, jolla olisi nimenä ollut Lime-Tree Lodge. Nähtyänsä erään asioitsian konttorin meni hän sinne tuoden viimeisen kerran kysymyksensä esiin. Asiotsia viittasi suoraan kadun poikki monella ikkunoilla varustettuun vanhaan puurakennukseen, joka näytti jonkunmoiselta tehtaalta, vaikka oli olevinaan ravintola.

“Tuolla, sir,” sanoi hän, “oli Lime-Tree Lodge kymmenen vuotta takaperin.”

Toinen paikka oli saavutettu ja taas *Ilman Menestyksettä.*

Yksi mahdollisuus oli kuitenkin vielä jälillä. Herra Harker, pappismies, joka muitten muassa hänkin oli antanut tietoja rouva Milleristä, ei vielä ollut tavoitettuna. Koska samassa tuli muutamia tuttuja, jotka vaativat asioitsijan huomiota, lähti Wilding pois katua alaspäin eräisen kirjakauppaan, jossa kysyi hänen kunnioitettavuuden John Harkerin nykyistä adressia.

Kirjankauppias oli nähtävästi sekä harmistuneena että kummastuksissa kysymyksestä eikä vastannut.

Wilding uudisti kysymyksensä.

Kirjankauppias otti pöydältään pienen siistin kirjan yksinkertaisessa siteessä, ojensi sen vieraille näyttäen nimilehteä:

Kunnioitettavan herran John Harkerin marttyri-kuolema Uudessa Seelandissa. Kertonut eräs entinen seurakuntalaisensa.

Wilding laski kirjan jälleen pöydälle.

“Pyydän anteeksi” sanoi hän, ajatellen ehkä omaa marttyriyyttänsä. Hiljainen kirjankauppias vastasi kumarruksella, ja Wilding meni.

Kolmas ja viimeinen paikka, ja kolmas ja viimeinen kerta *Ilman Menestyksettä!*

Mikä nyt oli tehtävänä? Nähtävästi ei löytynyt muuta neuvoa kuin palata Lontoosen, pettyneenä joka haaralla. Paluumatkallansa katseli Wilding tuon tuostakin kopiaa, jota oli

saanut Löytölasten huoneen pöytäkirjoista. Yksi epätoivon monista muodoista — kohta surkuteltavin kaikista — on se, joka itsepäisesti rakastaa pukeutua Toivon vale-pukuun. Heittämisillään mitätöntä paperia ulos vaunun ikkunasta pidätti Wilding yhtäkkiä kätensä.

“Kentiesi saattaa tuo vielä viedä johonkuhun keksintöön,” arveli hän. “Niinkauvan kuin elän en tahdo erkauda tästä ja kuolemani jälkeen löytävät testamenttini suorittajat sen saman sinetin alla kuin testamenttinikin.”

Nyt johdatti sana testamentti rehellistä viininkauppiasta uudelle mielen uralle, ehkä päätarkoituksensa ei kuitenkaan jäänyt unehduksiin. Hänen täytyi aivan hetimiten tehdä testamenttinsa.

Sanat “Ilman Menestyksettä” olivat alkuperäisesti herra Bintreyn käyttämät tässä asiassa. Ensimmäisessä pitkällisessä keskustelussa, joka pidettiin asiasta, oli tämä terävä-järkinen mies satoja kertoja kieltävällä päänsä-pudistamisella toistanut: “Ilman Menestyksettä, herra, Ilman Menestyksettä! Minun mieleni mukaan tämä tuuma on kokonaan ilman menestyksettä, ja neuvoni on siis, että rauhallisesti pysytte siinä missä olette.”

Tämän pitkän keskustelun kuluessa oli potelli tuota neljänkymmenenviiden vuoden vanhaa portviiniä tuotu pöydälle virvoitukseksi herra Bintreyn kurkulle, vaan kuta selvemmästi hän näki lasinsa pohjaa, sitä selvemmästi näkyi myös hänestä, ettei tällä asialla ollut mitään menestystä, ja kerta kerralta oli hän laskenut tyhjennetyin lasinsa pöydälle sanoen: “Ilman menestyksettä, herra Wilding! Eläkää rauhassa ja olkaa kiitollinen.”

Varmaa on, että syy rehellisen viininkauppiaan haluhun tehdäksensä testamenttinsa tuli hellimmästä omastatunnosta, ehkä se kyllä on mahdollista, että hän, vaikka tietämättä, tunsu jonkunlaisen lievityksen kun sai laskea oman neuvottomuutensa kahden muun ihmisen niskoilta, jotka aikansa astuisivat hänen sijaansa. Oli miten tahansa, niin seurasi hän hartaasti tätä uutta mielen-johtoa ja kiirehti kiirehtimistään pyytämään Yrjö Vendalea ja herra Bintreytä kohtaamaan häntä Raajarikko-loukossa ja vastaanottamaan hänen luottamustaan.

“Koska me nyt kaikki kolme olemme koossa ja ovet suljettuina,” aloitti herra Bintrey kääntyen uudelle osamiehelle, “täytyy minun, ennenkuin meidän ystävämme (ja minun luottilaani) antaa meille tarkempia tietoja ajatuksistaan, muistuttaa, että olen tässä asiassa neuvonut yhdellä lailla kuin olen kuullut teidänkin neuvoneen, herra Vendale, ja jota jokainen järjellinen ihminen olisi neuvonut. Olen sanonut hänelle että hänen välttämättömästi pitää säilyttämisen salaisuutensa ja puhuteltuani sekä hänen läsnä ollessa että poissa ollessa rouva Goldstrawia olen minä vakaa siitä että jos joku on uskottava (mikä jos tässä kyllä on painava), niin saamme huoletta uskoa häntä tässä asiassa. Olen teroittanut meidän ystävämme (ja minun luottilaani) huomiota senkin päälle, kuinka hän, ryhtymällä satunnaisiin tiedustelemisiin, arvaamatta tulisi ei ainoastaan houkuttelemaan pirua liikkeelle kaikenlaisten petturien muodoissa, vaan myös hävittämään omaisuutensa. Nyt tiedätte, herra Vendale ettei meidän ystävämme (ja minun luottilaani) tahdo hävittää omaisuuttaan, vaan päin vastoin säilyttää sen sille, jonka hän pitää — vaan jonka minä en voi sanoa pitäväni — laillisena omistajana, jos semmoinen laillinen omistaja koskaan tulee löytyväksi. Erehtyisin suuresti, jos semmoinen omistaja koskaan löytyisi, vaan se nyt

on yhtä. Herra Wilding ja minä olemme kuitenkin yhdestä mielestä siinä, ettei omaisuus saa hävitä. Olen suostunut herra Wildingin tahtoon tuo tuostakin lähettää ilmoituksen aviisiin, josta se, joka mahdollisesti jottaan tietää tuosta omaksi-otetusta lapsesta, joka sillä ja sillä ajalla otettiin ulos Löytölasten-huoneesta, varovaisesti kutsutaan löydyttää itsensä minun konttorissa, ja olen velvoittanut itseäni määrätyillä ajoilla panemaan mainittu ilmoitus aviisiin. Meidän ystävältämme (ja minun luottilaaltani) olen saanut tietää, että olen kutsuttu tänne vastaanottamaan käskyjänsä ja pitämään tahtonsa, vaan pyydän teitä huomaamaan, etten siltä virkani-puolesta ole hyväksynyt kumpaistakaan.”

Näin puhui herra Bintrey kääntyen välisti toiseen välisti toiseen kuulijoista, mutta, ehkä muutoin tarkka huolenpidossaan luottilaastansa, hän ei kuitenkaan voinut olla nauramatta Wildingin innostuneelle hommaamiselle, ja katseli häneen ehtimiseen vilkkuvien silmien ikään kuin olisi hän ollut joku oitis nauruttava ilmiö.

“Ei mikään voi olla selvempi,” sanoi Wilding. “Toivoisin vaan, että minun pääni olis yhtä selvä kuin teidän, herra Bintrey.”

“Havaatteko mitään huminaa korvissanne?” sanoi asianajaja huolellisella silmäyksellä, “niin heittäkää se — puheemme, näetten, vastaseksi.”

“Ei, kiitoksia! Ei tarvitse!” sanoi Wilding. “Mitä aion sanoa oli.” —

“Älkää kiihoittako itseänne, herra Wilding,” pyysi asianajaja.

“En, sitä en tee,” vastasi viininkauppias. “Tekisittenkö te, herra Bintrey ja Yrjö Vendale, joitakuita esteitä jos teitä nimitettäisiin testamenttini suorittajiksi, tahi voittenko heti vastata siihen suostumalla?”

“Minä suostun puolestani,” sanoi Vendale mielukkaasti.

“Minä myös,” sanoi herra Bintrey ei varsin niin mielukkaasti.

“Kiitän teitä molempia, sydämmestäni. Testamenttiani koskevat määräykset ovat lyhyet ja selvät, ja olette ehkä hyvät ja kirjoitatte ne heti paperille. Kaiken irtonaisen ja kiinteän omaisuuteni määrään minä ilman eroituksetta ja ehdotta teille, että te maksatte kaikki todenmukaiselle herra Wildingille, siinä tapauksessa että tämä mies ilmautuu ja oikeaksi nähdään kahden vuoden kuluessa luettuna kuolemapäivästäni. Muussa tapauksessa tulette antamaan koko summan lahjaksi Löytölastenhuoneelle.

“Onko tämä koko teidän määräyksenne, herra Wilding?” kysyi Bintrey hetken viivyttyä, jona toinen ei toistansa ollut katsonut.

“Niin on.”

“Ja tämän määräyksen oikeudesta olette vahvasti vakuutettu?”

“Vahvasti, ilman ehdoitta; kaikin puolin.”

“Siis ei muuta ole,” sanoi asianajaja kohottaen olkapäitänsä, kuin asettaa sen lailliseen muotoon, allekirjoituttaa ja todistuttaa sen. Mutta onko teillä niin kiire? Ettehän toki kuole niin pian, herra?”

“Milloin kuolema tulee, Herra Bintrey,” vastasi Wilding totisesti, “sitä ette tiedä te enkä minä; sen tietää ainoastaan korkeampi viisaus. Mutta minulle olisi rakasta jos niin pian kuin mahdollista saisin tämän painon rinnaltani poistetuksi.”

“Nyt olemme taas asian-ajajana ja luottilaana,” sanoi Bintrey hetken melkeen liikutettuna. “Jos Herra Vendalelle ja teille sopii kahdeksas päivä tästä luettuna, samalla tunnilla, kuin nyt, niin panen ylös muistokirjaani, että silloin löydät itseni täällä.”

Suostumus tehtiin ja kävikin toteen määrätyllä ajalla; testamentti allekirjoitettiin laillisesti ja Bintrey pani sen tarkkaan säilyyn muitten luottilasten paperein joukkoon, jotka Bintreyn konttorin rautahyllyillä olivat kätkeytyneinä erityisiin rauta-arkkusiin, itsekunkin omistajan nimi-merkki päällä ikään kuin olisi tämä lain pyhä paikka ollut joku ahdas luottilasten suku-hauta.

Suuremmalla innolla kuin mitä hän viimeisinä aikoina oli osoittanut asioissa, jotka hänelle tuntuivat vähemmän mieluisilta, alkoi Wilding nyt asettaa yksinkertaista talous-hoitoansa, jossa voimakkaasti tulivat häntä avuksi ei ainoastaan rouva Goldstraw, vaan myös herra Vendale, jonka luultavasti teki mieli mitä pikimmiten antaa päivällis-pitoja Obenreizer-perheelle. Ainakin kävi niin, että, kun kaikki oli järjestyksessä, kutsuttiin Obenreizerit, holhoja sekä holhottavansa, päivällisille Raajarikko-loukkoon, johon kutsumukseen myös rouva Dor oli suljettu. Jos Vendale tätä ennen oli korvia myöten rakastunut — jota ei epäiltäkö — niin upottivat nämä päivälliset häntä kymmenentuhatta syltä rakkauden syvyyteen. Ja kuitenkin, jos olis vaikka henkensä antanut, hän ei saanut tilaisuutta puhua sanaakaan kahden kesken ihanan Margueriten kanssa. Kuinka varmaan tämmöinen suloinen hetki näkyikin tulevan, niin seiso ikinä arvaamatta Obenreizer sumukasvoihin vieressä, tahi ilmausi rouva Doren leveä selkä hänen silmänsä eteen. Aivan hänen tulemisesta pois lähtöön saakka ei nähty tätä äänetöntä ämmää silmänräpäystäkkään edestäpäin, paitsi hänen syödessään mutta siitä hetkestä asti, kuin hän, oivallisen syömisen perästä, oli vetänyt takaisin vieras-saliin, oli hän kääntynyt kasvot seinää vasten.

Mutta olipa toki Margueriten nähtävä, olipa Marguerite kuultava, olipa Marguerite vielä välistä koskettavanakin neljän viiden viehättelevän, vaikka mieltä hämmentävän tunnin kuluessa. Kun hän käveli vanhoissa, pimeissä kellareissa, talutti Vendale häntä kädestä; kun hän lauloi illalla valaistussa vierassalissa, piteli Vendale, seisoen vieressä, hänen hansikkaita ja olisi mielellään niitä vaihtanut jokainoata tilkkaa vastaan tuosta viiden ja neljäkymmenen vuoden vanhasta portviinistä, jos olisi se ollut vaikkapa viisi ja neljäkymmentä kertaa vanhempaa ja sen hinta viisi ja neljäkymmentä kertaa viis ja neljäkymmentä puntaa tusinasta. Ja vielä kun vieraat jo olivat menneet matkoihinsa ja kynttelit olivat sammutetut Raajarikkoloukossa, tuskautti hän itseään alituisilla kysymyksillä: Tokkohan Marguerite luuli, että hän häntä ihasteli? Arvasiko Marguerite kuinka hän häntä rakasti? Tokko Marguerite aavistikaan, että oli voittanut hänen elämälle ja kuolemalle. Ja samaa suuntaa meni yhä vaan: tokko vai tokko ei? sävelikköä ylös ja sävelikköä alas, yli viivoja, viivain alle, lakkaamatta. Oi! sä levoton ihmis-sydän raukka! Kuinka ihmeellistä ajatella että ihmiset, jotka jo tuhansia vuosia takaperin ovat olleet muumioina, nekin tekivät ihan samaa, ja kuitenkin kaikki ilman poikkeuksetta keksivät salaisuuden, kuinka vasta pääsisivät lepoon!

“Mitä ajattelette, Yrjö,” kysyi Wilding seuraavana päivänä häneltä, “Obenreizerista? — Minä en kysy mitä ajattelette mamseli Obenreizerista.”

“En tosiaan tiedä,” vastasi Vendale, “enkä ole koskaan tiennyt mitä hänestä ajattelisin!”

“Hän on sivistynyt mies ja tarkka-päinen” — sanoi Wilding.

“Kieltämättä, hänellä on tarkka pää.”

“Hän on hyvä muusikko.”

“Kieltämättä, hän on hyvä muusikko.”

“Ja puhuu hyvin.”

“Niin,” sanoi Yrjö Vendale mietiskellen, “ja puhuu hyvin. Tiedättekö, Wilding, että välistä kun ajattelen häntä, niin johtuu mieleeni, että hän ei ole yhtä hyvin vaiti.”

“Mitä sillä tarkoitatte? Hän ei olen röyhkeän puhelias.”

“Ei suinkaan, enkä tarkoita sitä minäkään. Vaan kun hän on vaiti, niin ei ole hyvä olla häntä epäluulolla kohtelematta ehkä kentiesi ilman syyttä. Ottakaa esimerkiksi joku, jota tunnette ja pidätte rakkaana, ottakaa kuka tahansa.”

“Se on pian tehty, rehellinen ystäväni,” sanoi Wilding, “otanpa teidän.”

“Sitä en tahtonut enkä odottanut,” vastasi Vendale nauraen; “vaan olkoon menneeksi, ottakaa minä. Ajatelkaapa hetken. Onko se seikka, että hyväksymisellä katsotte kasvojani, kuinka erilaiselta nämät välistä voivatkin näkyä, onko se varsinaisesti perustettu katsantooni, vaiti ollessani?”

“Niinpä luulen,” sanoi Wilding,

“Niin luulen minäkin. Nähkää nyt, koska Obenreizer puhuu — tahi toisin sanottu kun hän saapi mielensä mukiin haastella — niin hän pääsee jokseenkin hyvästi asiasta; mutta koska häneltä puuttuu tilaisuutta pakisemaan, niin hänen käypi melkeen kehnosti. Se on siitä syystä kun sanon että hän ei ole vaiti yhtä hyvin kuin hän puhuu. Ja kun pikaisesti ajattelen semmoisia kasvoja, joita tunnen, ja joita en usko, niin tekee minun nyt, kun ajattelen asiata, mieli päättää että eivät osaa hyvin olla vaiti.”

Koska tämä väite kasvojen-tutkinto-opissa oli ihan uusi Wildingille, oli hän alusta vähän hidas myöntämään sen oikeutta, kunnes viimein, kysyen itseltään oliko rouva Goldstraw hyvin vaiti, ja muistaessaan että tämän kasvot, hänen vaiti ollessansa, kehoittivat luottamukseen, tuli varsin iloiseksi niinkuin ihminen ainakin tulee, kun hän saapi sitä uskoa, mitä hän mieluisasti haluaa uskoa.

Koska Wildingin terveys ja iloisuus kuitenkin ainoastaan hitaasti palasi jälleen, johdatti Vendale hänen mieleen toisen virkistymiskeinon — kentiesi oli tässä Obenreizeriläisiä syrjä-tarkoituksia vaikuttamassa — nimittäin nuo soitannolliset tuumat palvelioitten kanssa, ja mitenkä laulukoulu kotona talossa ynnä yhteinen kööri likimmäisessä kirkossa oli toimeen pantava. Koulu tuli pian toimeen, ja koska muutamilla palvelioista jo ennestään oli vähäinen soitannollinen sivistys ja taisivat laulaa kelpo lailla, niin seurasi yhteinen kööri kohta jälestä. Tätä johdatti ja opetti enimmästi Wilding itse, joka toivoi

saattavansa tehdä alammaisistaan yhtä monta löytölasta, mitä koski heidän kykyä laulaa pyhien köörien laulannossa.

Koska nyt Obenreizerit olivat tottuneita laulajia, niin seurasi siitä, että nekin kutsuttiin osaa ottamaan näihin laulu-seuroihin ja kun oloja holhottavansakin puolesta oli antanut suostumuksensa, seurasi siitä myös luonnollisesti että Vendalen elämä muuttui — muuttui rajattoman orjuuden ja tenhouksen elämäksi. Sillä vanhassa, synkässä kirkossa, jossa rakas veljeskunta pyhäpäivinä kokoontui viiden kolmatta hengen lukuisena oli, se “hänen” äänensä, joka säkeneen tavalla valaisi pimeimmätkin loukot ja sai muurit pylvinensä vavahtamaan, ikäänkuin olisivat ne olleet kappaleita Vendalen omasta sydäimestä.

Vaan eipä nämä taivaalliset pyhäpäivät sittenkään pitäneet vertoja niille keskiviikko-soitannoille, jotka tapahtuivat kotona yksinkertaisessa perheessä. Näissä tiloissa istuikse miss Obenreizer pianon eteen ja lauloi lauluja aitinkielellänsä, lauluja isänmaastaan, lauluja, jotka kuiskasivat Vendalen korviin: “Nouse ylös matelemasta tasaista maata; tule kanssani kauas ihmisten joukkosta; seuraa minua kun nousen korkeammalle ja korkeammalle ja sulaan yhteen etäiseen siniin; nouse kanssani korkeammalle kukkulalles ja rakasta minua siellä.” Ja silloin olivat kaunis liivivaate, kaistoilla kaunistetut sukat ja hopea-soljilla koristetut kengät, yhtä hyvin kuin korkea otsa ja kirkkaat silmänsä täynnä todellista Alppi-kevättä kunnes laulu vaiken.

Mutta Vendale itsekään ei joutunut semmoiseen intoon näistä lauluista kuin Ladlen Janne, vaikka eri lailla. Myötäensä kieltäen muka tahtovansa pilata “laulun sieveyttä” ottamalla osaa siihen ja osoittaen syvimpää ylenkatsetta sävelikköä ja muita soitannon alkeisperustuksia vastaan — jotka myös todellakin harvoin huvittavat sellaisia, jotka ainoastansa kuulijoina läsnä olevat — piti Janne alusta alkaen koko tämän tuuman turhana yrityksenä ja kaikki laulajat olivat hänen mielestään ulvovaisia munkkeja. Mutta kun yhtenä päivänä hänkin huomasi “laulun sieveyttä” eräässä sveitsiläisessä laulussa, niin myönsi hän nyt molemmille alakyypärillensä heikon toivon löytyvän että muka heistäkin aikoja myöten voisi jootaan tulla. Muuan Händelin ylistysvirsi voitti vielä enemmän hänen suosiota, ehkä hän tekisi sen väitöksen, että tämä suuri sävelniekka jokseen kauvan on mahtanut olla jossaan ulkomaalaisessa kellarissa, koska osasi kertoa samaa asiata niin monta kertaa, joka hänen mielestä oli aivan varma merkki siitä, että hän yhdellä toi toisella tavalla oli saanut sitä sisäänsä.

Kolmas kerta kun herra Jarvis soitti huilua ja toinen herra viulua ja molemmat sitten yhdessä suorittivat duettiä, niin saatti tämä hänen semmoiseen kummastukseen, että hän ihan omasta päästä tuli sanoneeksi Da Capo, joita sanoja hän useita kertoja toisti, ikään kuin olisi hän kaikessa sovinnossa kutsunut jootaan tämän nimistä naista joka ehkä oli laulajaisissa joutunut hänen suosioon. Vaan tämä olikin myönteinen todistus hänen tovereinsa ansioista; sillä koska kahdensoitto ensimmäisenä keskiviikko-iltana oli lopetettu, ja heti sen jälkeen miss Obenreizerin ääni alkoi kuulua, istui hän, ikään kuin lumottuna, avosuin loppuun asti; sitten hän nousi juhlallisesti ylös tuoliltaan, ja puheen johdannoksi tehden kumarruksen, joka erittäin tarkoitti herra Wildingiä, puhkesi hän seuraaviin imarteleviin sanoihin: “Tämän jälkeen saatatte kaikki todellakin panna maata” eikä tahtonut sen perästä enään muilla sanoilla antaa perheen soitannollisille lahjoille kunnioitustansa.

Tällä tavalla syntyi omituinen tuttavuus miss Obenreizerin ja Ladlen Jannen välillä.

Marguerite nauroi niin hilpeästi Jannen kohteliaisuudelle ja tuli kuitenkin samalla kertaa niin hämille siitä, että Janne, soitannon lopetettua, rohkaisi itsensä hänelle sanomaan toivovansa, ettei hän ollut niin höyrypäinen, jotta olisi mitään sopimatonta puhunut? Marguerite vastasi häntä leppeällä hempeydellä, johon Janne teki syvän ja kömpelöisen kumarruksen.

“Aikaa myöten te kyllä tulette onnea muuttamaan, miss,” sanoi Janne yhdenlaisella syvällä kumarruksella. “Senlaiset ihmiset, kuin te, voitte tuoda onnen tänne jälleen takaisin.”

“Minäkö? Tuoda onnen tänne jälleen,” vastasi hän viehättävällä engelskallaan ja ihanalla kummastuksella. “Tosiaan en ymmärrä teitä; minä olen niin typerä.”

“Nuori herra Wilding,” selvitti Janne suosiollisesti, kyllä Margueritelle yhtä käsittämättömästi, “muutti onnen ennenkuin otti nuoren Yrjö herran osakkaaksi kauppaan. — Sen sanon suoraan ja sen saatte nähdä. Vaan tulkaa te, miss Obenreizer, ja laulakaa onni tänne, niin se ei voi tehdä vastusta.”

Näin sanoen läksi Janne syvillä kumarruksilla takaperin ulos huoneesta; mutta koska hänellä oli kaikenlaiset etu-oikeudet, ja koska vasten-tahtoinen voitto miellyttää nuoruutta ja kauneutta, niin kyseli Marguerite häntä tulevana kertana iloisin silmin.

“Missä minun Janneni on?”

Ja niin tuotiin Janne sisään ja otettiin häntä käteen, joka sitten jäi tavaksi.

Toinen tapa syntyi seuraavalla lailla. Janne oli vähän vähänkuuloinen. Itse hän siitä syytti “höyryjä,” joka voi olla hyvinkin todenmukaista. Mikä lieneekin ollut syynä, sen vaikutus oli ainakin nähtävä. Ensi kerta oli häntä nähty kiipeilevän pitkin seinää vasempi käsi vasemman korvan takana, kunnes hän pääsi aivan lähelle laulajatarta; ja siinä oli hän sitten pysynyt siksi kun lausui yllä mainitut imarteelliset sanat ystävilensä. Seuraamana keskiviikkona havaittiin, että Janne purema-koneena oli menettänyt melkoista voimaa puolipäiväisillä ollessa, ja pöydän ympärillä kuiskattiin että tämä oli selitettävä hänen erinomaisista toiveista miss Obenreizerin laulun suhteen, ja että se tapahtui pelkästä pelvosta jäädä laulajaisissa ilman sopivaa paikkaa jossa hän oikein voisi kuulla miss Obenreizerin laulua. Tämä kuiskutus tuli myös herra Wildingin korviin, ja tavallisella hyvän-tahtoisuudella toimitti hän illalla ennenkuin laulu alkoi, Jannelle sijaa ensimmäiselle riville. Siitä tuli tavaksi että Marguerite seuraavina iltoina ennenkuin istuikse pianon eteen aina kysyi herra Vendalelta “missä minun Janne herrani on?” ja että Vendale silloin aina toi hänen esiin ja asetti hänen aivan lähelle Margueriteä. Näin kaikkien nähtävänä hän osoitti syvintä ylenkatsetta ystäviensä soitannollisia yrityksiä vastaan ja ihaili ainoastaan Margueriten laulua. Hän tässä sitten istua röhötti ikään kuin aapis-kirjan kesytetty takajaloilla seisova sarvikuono kuunnellen ja ihaellen laulua; ja jos joku silloin hänen selkensä takaa rohkeni kysyä: “Noh kuinka on mielestänne tämä, Janne?” oli hän aina valmis vastaamaan nuot merkilliset sanat, ikäänkuin olisi hän juuri siinä hetkessä ne keksinyt: “Tämän jälkeen saatatte kaikki todellakin panna maata!”

Mutta Raajarikko-loukon viatonten huvitusten ja lystillisten leikkipuheitte ei ollut sallittu kauvan kestää. Niitten alla oli jo alusta alkaen piilonnut ankara totuus, josta jokainen perheen-jäsen tiesi, mutta josta kaikki hiljaisen sopimuksen kautta olivat olleet mainitsematta. Herra Wildin’gin terveyden laita ei ollut hyvä.

Hän olisi ehkä voinut kärsiä sen kovan kohtauksen, joka oli koskenut hänen elämänsä peritunteisin, tahi voittaa sitä tietoaan että hänellä oli toisen ihmisen omaisuus, vaan molemmat yhteensä olivat hänelle liiaksi raskaat. Taistellessaan näitten kaksoiskyöpeleitten kanssa nääntyi hän päivä päivältä nääntymistänsä. Eroomattomat kyöpelit istuivat hänen kansansa atrioitsemassa, söivät hänen tallrikiltaan, joivat hänen viinilasistaan ja väijyivät hänen sänkynsä takana yöllä. Ajatellessaan luuleteltun äitinsä lempeyttä oli hänen mielestään ikään kuin olisi sen varastanut, ja vaikka alamaisensa kunnioitus ja mielen-hartaus kyllä välistä häntä vähän elähyttikin ja virkistyytti, näytti näiden onnellisiksi tekeminenkin hänestä petokselliselta, koska tämä muka oli tuntemattoman perillisen tehtävä velvollisuus ja ilo.

Vähitellen vaipuivat näin hänen ruumiinsa voimat hänen tuskittelevaisen mielen painon alle, hänen käyntinsä menetti jänteveytensä, harvoin loi hän silmänsä maasta ylös. Hän tiesi olevansa syytönnä tähän surulliseen erehdykseen, mutta tiesi myös olevansa kykenemätön sitä poistamaan; ja viikot päivät yhä vierivät eikä ilmestynyt ketään, joka olisi vaatinut häneltä pois hänen nimensä ja omaisuutensa. Ja nyt alkoi hänessä herätä epäselkoinen tieto usein palaavasta aivojen hämmennyksestä, sillä pitkät hetket, välistäpä koko vuorokausi, katosivat häneltä selvittämättömällä tavalla tietämättömiin.

Kerran seisahtui hänen muistonsa kun hän oli ruokapöydän ääressä, eikä päässyt liikkeelle ennenkuin seuraavana aamuna; toinen kerta pysähtyi se, kun hän löi laulu-tahtia ja pääsi silloin käymään vasta keskellä yötä, kun hän kauppa-toverinsa kanssa käveli pihalla kuun valossa. Hän kysyi Vendalelta, joka aina oli kohteliaisuutta täynnä ja valmis avuliaisuuteen, mitenkä tämän laita oikeastaan oli, mutta sai vaan vastukseksi: “Ette ole olleet oikeen terve, siinä kaikki:” Hän haki selvitystä palvelioittensa kasvoista, vaan nämä käänsivät sen kaikki leikiksi sanoen: “Sepä hupaista että nyt olette paljon terveemmän näköinen, sir;” tahi: “Toivon voimanne paremmin nyt, sir,” — joista ei mitään selvitystä ollut.

Viimein täytyi Walter Wildingin, oltuansa ainoastaan viisi kuukautta Vendalen kanssa kauppa-kumppalina, laskeuta sairaavuoteelle ja emännöitsiänsä tuli sairashoitajaksi.

“Maatessani tässä teillä ei mahda olla mitään sitä vastaan että teitä kutsun Sallyksi, rouva Goldstraw,” sanoi viininkauppias parka.

“Se tuntuu minusta paljon luonnollisemmalta kuin kaikki muut nimitykset, sir, ja minä olen siihen hyvin mieltynyt!”

“Kiitoksia, Sally! Luulenpa, Sally, että minulla viimeisinä aikoina on ollut useampaa halvauksen kohtausta. Eikö niin ole, Sally? Nyt voitte sen mielellään minulle tunnustaa.”

“Niin tosiaan on laita, sir!”

“Ah, siinä siis selitys!” sanoi hän vakaasti. “Katsokaa, Sally, herra Obenreizer puhuu mailmasta, että se on niin pieni, jotta ei ensinkään ole ihmeteltävä kuin samat ihmiset niin usein kohtaavat toisiaan eri paikoilla ja eri ajoilla elämässä. Vaan tuntuupa kummasta, Sally, että minun, niin sanoakseni, piti joutuman Löytölastenhuoneesen sinne kuollakseni.”

Hän ojensi Sallylle kätensä, jota tämä puristi lempeästi.

“Ette toki vielä kuole, rakas herra!”

“Niin sanoi myös herra Bintrey, mutta arvelenpa, että hän erehtyi. Vanhat lapsuuden tunteet palajavat minuhun jälleen takaisin, Sally — tuo vanha hiljaisuus ja rauha, ennenkun tavan mukaan vaivuin uneen.”

Ja hetken kuluttua sanoi hän leppeästi: “Suudelkaa minua, Sally!” ja nähtävää oli, että hän luuli makaavansa entisessä kodissaan Löytölastenhuoneessa.

Niinkuin Sally ennenkin oli kumartunut orpolapsien ylitse, kumartui hän nytkin isättömän ja äidittömän miehen ylitse, ja painoi huulensa hänen otsalle, kuiskaten:

“Jumala siunatkoon teitä!”

“Jumala siunatkoon teitä!” vastasi hän samalla äänellä. Vielä hetken kuluttua, loi hän silmänsä ylös, nyt jälleen tointuneena, ja sanoi:

“Älkää minua liikuttako paikasta, Sally, vaikka aion puhua muutaman sanan. Minä makaan niin levollisesti näin. Luulenpa, että hetkeni on tullut. En tiedä kuinka teistä näyttää, vaan...”

Nyt hän hetkeksi joutui tainnuksiin, vaan tointui vielä kerran.

“En tiedä kuinka näyttää teistä, Sally, vaan minusta se näyttää niin.”

Ja näin täydellä tunnolla ja järjellä lopetettuaan mieli-lauseensa, oli hetkensä tullut ja hän kuoli.

TOINEN NÄYTÖS.

Vendale kosii.

Kesä ja syksy olivat menneet; Joulua ja Uusivuosi olivat tulossa.

Testamentin-suorittajina, jotka rehellisesti tahtoivat täyttää velvollisuuksiaan vainajata kohtaan, olivat Vendale ja Bintrey useimmat kerrat pitäneet kiivaita keskusteluja. Lakimies oli heti alusta julistanut, että oli ihan mahdotonta ryhtyä mihinkään uuteen toimeen asiassa, koska ainoat mahdolliset tutkimukset kadonneesta jo olivat tehdyt itse Wildingin toimesta sillä menestyksellä, että aika ja kuolema yhdessä eivät olleet hänestä jättäneet vähintäkään jälkeä.

Jos tehtäisiin sanomalehtiin ilmoitus siitä miehestä, jolla oli oikeus omaisuuteen, niin olisi tarpeellista siinä mainita kaikenlaisia pieniä seikkoja joka taas yllyttäisi puolet kaikista Englannin veijareista esittelemään itsiään varsinaiseksi Walter Wildingiksi. "Jos löydämme tilaisuutta päästä kadonneen jäljille, niin käyttäkäämme se, vaan ellei niin yhtykäämme uuteen neuvotteluun ensi tulevana vuosi-päivänä Wildingin kuolemasta." Tämä oli herra Bintreyn neuvo, ja Vendalen täytyi antaa asian jäädä vastaiseksi, ehkä hän kernaasti olisi noudattanut ystävä vainajansa mieltä.

Jos Yrjö Vendale kääntyi huolistaan menneistä päivistä tulevaisiin, olivat hänen toiveensa yhtä epäselkoisella kannalla kuin ennenkin. Kuukausia oli kulunut ensimmäisestä käynnissään Soho-Sqvaressa, ja tällä pitkällä ajalla oli ainoana kielenä, millä hän oli Margueriten kanssa saanut puhua lempeydestään, ollut silmien kieli, sopivissa tiloissa autettuna käden puristuksella.

Mikä tuo sitten oli vastus, joka aina asettui hänen tiellensä? Sama järkähtämätön vastus, joka alusta alkaen oli sulkenut häneltä tien. Kuinka sopivaiselta tahansa näyttikin tilaisuus päästä Margueriten kanssa kahden kesken puheelle saivat Vendalen yritykset kuitenkin muuttumatta aina saman päätöksen. Kaikissa sattumaisimmissakin tiloissa oli herra Obenreizer viattomimmalla tavalla aina hänelle vastukseksi.

Mutta vanhan vuoden viimeisenä päivänä tuli taas odottamaton tilaisuus viettää iltaa Margueriten seurassa ja tätä tilaisuutta päätti Vendale uudestaan käyttää puhuakseen hänen kanssa kahden kesken. Ystävällinen kirje Obenreizeriltä kutsui näet häntä uudenvuoden-päivänä pieniin päivällispitoihin Soho-Sqvareen.

"Tulemme olemaan ainoastaan neljä henkeä" — kuuluivat sanat kirjeessä.

"Tulemme olemaan ainoastaan kaksi ennen illan loppua" — päätti Vendale.

Englannissa uudenvuoden päivänä annetaan ja vastaan-otetaan puoli-päivällispidot niinkuin muulloinkin ilman muuta, vaan muissa maissa pidetään tätä päivää suurena lahjain antamisen ja vastaan-ottamisen tilaisuutena. Välistä on mahdollista noudattaa vieraita tapoja ja Vendale ei pelännyt kokeen tekemistä. Vaikeampi oli hänen päättää minkälaisen hänen uudenvuoden-lahjansa Margueritelle pitäisi oleman. Talonpojan tyttären arka arvonsa tunto, joka kipeimmästi tunsu eroituksen oman ja hänen

yhteiskunnallisten asemain välillä, oli varmaan hiljaisuudessa nouseva häntä vastaan, jos hän uskalsi tarjota hänelle kallista lahjaa, ja köyhänkin miehen varoilla ostettava lahja oli siis ainoa, jonka hän toivoi, antajan vuoksi, löytävän tien tytön sydämmeen. Vakaa-mielisesti vastustaen kiusausta, timanttein ja rupiinein muodoista kiusausta, osti Vendale nastion, Genualaisen taidekalun, joka oli yksinkertaisin ja vaatimattomin koristus, jonka hän löysi juveleerarin puodissa.

Hän pisti lahjansa salaa Margueriten käteen, kun Marguerite tätä hänelle ojensi tervehtiäksensä Vendalea päivällis-pidoille määrättyä päivänä.

“Tämä on ensimmäinen uudenvuoden-päivä, jota vietätte Englannissa,” sanoi Vendale. “Sallitteko minun käyttää samaa tapaa kuin teidän kodissanne harjoitetaan?”

Marguerite kiitti vähäisen hämillänsä, katsellen pientä rasiaa, epä-tietoisena mitä tuo mahtoi sisältää; vaan kun hän sen aukaisi ja näki kuinka huolellisesti yksinkertaisesti Vendalen pieni muistinlahja oli valittu, tajusi hän kohta Vendalen syytä ja käänsi häntä kohtaan iloiset kasvonsa, joissa selvään oli luettava hänen mielipiteensä: “tunnustan todellakin että olette minua ilahuttaneet ja miellyttäneet.” Ei milloinkaan hän Vendalen mielestä oli ollut näin kauniina kuin tällä hetkellä. Hänen talvi-pukunsa tummanruskea silkki-hame mustan sametti-liivin kanssa, joka nousi kaulaan asti ja pehmeästi ympäröitsi sitä pienellä joutsen-höyhenisellä sepeleellä — koroitti vastakohdan koko voimalla hänen ihonsa hohtavaa valkeutta.

Vasta silloin kuin Marguerite hänestä kääntyi peiliä vastaan pannaksensa uuden lahjansa entisen sijaan, tuli Vendale havaitsemaan että muitakin läsnä-olijoita oli huoneessa. Hän näki nyt Obenreizeria, joka tapansa mukaan likisti hänen kyynäspäätänsä ja kuuli tämän äänen hienolla ivauksella kiittelevän häntä kohteliaisuudestaan Margueriteä kohtaan: “Kuinka siisti ja yksinkertainen lahja, hyvä herra! Minkä hienon aistin se osoittaa!” — Nyt vasta huomasi myös Vendale, että paitsi häntä itseä vielä toinenkin vieras, mutta ainoastaan yksi, oli saapuvilla, jota Obenreizer esitteli hänelle maanmiehenänsä ja ystävänänsä. Ystävän kasvot olivat homehtuneet, ja ystävän ruumiinvarsi paksu ja puhlakka. Hänen ikänsä muistutti ihmisellisen elämän syksystä, ja illan kuluessa osoitti hän kaksi silmiin-astuvaa omaisuutta, toinen: olla vaiti; ja toinen: tyhjentää potelleja.

Rouva Dor ei ollut huoneessa, eikä hänelle ollut jätetty sijaakaan pöydässä kun ruualle ruvettiin. Obenreizer ilmoitti, että hyvän rouvan yksinkertainen tapa oli syödä puolipäivällistään “keskellä päivää.” Myöhemmin illalla oli hän lausuva puolustus-syitänsä.

Vendale ihmetteli oliko tuo hyvä rouva Dor tällä erää vaihtanut toimitustansa puhdistaa Obenreizerin hansikkaita toimitukseen laittaa Obenreizerin ruokaa. Varmaa oli, että ruokalaitokset olivat keitto-aidon mestari-teoksia, joittenka kanssa Englannin kätkeyssä vielä makaavan keitto-aidon tuotteet eivät olleet verrattaviakaan. Päivällinen oli oiva, ehkä yksinkertainen. Mitä viiniin tulee, niin pyörivät tuon äänettömän ystävän silmät juhlallisesta innostuksesta. Välisti hän sanoi: “Hyvä!” kun uusi potelli tuotiin esiin, ja välisti hän sanoi: “Ah!” kun tyhjennetty kannettiin ulos, ja sillä oli kaikki hänen puoleltansa illan huviksi loppunut.

Vaiti-olo on välistä tarttuva. Raskautetut omilta salaisilta huoliltaan, näkyivät Marguerite ja Vendale joutuneen äänettömän ystävän painavaisen vaikutus-voiman alle. Edesvastaus

kanssapuheen ylläpitämisestä rippui siis kokonaan Obenreizerin hartioilla, ja hän kantoikin takkansa kuin mies. Hän aukaisi sydämensä sivistyneenä muukalaisena ylistäen Englannin kunniaa. Muitten aineitten loppuessa palasi hän aina tähän tyhjentyttömään lähteeseen, ja sai jälleen virran juoksemaan yhtä vilkkaasti kuin ennenkin. Hän ihasteli Englannin korkea-kasvuista, voimakasta kansaa; hän ihmetteli sen komeita kaupunkeja ja yhteisiä rakennuksia ynnä kiiteltävää järjestystä näitten ylläpitämisessä. Hän kiitti Englannin kansallista hallitusta ja ylisti sen lakien vapamielisiä perusteita varsinkin oikeuden käynnissä y.m. y.m.; sanalla sanottu ihastuksensa oli niin täydellinen, että hän viimein, ennenkuin päivällis-pidot loppuivat, pyysi luvan pitää vähäisen puheen, joka päättyi sanoilla: Eläköön vanha Englanti! hip! hip! hurraah!

Tuskin oli Obenreizerin ääni veisannut tämän englantilaisen ylistysvirren viimeistä säveltä, tuskin oli tuo äänetön ystävä saanut viimeisen viini-pisaran kurkkuunsa, kun hiljainen kolkutus ovelle häiritsi juhlaa. Palvelija-tyttö astui sisään ja meni suoraan isäntänsä luoksi pieni kirje kädessä. Obenreizer aukaisi kirjeisen ja luettuansa sen teeskentelemättömällä harmilla, ojensi hän sen ystävälleen ja maanmiehellensä. Vendale sitä vastoin tunsu itsensä ikään kuin virkistyvän nähdessänsä koko tätä hommaa. Oliko hän tuossa harmittavaisessa kirjeisessä saanut liittolaisen? Oliko tuo niin hartaasti odotettu hetki nyt ainakin tulemaisillaan? “Pelkäänpä, ettei tässä muu auta;” sanoi Obenreizer maanmiehellensä. “Pelkäänpä että meidän en lähteminen.”

Äänetön ystävä antoi hänelle kirjeisen takasin, nykähytti paksuja hartioitansa ja kaasi viimeisen kerran viiniä pikariinsa. Viljavat sormensa puristivat hartaasti potellin kaulaa ja halasivat sitä lempeällä hyvästi-heittämisellä. Hänen pallon-pyöreät silmäinsä katselivat himeästi, ikään kuin sumun lävitse, Vendalea ja Margueriteä. Sortunut äänensä käräsi ja sai arvaamatta matkaan kokonaisen lauseen:

“Luulenpa” — sanoi hän —, “että tekisi mieleni juoda vähän enemmän viiniä!”

Tästä ponnistuksesta tukehtumaisillaan hän huokahti raskaasti ja läksi ovea kohti.

Obenreizer kääntyi Vendaleen syvällä mielipahan katsannolla.

“Minä olen niin liikutettuna, niin hämilläni, oikeenpa ikävöittää” — — — alkoi hän.

“Muuan maanmiehistäni on joutunut onnettomuuteen; hän on yksin eikä ymmärrä teidän kieltänne ensinkään, josta syystä minä ynnä hyvä ystäväni täällä emme näe muuta neuvoa kuin lähteä häntä auttamaan. Mitä osaan sanoa puolusteeseni? En voi kuvata kuinka pahoilla mielin olen, kun minun täytyy menettää teidän seurustelemisen huvi ja kunnia.”

Hän vaikenä, nähtävästi odottaen että Vendale ottaisi hattunsa ja menisi; vaan tämä, joka nyt älysi onnellisen hetken lähestyvän, päätti tehdä vastoin hänen luuloansa ja mieltänsä. Hän vastusti siis Obenreizeriä taitavasti tämän omilla aseilla.

“Älkää nyt kaikin mokomin panko niin pahaksenne,” sanoi hän. “Minä odotan aivan mielelläni täällä siksi kuin palaatte.”

Marguerite punastui ja kääntyi ompelu-kehäänsä akkunan vieressä. Sumu ilmaisei Obenreizerin silmissä ja hymyileminen tuli vähän teeskennellyksi hänen huulillensa. Sanoa Vendalelle, ettei häntä ollut odottaminen takaisin hyvään aikaan, ei käynyt laatuun, koska oli vaarallista loukata semmoista miestä, jonka hyvä ajatus oli hänelle suuresti tarpeellinen hänen kauppa-toimessaan; hän tyytyi siis, niin paljon kuin mielensä maltoi,

tappioonsa ja vakuutti että Vendalen esitys sekä miellytti että ilahutti häntä. “Se oli muka niin vapaamielisesti, niin ystävällisesti, niin Englantilaiseen tapaan tehty!”

Hän käveli hetken askaroiden, ikäänkuin olisi hän etsinyt jotaan poissa-olevata, meni kaksi-puolisesta ovesta ulos toiseen huoneeseen, tuli jälleen takaisin, hattu ja päällystakki kädessä, syleili Vendalen kyynäspäitä luvaten piammiten palata, ja katosi näkymättä äänettömän ystävänsä keralla.

Vendale kääntyi akkuna-loukkoon, johon Marguerite oli istautunut työllensä. Huoneessa istua röhötti nyt, ikäänkuin olisi hän kadosta pudonnut tahi lattian läpi noussut, — vanhan tapansa mukaan, kasvot uunia vastaan — odottamattomana esteenä rouva Dor itse. Hän nousi puoleksi pystyyn; katsoi puoleksi leveäin olkapäitensä yli Vendalea ja pudota pulskahti jälleen alas tuoliinsa. Työskentelikö hän? Varmaan. Tekikö hän, niinkuin ennenkin, Obenreizerin hansikkaita puhtaaksi? Ei; hän parsi sukkia.

Asian laita oli nyt toivoton. Vendale mietti vakavasti kaksi seikkaa. Oliko mahdollista pistää rouva Dorea kammiinin-uuniin? Ei; hän ei olisi mahtunut sinne. Oliko mahdollista pitää rouva Dorea, ei elävänä naisena, vaan muuna huone-kaluna? Voisiko hän katsella tätä rehellistä eukkoa samoilla silmin kuin pöytä, jonka päälle satunnalta oli heitetty jonkulainen hiuspuku harsikosta? Varmaan; sen hän voi ja sen hän tekikin ilman erityistä omantunnon vaivaamista. Mentyänsä istumaan vanhan-aikuiseen akkuna-loukkoon aivan Margueriten ja hänen ompelu-kehänsä viereen, ilmaantui vähäinen liikutus mainitussa huone-kalussa, mutta mitään ääntä siitä ei kuulunut. Muistaa tulee, ettei ole aivan helppo liikuttaa tällaista raskasta kalua, josta taas seuraa se etu, ettei tarvitse pelätä sen niin äkkiä kaatuvan.

Äänetönnä ja varsin hämillä kallistihe kaunis Marguerite ompelunsa yli ja neuloi ikäänkuin olisi henkensä rippunut neulan terässä. Sill’ aikaa ajeli hänen kasvoillansa hohtavat ruusut ja lumenvalkoinen vaaleus, ja sormensa osoittivat levotonta, kuumeen-tapaista toimeliaisuutta. Itse tuskin vähemmässä tuskassa älysi Vendale kuitenkin tarpeelliseksi hiljaa ja varovaisesti johtaa häntä siihen tunnustukseen, jonka hän halusi itse tehdä sekä siihen vielä suloisempaan tunnustukseen, jota hän itse ikävöitsi saada kuulla. Naisen rakkaus harvoin voitetaan äkkinäisellä rynnäköllä, se myöntyy vähitellen lähestymisen kautta, ja kuuntelee mieluisammin hiljaista ääntä.

Vendale johdatti hänen muistoonsa heidän entistä yhdessä-oloansa, kun matkustivat Sveitsissä, ja tapaukset tästä onnellisesta, kadonneesta ajasta elähyttivät jälleen heidän mieltänsä. Vähitellen katosi niinkään Margueriten ujous; hän hymyili, tuli puheliaaksi, katseli Vendalea, laiskotteli neulomisessaan ja pisti usein neulansa väärään. Molempain äänet alenivat alenemistaan ja kasvonsa kallistuivat heidän puhuessaan aina likemmäksi toisiansa. Mutta rouva Dor? Rouva Dor käyttäiksi juuri kuin enkeli, hän ei ollut mitään näkevinään, ei virkkanut sanaakaan, parsi vaan ahkerasti Obenreizerin sukkia. Kun rouva Dor tässä toimessaan veti sukkaa vasemmalle käsivarrellensa ja aina väliinsä nosti tätä käsivartta ilmaan, jotta valo paremmin sattuisi hänen työhönsä, ilmestyi kummallisia ja kuvaamattomia hetkiä, jolloin rouva Dor näytti ikäänkuin ylös-alasin istuvalta ja omia ilmaan nostettuja sääriänsä tarkastelevalta. Sitä myöten kuin aika kului, tapahtuivat nämä ilmaan nostamiset aina pitemmällä väli-ajalla. Tuo tuostakin nyykähytteli musta harsikkopuku, painui raskaasti alaspäin ja virkkui jälleen. Pieni läjä sukkia vierähti hiljaa rouva Doren polvilta ja jäi makaamaan huomaamatta laattialle. Mahdottoman suuri

villalanka-kerä seurasi sukkaa ja pyörähti hiljaa pöydän alle. Musta harsikko-puku nyykähytti, painui alaspäin ja virkkui jälleen, nyykähytti vielä kerran, painui alas ja ei virkkanutkaan sen enemmin. Monen-säveleinen äänähdyks, kuuluva puoleksi niinkuin suuren kissan hyrräys, puoleksi kuin höylän viiltäminen pehmeätä kaulaa vastaan, kohosi rakastavaisten alentuneitten äänten ylitse, kajahdellen säännön mukaisella väliajalla huoneessa. Luonto ja rouva Dor olivat tehneet liiton auttaaksensa Vendalea. Rehellisin naisista nukkui.

Marguerite kohosi tuoliltansa, pysäyttääkseen rouva Doren kuorsausta, sitä emme tahto sanoa, vaan kuuluvaa unta; mutta Vendale pani kätensä hänen käsivarrelleen ja painoi häntä jälleen alas istumaan.

“Antakaa hänen olla” — kuiskasi hän. “Minä olen odottanut tilaisuutta uskoakseni teille salaisuuden. Sallikaa sen nyt tapahtuvan.”

Marguerite istuihe jälleen ja tahtoi tarttua neulaansa, vaan turhaan; silmänsä sekä sormensa pettivät, hän ei löytänyt mitään.

“Olemme puhuneet,” sanoi Vendale. “niistä ajoista jolloin ensikerran satuimme yhteen ja jolloin ensikerran matkustelimme toistemme seurassa. Minulla on tunnustus tehtävä, koska olen erästä asiaa salannut. Puhukaamme ensimmäisestä matkustelemisestani Sveitsissä, luettelini teille kaikki ne mielen liikutukset, joita toin muassani kotia Englantiin, paitse yhden ainoan. Saatatteko arvata mikä tämä mielen liikutus on?”

Margueriten silmät tarkastelivat ahneesti ompelusta ja kasvonsa kääntyivät vähän syrjään. Alkoipa ilmauda levottomuuden merkkiä kauniin liivinsä alla nastion tienoilla. Hän ei vastannut, vaan Vendale ahdisti häntä armahtamatta kysymyksellään.

“Voitteko arvata mikä mielen-liikutus Sveitsissä se on, josta en ole vielä teille maininnut?”

Margueriten kasvot kääntyivät taas Vendalea kohtaan ja hieno hymyily leikkitteli hänen huulillansa.

“Ehkä se on joku mielen-liikutus vuoriloista?” vastasi hän viekkaasti.

“Ei; se tulee paljon syvemmältä.”

“Taikka sitten järvistä?”

“Ei; järvet eivät ole tulleet minulle päivä päivältä rakkaammiksi. Järvillä ei ole mitään yhteyttä nykyisen onnellisuuteni toiveitteni kanssa vastaisuudesta. Marguerite! kaikki, mikä antaa elämälle arvonsa rippuu yhdestä sanasta teidän huulilta; Marguerite, — minä lemmin teitä!”

Neitosen pää vaipui alas, ja Vendale tarttui hänen käteensä. Hän veti häntä tykönsä ja katseli häntä. Kyyneleet tulivat neiden silmiin, jotka hän oli maahan luonut ja vuosivat kauniita poskiansa alas.

“Ah! herra Vendale,” sanoi hän. “Olisi ollut kauniimmin tehty teiltä pitää salaisuutenne. Oletteko unhoittaneet sen välin, joka eroittaa meitä. Ei milloinkaan se voi tapahtua!”

“Ainoasti yksi väli voipi meitä eroittaa, Marguerite, ja se on se, jonka itse teette. Oma lemmytyiseni! minun silmissäni ei löydy mitään korkea-arvoisempaa kuin sinun hyvytytesi, sinun ihanuutesi! O! kuiskaa minulle se ainoa pieni sana, että tahdot ruveta vaimokseni!”

Hän huokasi suru-mielisesti.

“Muistakaa sukuanne,” sammalti hän, “ja muistakaa minuakin.”

Vendale veti häntä vielä likemmäkseen.

“Jos viivyttelite semmoisilla esteillä,” sanoi hän, “niin täytynee minun uskoa, että olen loukannut teitä.”

Hän vävähti ja katsoi ylös.

“O! ei! ei!” sanoi hän viattomuudessaan; mutta samana hetkenä, kun nämät sanat olivat päässeet huuliltansa, älysi hän minkä merkityksen Vendale oli niille antava. Hänen tunnustuksensa oli vasten tahtoansa tullut ilmi, ja ihana punastus kaunisti nyt poskiansa. Hän teki heikon ponnistuksen päästäkseen irti rakastajansa syleilyksestä, katsoi häntä rukoillen silmiin ja tahtoi puhua, vaan sanat keskeysivät Vendalen suuta suikatessa.

“Päästäkää minut, herra Vendale!” sanoi hän sortuneella äänellä.

“Kutsu minua Yrjöksi.”

Hän painoi päänsä hänen rintaansa, ja vihdoinkin oli nyt koko sydämensä hänen omana.

“Yrjö!” kuiskasi hän.

Neiden käsivarret kietoutuivat lempeästi hänen kaulaansa, ja ujosti koskien huulillansa hänen kasvoja, kuiskasi neiti nuot viehättäväiset sanat: “minä lemmin sinua!”

Sillä suloisella hetkellä, joka tästä seurasi, kuului kolina portin aukaisemisesta ja sulkemisesta selvästi talvisen kadun hiljaisuudessa.

Marguerite kavahti.

“Antakaa minun mennä,” sanoi hän; “Hän on tullut takaisin.”

Hän riensi ulos huoneesta, taputtaen sivumennessä rouva Dorea olkapäähän. Ämmä heräsi kaikuvalla kuorsauksella, tuijotti ensiksi yhden sitten toisen olkapäänsä yli, katseli alas helmaansa, vaan ei keksinyt sieltä sukkia, ei villalankaa, ei parsinneulaa. Samassa kuului askeleita portaista.

“Mon Dieu!” sanoi rouva Dor ja väräsi kuin haavan lehti. Vendale kokosi ylös sukat ja lankakerät ja nakkasi kaikki yhtenä tukkona rouvan olkapään yli.

“Mon Dieu!” huusi rouva Dor toistamiseen, kun tämä villa-tulva putosi alas hänen avaraan syliinsä.

Ovi aukeni, ja Obenreizer astui sisään. Ensimmäisellä silmäyksellään huoneen ympäri hän huomasi Margueriten poissa-olon. “Kuinka?” kiivastui hän, “onko veljeni tytär mennyt? Eikö hän ole täällä huvittamassa teitä, minun poissa-ollessani? Se on anteeksi antamaton asia. Minä tuon hänen paikalla alas.”

Vendale pidätti häntä.

“Minä pyydän että annatte miss Obenreizerin olla,” sanoi hän. “Huomaan että olette tulleet takaisin ilman ystävättänne.”

“Niin, ystäväni jäi sinne lohduttamaan onnetonta maanmiestämme, Se oli sydäntä

leikkaava näky, herra Vendale! Huoneen haltiat koron-kiskojalla — koko perhe kyynelissä! Me syleilemme kaikki toisiamme äänettöminä. Yksin ihmeteltävä ystäväni ei kadottanut malttiansa, vaan lähetti paikalla noutamaan pullon viiniä.”

“Saanko puhua muutaman sanan kahden kesken teidän kanssanne, herra Obenreizer?”

“Aivan mielelläni.”

Sitten kääntyi hän rouva Doreen.

“Te näännytte kokonaan levon puutteesta, hyvä rouva; herra Vendale suopi kyllä anteeksi.”

Rouva Dor nousi ylös ja alkoi matkustella kylki edellä kamiinista sänkyyn päin, vaan pudotti tällä matkalla sukan. Vendale otti sen ylös hänelle ja aukasi yhden kaksois-ovista, vaan pari askelta astuttuaan pudotti rouva taas kolme sukkaa. Vendalen kumartuessa niitäkin poimimaan, joutui Obenreizer väliin, pyytäen anteeksi ja varoittavaisesti iskein silmää rouva Dorelle, joka tunnusti tämän huomanneensa sillä, että uudestaan pudotti kaikki sukat yhteen läjään ja sitten kauhistuneena tallusti pois onnettomuutensa näytelmäpaikalta.

Obenreizer kokosi vihoissaan sukkaa molemmilla käsillä, ja huutaen: “mene! sen” — — — heilutti hän myttyä ilmassa. Rouva Dorelta kuului vielä yksi: “Mon Dieu,” ennenkuin katosi likimmäiseen huoneeseen, johon häntä seurasi kokonainen pilvi sukkasia.

“Mitä teidän on ajatteleminen, herra Vendale,” sanoi Obenreizer, lukiten ovea, “tämmöisestä ikävästä seka-sorroksesta perheessä. Oikeen minun täytyy hävetä itse omani puolesta. Me alotamme uutta vuotta niin kehnosti kuin mahdollista on; kaikki on mennyt nurin tänä iltana. Olkaa hyvä ja istukaa — ja sanokaa mitä saan tarjota teille. Näyttäisimmekö vielä kunnioituksemme yhdelle teidän oivallisista englantilaisista tavoista? Koetanpa olla, mitä englantilainen kutsuu iloiseksi ja lystiksi. Minä esittelen ‘groggia’.”

Vendale kielsi groggin, kaikella kunnioituksella oivallista tapaa kohtaan.

“Haluaisin puhua teille yhdestä asiasta, joka on minulle varsin tärkeä,” sanoi hän. “Olette epäilemättä havainneet, herra Obenreizer, että minä jo kauan olen suuresti ihaellut teidän veljenne tytärtä.”

“Tosiaan olette varsin hyvä; veljeni tyttären nimessä minä kiitän teitä.”

“Ja olette myös ehkä havainneet, että ihastukseni miss Obenreizeriin on kohonnut hellempään ja syvempään tuntoon —?”

“Sanommeko ystävyyteen, herra Vendale?”

“Sanokaa rakkauteen, niin olemme totuutta likempänä.”

Obenreizer kavahti tuoilta. Tuo tuskin nähtävä tykytys, joka hänessä oli likeisin aste punastumiseen, ilmausi yhtäkkiä kasvoihinsa.

“Te olette miss Obenreizerin holhoja;” jatkoi Vendale, “ja pyydän nyt teitä osoittamaan minulle suurinta hyvyttä kuin koskaan voitte, sillä että annatte hänen minulle vaimoksi.”

Obenreizer vaipui taas tuolillensa.

“Te oikeen hämmästyttätte minua, herra Vendale!” sanoi hän.

“Minä odotan kunnes rauhoitutte jälleen,” vastasi Vendale.

“Vielä muuan sana, ennenkuin voin rauhoittua! Ettehän ainakaan ole puhuneet tästä asiasta mitään veljeni tyttärelle?”

“Olen! Minä olen avannut koko sydämeni hänelle, ja on syytä toivoa.” — —

“Kuinka?” keskeytti häntä Obenreizer; “te olette kosineet veljeni tytärtä, kysymättä siihen ensiksi minulta lupaa.”

Hän löi nyrkkinsä pöytään, ja hukkasi ensi kerran siitä asti, kun Vendale oli tullut häntä tuntemaan, kokonaan aivonsa avaimet.

“Hyvä herra!” jatkoi hän, “mikä on tämä käytös? Kuinka taidatte puolustaa tällaista menetystä kunniallisena miehenä, joka puhuu toisen kanssa?”

“Minä taidan puolustaa sitä sillä, että se on muuan meidän englantilaisista tavoista,” vastasi Vendale vakaasti, “ja niitähän te aina olette kiittäneet. Totta puhuen, herra Obenreizer, en voi sanoa, että minä katuisin mitä olen tehnyt, sen vaan voin vakuuttaa, että käytökseni ei ole lähtenyt ehdollisesta ylenkatseesta teitä kohtaan. Ja tämän nyt selvitettyäni, pyydän teitä sanomaan suoraan ja rehellisesti, mitkä väitökset teillä on tehtävänä kosimistani vastaan.”

“Minulla on se tärkeä muistutus tehtävänä,” vastasi Obenreizer, “että te ja veljenitytär seisotte niin erilaisella sivistyksen kannalla. Hän on köyhän talonpojan tytär, ja te olette ylhäistä sukua. Te osoitate meille kunnian,” — lisäsi hän, ja koetti jälleen asettua tavalliselle kohteliaalle kannallensa, — “joka tosin ansaitsee meidän kiitollista myöntämistä; mutta eroitus on liian silmiin pistävä; uhraus on liian suuri. Englantilaiset ovat ylpeätä kansaa, herra Vendale! Minä tunnen tämän tarpeeksi, käsittääkseni että avioliitto, sellainen kuin te olette esittäneet, olisi herättävä yleistä häiriötä täällä. Ei yhtäkään kättä ojennettaisi talonpoikaselle vaimollenne, ja paraat ystävänne hylkäisivät teidät.”

“Malttakaapa hetki,” puuttui Vendale tässä puheeseen. “Ilman röyhkeyttä rohkenen sanoa, että tunnen maanmieheni ylimalkaan ja ystäväni erittäin paremmin kuin te. Kaikkein niitten nähden, joitten ajatus on minkään arvoinen, olisi syy naimiseeni selvästi vaimoni itsen ylevyys. Jos en olisi vakaa — huomatkaa, että sanon vakaa — siitä, että voin tarjota hänelle paikan, jonka hän saattaa vastaan-ottaa ilman vähintäkään masentumista, niin en olisi koskaan pyytänytkään häntä vaimokseni. Onko teillä vielä useampia väitöksiä tehtävinä? Onko teillä mikään persoonallinen väitös minua vastaan?”

Obenreizer levitti molemmat kätensä, ikäänkuin osoittaaksensa jonkunlaista kohteliaista kieltoa.

“Persoonallinen väitös?” virkahti hän. “Sellainen kysymys, hyvä herra, saattaa vaan tehdä mieleni karvaaksi!”

“Me olemme molemmat kauppiaita,” pitkitti Vendale, “ja teillä on syytä vaatia, että teille näytän voivani elättää vaimoa. Varallisuuteni laita käypi selittäminen parilla sanalla.

Vanhemmiltani olen perinyt kaksikymmentätuhatta puntaa, joitten toisesta osasta minä elinaikanani vaan kannan koron, joka taas, siinä tapauksessa, että satun kuolemaan ja jättämään jälkeeni vaimon, tulee hänen omakseen. Jos kuoltuani jätän jälkeeni lapsia, niin tulee itse pääoma jaettavaksi niiden välillä, heidän päästyänsä täyteen ikään. Toisen puolen rahoistani saan minä vapaasti käyttää, sen olen jo pannut viinikauppaan, jota luulen vielä voivani melkoisesti isontaa. Ylipäänsä lasken minä tuloni tästä laitoksesta kahteentoistasataan puntaan vuodelta, ja kun tähän pannaan lisäksi elatusrahani, niin nousee vuotinen tuloni nykyään viiteentoistasataan puntaan, vaan minulla on paraat toiveet saattaakseni vielä korottaa tätä summaa. Kysyn sen vuoksi, onko teillä mitään väittämistä minua vastaan varallisuuteni puolesta?”

Ahdistettuna viimeiseen varustukseensa saakka, nousi Obenreizer ylös ja käveli edes takaisin huoneessa. Selvästi näkyi, ettei hän tällä hetkellä tiennyt mitä sanoisi tahi mitä tekisi.

“Ennenkuin vastaan tähän kysymykseen,” sanoi hän hetken mietittyään, “täytyy minun pyytää että saan puhutella miss Margueritea. Mainitsitte äskен, muistaakseni, että toivotte hänen hyväksyvän niitä tunteita, joilla olette häntä kunnioittaneet.”

“Minulla on se arvaamatoin onni, että tiedän hänen lempivän minua,” vastasi Vendale.

Obenreizer vaikenä: sumu-pilvi levisi silmäinsä yli, ja tuskin havaittava veren tykytys ilmaantui taas hänen kasvoihinsa.

“Jos tahdotte olla hyvä ja suoda anteeksi, että jätän teidät vähäksi aikaa yksinänne,” sanoi hän mitteleväällä kohteliaisuudella, “niin haluaisin mielelläni puhua pari sanaa veljenityttären kanssa.”

Hän kumarsi ja meni ulos.

Yksin jääneenä kääntyivät Vendalen ajatukset luonnollisesti tutkistelemaan mahdollista syytä Obenreizerin käytökseen. Tämä oli koettanut estää hänen kosimistansa ja teki nyt esteitä naimisellekin, vaikka se nähtävästi tarjosi etuja, joita ei hänenkään varovaisuus saattanut epäillä. Käytöstänsä oli mahdoton käsittää.

Etsiessään vastausta tähän kysymykseen, johtui Vendalen mieleen, että Obenreizer oli melkein samalla ijällä kuin hän; ja että Marguerite, tarkoin mitattu, ei ollut Obenreizerin kanssa niin erittäin läheisessä sukulaisuudessa, koska vaan oli hänen velipuolensa tytär. Hän kysyi siis itseltään rakastuneen helposti heränneellä luulevaisuudella, oliko hänellä ehkä kilpailija kosimisessaan voitettavana, samoin kuin hänellä oli holhoja suostutettavana. Tämä ajatus lensi hänen aivonsa läpi silmänräpäykseksi, vaan ei kauemmin. Muisto Margueriten suutelosta joka vielä hehkui poskessansa, johdatti hänelle suloisesti mieleen, että hetkenkin luulevaisuus nyt oli rikos lemmittyänsä vastaan.

Asiaa tarkemmin tutkittuaan, näytti hänen mielestä Obenreizerilla olevan yksi tahi toinen syy tällaiseen käytökseen. Margueriten kauneus ja suloisuus olivat kalliita koristuksia tässä pienessä perheessä, jolle ne antoivat erinomaisen lumouksen, niinkuin ne Obenreizerillekin tuottivat jonkinlaista mahtavuutta, minkä kautta hän aina osasi tehdä huoneensa viehättäväiseksi. Näitä Margueriten miellyttäviä omaisuuksia hän aina enemmin tahi vähemmin tiesi käyttää omaan, itsekästen tarkoitustensa edistämiseksi. Oliko hän se mies, joka tahtoi menettää tällaisia etuja, saamatta sijaan mahdollisesti

suurimpaa korvausta niitten menettämisestä? Yhdistys Vendalen kanssa naimisen perustuksella tarjosi tosiaan luotettavia etuja; mutta Lontoossa löytyi monta sataa nuorta miestä, paljoo rikkaampaa ja mahtavampaa kuin Vendale. Oliko mahdollista, että tämän miehen kunnian-himo tavoitti itselleen korkeampia etuja, kuin mitä Vendalen esittämä naiminen hänen veljensä tyttären kanssa lupasi hänelle. Vendalen tätä itseltään kysyessä, ilmausi mainittu mies uudestaan hänen viereensä, antamaan vastausta siihen, taikka ei antamaan.

Nähtävä muutos oli tapahtunut Obenreizerilla, kun hän jälleen istuutui. Käytöksensä ei ollut niin vakava ja surutoin kuin ennen, ja suupielissään näkyi jälki jostakin mielenliikutuksesta, joka ei vielä ollut asettunut. Hän oli puhunut jotakin Vendalesta tahi itsestään, joka oli herättänyt Margueriten inhon ja ensi kerran pakoittanut hänen lausumaan omaa vakaata tohtoa. Asian laita saattoi olla niin, mutta aivan varmaa tuo ei ollut. Ainoasti niin paljon voi sanoa, että hän näytti siltä kuin olisi tullut tappiolle.

“Minä olen puhunut veljenityttären kanssa;” alotti hän, “ja saanut tietää ettei teidänkään vaikutus-voima ole riittänyt tekemään häntä sokiaksi sille epä-suhtaisuudelle säädyn puolesta, joka seuraa tarjoustanne.”

“Rohkenenko kysyä,” sanoi Vendale, “onko tämä ainoa päätös, johon olette tulleet puhuttuanne miss Obenreizerin kanssa.”

Silmänräpäyksen leimaus lensi Obenreizerin sumu-pilvestä.

“Voitto on teidän puolella,” vastasi hän pistävällä nöyryydellä. “Jos vaaditte minua sitä tunnustamaan, niin myönnän sen näillä sanoilla. Veljenityttären ja minun tahto olivat tätä ennen yhtäpitävät, herra Vendale; mutta te olette astuneet meidän väliin, ja teidän tahtonne on nyt hänenkin. Kotimaassani tiedämme koska olemme voitettuna ja myönnämmekin sen, panematta asiaa erittäin huoleksi, ja niin aivon minäkin nyt tehdä, mutta ainoasti muutamilla ehdoilla. Ottakaamme rahavarojanne vielä tarkastellaksemme. Minulla on yksi väitös tehtävä teitä vastaan, hyvä herrani — hyvin kummallinen ja rohkea väitös tämmöiseltä vähän-arvoiselta mieheltä.”

“Minkälainen se väitös on?”

“Te olette osoittaneet minulle kunnian pyytää nuorta sukulaistani vaimoksi. Tällä erää täytyy minun — aina suurimmalla kiitollisuudella kieltää pyyntönne.”

“Mistä syystä?”

“Siitä syystä ettette ole tarpeeksi rikas.”

Niinkuin Obenreizer oli ennustanut hämmästytti tämä väittämys kokonaan Vendalea, ja hän istui hetken aivan äänettömänä.

“Vuotinen tulonne on viisitoista sataa puntaa;” jatkoi Obenreizer. “Köyhässä kotimaassani lankeaisin minä polvilleni teidän edessä ja sanoisin: ‘mikä ruhtinaallinen omaisuus’, mutta rikkaassa Englannissa istun minä liikkumatta sanoen: ‘kohtuullinen toimeen-tulo, herraseni, vaan ei enempääkään!’ Omaisuutenne olisi ehkä riittävä vaimolle, joka olisi syntyänsä omasta säätystänne, mutta ei se ulotu kuin puoleksi vaimolle, joka on muukalainen halvasta suvusta ja jota kaikki turhat luulot yrmivät. Jos veljenitytär menee naimiseen teidän kanssanne, niin tulee hänelle jo alusta vaikea työ saadaksensa itselleen

sitä arvoa, jossa hän on pidettävä teidän vaimona. Niin, niin, tämä nyt kyllä ei ole teidän ajatuksenne, vaan se on minun ja tulee järkähtämättä pysymään minun ajatuksena. Nuoren sukulaiseni tähden vaadin minä, että tämä työ tulee niin huokeaksi kuin mahdollista on, ja ne maalliset edut, joita hän avukseen tarvitsee, ovat myös sulan oikeuden mukaan hänelle hankittavat. Sanokaa nyt, herra Vendale, taitaako vaimonne viidellätoistasadalla punnalla vuoteensa asua kaupungin parhaassa osassa — ja pitää palvelijaa, joka avaa hänelle ovet, pöydän-kattajaa, joka passaa häntä syödessä, tahi hevoisia ja vaunuja ajaaksensa? Minä luen vastauksen silmistänne, se on kieltävä. Noh, yks asia vielä, niin olen lopettanut! Onko totta, että nainen, sellainen kuin teidän maanne sivistyneet, taiteelliset ja lempeät naiset, ja joka asuu Lontoon parhaassa korttelissa, jolla on palvelija, joka avaa hänelle oven, pöydän-kattaja, joka passaa häntä syödessä, ja hevoiset ja vaunut ajaaksensa, onko totta, sanon minä että sellainen nainen heti kohta ylenee neljä askelta vaimon-puolien mielestä? Onko vai ei?”

“Tulkaa jo asiaan,” sanoi Vendale. “Te pidätte tätä kysymystä ehtona. Mitkä ovat siis ne ehdot, joita vaaditte?”

“Halvimmat ehdot, hyvä herra, joilla saatan toimittaa vaimonne nuot neljä askelta ylös. Teidän täytyy enentää nykyistä tuloanne kahta suuremmaksi; tarkin säästäväisyys ei tule Englannissa vähemmällä toimeen. Mainitsitte äsken, että toivotte melkoisesti voivanne isontaa viini-kauppaanne. Olkaa siis ahkera ja suurentakaa se. Perin juurin olen minä hyväntahtoinen mies, ja sinä päivänä, jolloin selvillä todistuksilla näytätte vuotisten tulonne nousevan kolmeentuhanteen puntaan, silloin on nuoren sukulaiseni käsi teidän oma, jos nimittäin pyydätte sitä minulta.”

“Saanko kysyä, oletteko antaneet miss Obenreizerille tiedon tästä ehdosta?”

“Olen kyllä. Hän antaa minulle vielä hiukan arvoa, herra Vendale, ja suostuu ehtoihini. Toisin sanoen: hän antaa holhojansa huolen pidon ja avaramman maailman-tuntemuksen johdattaa itseensä.”

Näin sanoen nojauti hän takaperin tuoliinsa vakaalla luottamuksella nykyiseen asentoonsa ja paraalla tuulellaan.

Siinä tilassa, johon Vendale nyt oli joutunut, näytti hänestä suora vetominen oikeuteensa kokonaan toivottomalta, sillä hänellä ei ollut, niin sanoaksemme, pohjaa jalkainsa alla. Joko Obenreizerin väitökset olivat hänen itsensä ajattelemat taikka hän ainoastaan tahtoi venyttää naimis-asiata toivoen ajan kuluessa saattavansa sen kokonaan tyhjäksi tehdä, niin kummassakin tapauksessa oli kaikki vastarinta Vendalen puolelta nykyään turhanpäiväistä. Ei ollut muuta neuvoa kuin myöntyä ja koettaa saada niin hyvät ehdot kuin mahdollista.

“Minä panen vastaan” — alkoi hän.

“Arvattavasti; sen tekisin minäkin teidän sijassanne,” sanoi Obenreizer.

“Mutta jos niin olisi,” sanoi Vendale, “että suostuisin ehtoihinne, niin sallikaa minunkin puoleltani määrätä kaksi ehtoa. Ensiksi toivon minä saavani tuontuostakin käydä tervehtimässä veljenne tytärtä.”

“Ahaa! Käydä tervehtimässä veljeni tytärtä! Ja tehdä häntä yhtä naimakiihkoiseksi, kuin itse olette? Jos nyt kieltäisin, kävisittekö hänen tykönä ilman minun luvatta?”

“Aivan varmaan.”

“Mikä viehättävä vilpittömyys! Ihan englantilaista! Te saatte käydä häntä tervehtimässä, herra Vendale, vissillä päivillä, jotka me yhteisesti määräämme, vaan mitä vielä?”

“Väitöksenne vuotisia tulojani vastaan on minua aivan hämmästyttänyt,” pitkitti Vendale, “ja tahtoisin sen tähden vastaiseksi hankkia itselleni turvan senkaltaisesta hämmästyksestä. Nykyisen ajatuksenne jälkeen tarvitsen minä, kyetäkseni naimiseen, kolmentuhannen punnan vuotisen rahatulon; mutta mistä minä tiedän, ett’ette, sitä myöten kuin tietonne Englannin maasta kasvaa, yhä korota vaatimuksianne?”

“Selvällä Englannin kielellä,” sanoi Obenreizer, “merkitsee tämä, että epäilette sanaani!”

“Uskotteko te minun sanaani, jos ilmoitan teille, että olen kaksin kerroin enentänyt tulojani?” kysyi Vendale. “Ellei muistoni petä, vaaditte vasta juuri täydellisiä todistuksia.”

“Tosiaan! viekkaasti! Te osoitatte muukalaisen sukkeluutta samassa kuin englantilaisen perin-pohjaisuutta. Ottakaa vastaan paraat onnen-toivotukseni ja samalla kirjallisen lupaukseni.”

Hän nousi ylös, istui kirjoitus-pöydän ääreen, kirjoitti muutamia rivejä ja ojensi paperin Vendalelle syvällä kumarruksella. Suostumuskirja oli aivan suora ja selvä — ja allekirjoitettu tunnollisella tarkkuudella.

“Oletteko tyytyväinen kirjoitukseeni?”

“Olen kaikin puolin.”

“Sepä minua ilahuttaa kuulla. Me olemme tässä vähin otelleet — ja olleet erinomaisen sukkelat ja viisaat molemmin puolin. Nyt on kaupпамme selvillä, emmekä pidä toisillemme vihaa. Ja lopuksi, herra Vendale, lyökäämme käsi käteen, niinkuin rehelliset miehet!”

Vendale ojensi hänelle kättä, suuresti kummastellen Obenreizerin äkkinäistä muutosta toisesta luonnosta toiseen.

“Milloinka rohkenen toivoa taas saadakseni tavata miss Obenreizeria?” kysyi hän ja nousi ylös lähteäksensä.

“Tehkää hyvin ja käykää huomenna tykönäni,” sanoi Obenreizer, “niin saatamme sen asian päättää, mutta ennenkuin lähдете, niin ottakaamme ‘groggi.’ Eikö? Noh! sitten kätkemme sen siksi kuin olette saaneet tulonne nousemaan kolmeen tuhanteen puntaan. Olispa hupaista tietää, milloin tuo tapahtunee.”

“Muutamia kuukausia takaperin laskin minä arviolta lukua kauppani laajentamisen mahdollisuudesta”, sanoi Vendale, “ja ellei laskuni ole väärä, niin olen tehnyt tuloni kahta suuremmaksi.”

“Ja olette naineet” — — sanoi Obenreizer.

“Ja olen nainut” — toisti Vendale — “tästä päivästä vuoden kuluttua! Hyvästi!”

VENDALE SAATTAÄ HÄIRIÖTÄ MATKAAN.

Kun Vendale seuraavana aamuna tuli konttoriinsa, olivat nuo ikävät ja kuivat toimitukset Cripple Cornerissa häneltä saaneet uuden ja elähyttävän viehätysten. Marguerite oli nyt tullut osalliseksi niihin. Koko se koneisto, joka Wildingin kuoltua oli pantu liikkeelle saadakseen tietoja huoneen asioista — pääkirjain päättäminen, luvun laskeminen “aktivoista,” luvun pitäminen kaupan-kaluista, j.n.e. — oli nyt muuttunut koneistoksi, joka antoi hänelle tietoa kuinka pian naimisensa voi tapahtua. Tarkastettuansa kirjurin antaman tilinteon, ja verrattuansa erinäisiä summia toisiinsa, käänsi Vendale huomionsa viini-varastoon ja lähetti alas kellariin pyytämään luetteloa sen sisällyksestä.

Pääkyppäri oli tuskin pistänyt päänsä ovesta isäntänsä yksityiseen huoneeseen, ennenkuin Vendale huomasi, että hänen näkönsä oli kokonaan toinen kuin ennen. Jotakin erinomaista oli epäilemättä tapahtunut tänä aamuna. Ladlen Jannen liikunnossa oli jonkinlaista melkeen elävyyden tapaista ja kasvonsa miltei osoittaneet iloisuutta.

“Kuinka on laitanne?” kysyi Vendale. “Onko mitään tapahtunut?”

“Haluaisin sanoa yhden asian,” vastasi Janne. “Nuori herra Vendale, en ole koskaan tahtonut kehua itseäni profeetaksi.”

“Noh! kuka sen on sanonutkaan?”

“Ei yksikään profeeta ole minun tietääkseni,” jatkoi Janne, “kuluttanut enintä aikaansa maan alla. Ei yksikään profeeta ole, mitä tahansa lieneekin saanut sisäänsä, ikänänsä saanut sisäänsä viiniä hikireikien kautta aamusta iltaan monen vuoden kuluessa. Kun minä, siitä syystä että nuori herra Wilding oli muuttanut kaupan toimi-nimen, sanoin hänelle, että hän siinä samassa oli muuttanut kaupan onnen, kehuinko minä silloin itseäni profeetaksi? En, sitä en tehnyt. Onko se, mitä hänelle sanoin, käynyt toteen? On niinkään. Pebblenpojan ja Veljenpojan aikana ei koskaan tapahtunut erhetystä tavaralähetyksessä, joka oli kauppahuoneellemme jätetty. Vaan nyt on tapahtunut erhetys. Olkaa hyvä ja merkitkää, että se tapahtui ennenkuin miss Marguerite oli käynyt täällä, jonkatähden ei tämä siis sotine sitä vastaan mitä ennustin, että Marguerite laulaisi onnen tänne takaisin. Lukekaa tätä”, päätti Janne, viitaten sormella, joka ei näyttänyt saaneen muuta kuin likaa sisäänsä hikireiistä, eräasen paikkaan luettelossa. “Vasten luontoani on pahan ennustaminen sille huoneelle, jota palvelen, mutta minä pidän velvollisuutenani pyytää teitä lukemaan tuota, herra.”

Vendale luki kuin seuraava:

“Huom. Sveitsiläisen sampanjan suhteen! Erhetys on havaittu kauppahuoneelta Desfresnier & C:o tulleessa lähetyksessä.”

Vendale keskeytti lukemisen ja katsoi vieressään olevaan muistokirjaan.

“Se oli Wildingin aikana” — muistutti hän. Viinin-saalis silloin oli erittäin runsas, ja hän otti niin paljon kuin sai. Onhan Sveitsin sampanja ollut hyvää, vai kuinka?”

“En tahdo sanoa, että se on huonoakaan ollut, herra;” sanoi kyppäri. “On saattanut hapata ostajaimme kellareissa tahi särkeä niiltä pullot, vaan en tahdo sanoa sen näyttäneen huonolta meidän kellareissa.”

Vendale luki edemmäksi luettelossa: “Tarkemmin tutkittuamme kirjoja, havaitsemme, että lootain lukumäärä on aivan oikea; vaan kuusi niistä, joiden merkki vähän eriiä toisista, on

aukaistu ja havaittu sisältävän punaista viiniä eikä sampanjaa. Merkkein yhtäläisyys on luultavasti vaikuttanut erhetuksen Neuschâtelista lähetettäessä. Erhetys koskee vaan kuuttakoria.”

“Onko tämä kaikki?” kysyi Vendale ja nakkasi luettelon syrjään.

Jannen silmät seurasivat synkästi löyhyilevää paperia.

“Iloitsen nähdessäni että otatte tämän asian niin huokealla mielellä vastaan,” sanoi hän. “Välistä tapahtuu, että yksi erhetys tuopi toisen seurassaan. Joku pudottaa erhetyksestä palasen apelsiinikuorta kadulle, ja toinen tulee erhetyksestä sen päälle lankeemaan, ja sitten saadaan jotakin toimittamista lasaretissa ja ihminen joutuu Raaja-rikoksi koko elinajakseen. Minua ilahuttaa nähdä että otatte asian niin huokeasti. Pebblenpojan ja Veljenpojan aikana me emme olisi ottaneet sitä niin keveästi ennenkuin lopun olisimme nähneet. Tahtomatta ennustaa paha huoneellemme, nuori herra Vendale, soisin kuitenkin, että tämä olisi onnellisesti tullut ja mennyt. Toivon teidän ei pahastuvan, herra;” sanoi kyyppäri, avaten oven mennäkseen ja katsoen vielä kerran synkkämielisesti taakseen ennenkuin löi oven lukkoon; “myönnän mielelläni että olen hourupäinen ja vähän alakuloinen luonnoltani, vaan minä olen kauvan palvellut Pebblenpojan ja Veljenpoikaa, ja toivon että onnellisesti pääsisitte noista kuudesta punaviinin korista.”

Yksin jääneenä purskahti Vendale nauruun ja tarttui kynään.

“Lienee parasta, että kirjoitan muutamia sanoja Desfresnier & Co:lle ennenkuin kaikki unhottuu,” ajatteli hän ja kirjoitti heti seuraavaisesti:

“H. H. Parailiaan toimitamme viinivarastomme lukemista, ja olemme siinä huomanneet pienen erhetyksen teidän puolelta viimeisessä sampanja-lähetyksessä. Kuusi lootaa sisälsi nimittäin punaista viiniä, jotka täten lähetämme takaisin. Asia on helposti korjattu jos saadaan toisia sijaan, taikka muussa tapauksessa, jos meidän äsken maksamaamme rätinkiin, juuri 500 puntaa, panette näitten kuuden loodan hinnan maksetuksi.

Kaikella kunnioituksella

Wilding & C:o”

Tämä kirje lähetettiin heti postiin, ja Vendale kohta unhotti koko asian. Mieleensä johtui aineita, hänestä paljoa tähdellisempiä. Päivän kuluttaa edemmäksi, meni hän, väli-puheen mukaan, Obenreizerin luo. Seuraus keskinäisestä sopimuksesta täällä oli, että Vendale sai luvan viettää määrättyt illat viikossa Margueriten seurassa, kuitenkin vaan kolmannen hengen läsnä ollessa, josta viimeisestä ehdosta Obenreizer ei millään muotoa tahtonut luopua. Ainoa myönnytys, minkä salli, oli, että jätti Vendalelle vapaan oikeuden valita mainitun kolmannen hengen. Luottaen entiseen kokemukseensa, tämä ei kauan epäillyt ennenkuin hän siihen ammattiin valitsi tuon oivallisen eukon, joka parsi Obenreizerin sukkia. Kuultuansa mikä ankara edesvastaus oli hänelle pantu, näyttäisi rouva Dor arvaamatta uudelta kannalta hengellisessä edestymisessä. Hän odotti kunnes Obenreizerin terävät silmät olivat hänen jättäneet — ja katsoi sitten Vendaleen, vaivihkaa iskien hänelle silmää.

Aika vieräi ja sen kanssa myös onnelliset ilta-hetket Margueriten luona. Kymmenentenä päivänä siitä, jona Vendale oli kirjoittanut sveitsiläiselle kauppa-huoneelle, makasi vastaus kirjoitus-pöydällensä, muitten samana päivänä tulleitten kirjeitten joukossa. Vastaus kuului näin:

“H. H. Pyydämme anteeksi tapahtuneesta pienestä erhetyksestä. Samalla kertaa täytyy meidän valitettavasti lisätä, että hyväntahtoisesti antamamme ilmoitus on johdattanut meitä toiseen odottamattomaan huomaukseen. Asia on hyvin ankara sekä teille että meille. Likemmät kohdat ovat seuraavaiset:

“Koska meillä ei enään ollut sen vuoden sampanjaa, josta viimein lähetimme teille, niin olimme aikeessa, esityksenne mukaan, panna rätinkiinne maksetuksi nuot kuusi korillista. Ryhtyessämme tähän toimeen, saattoivat erityiset meidän kauppa-liikkeelle omituiset tavat meitä tutkimaan sekä pankki-kirjaamme että pää-kirjaa, jonka kautta olemme tulleet täysin vakuutetuksi siitä, ettei mikään sellainen rahan lähetys, josta mainitsette, ole tullut meidän kauppa-huoneelle osaksi, ja saaneet varman tiedon, ettei sellaista summaa ole meidän konton kautta pankkiin maksettu.

“Sillä kannalla kuin asiat nyt ovat, olisi turhaa vaivata teitä kaikilla pienimmilläkin seikoilla. Rahat ovat epäilemättä varastetut matkallansa teidän ja meidän välillä. Muutamit omituiset asianhaarat, joita olemme havainneet petoksen tavan suhteen, saattavat meitä uskomaan, että varas on toivonut kykenevänsä suorittaa puuttuvan summan pankkiireillemme, ennenkuin vuotinen tilin-tekemme saattaisi asian ilmi.

Tavallisen järjestyksen mukaan tämä tilinteko olisi tapahtunut vasta kolmen kuukauden perästä, ja tämän ajan olisimme siis, ellei kirjeenne olisi tullut, kokonaan olleet tietämättä tapahtuneesta varkaudesta.

“Mainitsemme tätä viimeistä seikkaa, koska se näkyy todistavan, että meillä tässä ei ole tekemistä tavallisen varkaan kanssa. Tähän asti ei meillä ole ollut minkäänlaista epäluuloa, kuka varas olisi, vaan toivomme teidän auttavan meitä asian ilmi saattamisessa ensiksikin sillä lailla, että tarkastelette tuota — arvattavasti väärennettyä — kuittia, joka epäilemättä on tullut teidän haltuun kauppahuoneen nimessä annettuna. Olkaa hyvä ja katselkaa onko kuitti kokonaan kirjoitettu, vai onko se numerolla ja päivä-luvulla painettu lanketti, jonka ainoastaan tarvitsee täyttää summalla. Tämän, niinkuin näyttäisi, vähäpätöisen kysymyksen vastaaminen on, sen vakuutamme, hyvin tärkeä. Levottomuudella ja halulla odotamme vastaustanne ja olemme kaikella kunnioituksella H. H:n

uskolliset
Desfresnier
&
C:o.”

Vendale laski kirjeen pöydälle ja istui hetken aikaa aivan liikkumatta, tointuaksensa kovan onnen kohtauksesta. Tällä aikaa, koska, enemmän kuin milloinkaan, tulojensa isontaminen huoletti häntä, uhkasi häntä viidensadan punnan tappio. Ajatellen Margueritea veti hän pienen avaimen lakkaristaan ja aukaisi seinään rakennetun rauta-kaapin, jossa talletti kauppahuoneen kirjoja ja tähdellisiä papereita.

Vielä etsiessään kaapista väärennettyä kuittia vavahti hän äkkiä, kun kuuli vieraan äänen ihan vierestään.

“Pyydän tuhat kertaa anteeksi;” sanoi ääni. “Taidanpa tulla sopimattomalla ajalla?”

Vendale kääntyi ympäri ja seisoi Margueriten holhojan edessä silmä silmää vastaan.

“Olen tullut tänne,” jatkoi Obenreizer, “tiedustelemaan voinko olla teille joksikin hyödyksi. Toimitukset kutsuvat minua muutamaksi päiväksi Manchester’iin ja Liverpool’iin. Saattaisinko ehkä samalla kertaa toimittaa teille jotakin? Teillä on täysi valta käyttää minua asiamiehenä, joka matkustaa kauppahuoneen Wilding & C:on puolesta.”

“Olkaa niin hyvä ja odottakaa hetki;” vastasi Vendale, “minä olen palkalla valmis puhumaan kanssanne.”

Hän kääntyi uudestaan kaappiin päin ja rupesi etsimään papereista.

“Te tulette tänne,” jatkoi hän hetken vaiti oltua, “ajalla, semmoisella, kun ystävälliset tarjoukset ovat minulle erinomaisia. Olen tänä päivänä, näette, saanut ikäviä sanomia Neuschâtelista.”

“Ikäviä sanomia!” sanoi Obenreizer. “Desfresnier & C:lta?”

“Niin. Muuan rahasumma, jonka lähetimme heille, on varastettu, ja minä tulen kadottamaan viisisataa puntaa. — Mitäs nyt?”

Kun Vendale äkkiä kääntyi ja toisen kerran loi silmänsä huoneen yli, näki hän

kirjerasiansa makaavan laattialla ja Obenreizerin polvillaan poimimassa ylös sen sisällystä.

“Kömpelyyteni on syypää tähän,” sanoi Obenreizer. “Tuo hirveä sanoma, jota mainitsitte, hämmästytti minua kovasti; otin askeleen takaperin.” —

Kirjeitten kokoominen, jotka olivat hajalla pitkin laattiata, veti hänen huomion taas puoleensa, jottei joutanut lausettaan päättää.

“Älkää vaivatko itseänne,” sanoi Vendale, “joku kirjureista voipi ne poimia ylös.”

“Mikä kauhea sanoma!” toisti Obenreizer yhäti kokoellen kirjeitä. “Mikä kauhea sanoma!”

“Jos tahdotte lukea kirjeen;” sanoi Vendale, “niin havaitsette etten ole ollenkaan liioitellut. Se makaa aukaistuna tuolla kirjoitus-pöydällä.”

Hän etsi sillaikaa etsimistään ja löysi viimeinkin väärennetyn kuitin. Se oli yksi noista numerolla ja päivä-luvulla painetuista lanketeista, joita sveitsiläiset kirjeessään mainitsivat. Vendale kirjoitti ylös sekä numeron että päivä-luvun. Kätkeytyänsä kuitin jälleen ja lukittuansa kaapin oven, sai hän aikaa tarkemmin katsella Obenreizeria, joka istui kaukana akkunan-loukossa ja luki kirjettä.

“Tulkaa tänne kamiinin tykö,” sanoi Vendale. “Näytättehän aivan paleltuneelta. Minä soitan tänne enemmän hiiliä.”

Obenreizer nousi ylös ja käveli vitkaan takaisin kirjoitus-pöydän tykö.

“Marguerite tulee tästä sanomasta varmaan yhtä murheelliseksi kuin minä,” sanoi hän ystävällisesti. “Mitä aivotte nyt tehdä?”

“Minä olen Desfresnier ja C:n vallassa,” vastasi Vendale, “enkä voi, tietämättömyydessäni asian oikeasta laadusta, tehdä muuta kuin mitä he neuvovat. Kuitti, jonka vast’ikään löysin, on kirjoitettu painettuun ja numeroittuun lankettiin. Näkyy olevan erittäin tähdellistä, että se löytyy. Koska olette olleet heidän palveluksessa, niin tunnette varmaan heidän menetys-tapoja asiain toimittamisessa. Aavistatteko mitä aikovat tehdä?”

Obenreizer esitteli jonkunlaisen luulon.

“Saanko nähdä kuittia?” kysyi hän.

“Voitteko pahoin?” sanoi Vendale, kummastellen muutosta hänen kasvoissa, jonka nyt vasta oikein huomasi. “Mutta menkäähän kamiinin eteen. Oikeinhan vapisette vilusta; toivonpa ett’ette tule kipeäksi.”

“Ei suinkaan,” vastasi Obenreizer; “vaan olen ehkä kylmistynyt. Olispa Englantilainen ilmanne saanut vähän armahtaa Englantilaisten tapojenne ihailijaa. Antakaa ma katson kuittia.”

Vendale aukaisi rauta-kaapin, ja Obenreizer siirsi tuolinsa kamiinin eteen ja lämmitteli käsiänsä liekillä.

“Antakaa ma katson kuittia!” sanoi hän vielä kerran, kun Vendale palasi paperi kädessä.

Samassa tuli mies sisään, uusi takka hiiliä sylissä, ja Vendale käski hänen syytää niitä melkoisesti, jotta aika liekki syttyisi. Mies noudatti käskyä onnettomalla innolla.

Astuessaan edemmäksi ja nostaessaan hiilikoppaa tarttui jalkansa mattoon, jotta mies parka lensi silmälleen ja kaasi koko hiilistön valkeaan, joka tuosta aivan tuokiossa sammui. Harmaan-keltainen savu-pilvi nousi yhtäkkiä ilmaan, vaan ei yksikään tuli-kipinä ilmoittanut mistä se nousi.

“Nuhjus!” sanoi Obenreizer puoleksi itsekseen ja heittäen mies parkaan silmäyksen, jota tämä vielä kauvan jälestäpäin muisteli.

“Ehkä haluatte astua konttorin puolelle?” kysyi Vendale. “Meillä on siellä toinen kamiini.”
“Mitäpä vielä; ollaan täällä!”

Vendale ojensi hänelle kuitenkin, vaan Obenreizerin halu sitä tutkimaan näytti tukehtuneen yhtä äkkiä kuin valkea kamiinissa. Hän heitti vaan pikaisen silmäyksen paperiin ja sanoi:

“En ymmärrä tätä ensinkään. Minun on mieleni paha etten voi olla teille hyödyksi tässä asiassa.”

“Minä kirjoitan tänä iltana postissa Neuschâтелиin,” sanoi Vendale toisen kerran sulkien kuitenkin lukon taa. “Täytyy odottaa ja katsella mitä seuraa.”

“Postissa tänä iltana!” kertoi Obenreizer. “Malttakaa ma katson! Kahdeksan tai yhdeksän päivän perästä saatte vastauksen, ja siksi ehdin minäkin takaisin. Jos ehkä voin hyödyttää teitä kauppa-matkailijana, niin toivon että annatte minun sen tietää. Ehkä lähetätte minulle käskynne kirjallisesti? Olen siitä kiitollinen. Minä ikävöitsen kovin kuulla minkälaisen vastauksen saatte Neuschâtelista. Kentiesi on kaikki vaan erhetystä! Olkaa huoletta, ystäväiseni, olkaa huoletta!”

Hän oli tullut ilman erityistä kiirettä, vaan nyt hän sieppasi hattunsa ja jätti hyvästi ikäänkuin ei olis hetkeäkään pois antaa.

Yksin jääneenä alkoi Vendale kävellä edes takasin syvissä ajatuksissa.

Entinen mieli-piteensä Obenreizerista oli vähän hämmentynyt hänen käytöksestään tässä tilassa, ja hän luuli nyt itsensä ensi kerran elämässään olleen liian pikainen ja kova arvostellessaan lähimmäistänsä.

Obenreizer oli näet kuultuansa Vendalelle tapahtuneen kovan onnen osoittanut kauhistuksen, joka näytti olevan peräti todellinen, eikä mikään kohteliaisuuden vaikuttama. Vaikka hänellä oli huolta omista asioistansa ja hän nähtävästi oli jonkun äkillisen kivun vallassa, oli hän sekä puhunut että käyttänyt itsensä ikäänkuin tuttava joka surkuttelee ystävänsä onnettomuutta. Vendale olisi Margueriten tähden useasti halunnut pitää parempaa ajatusta hänen holhojasta, vaan tähän asti oli kaikki yrityksensä siinä kohden olleet turhat. Nyt olivat kuitenkin luontonsa jalommat tunteet heränneet ja kumosivat sen todistuksen, joka tähän asti oli näyttänyt vastustamattomalta.

“Kentiesi,” arveli hän, “olen minä ainakin erhettynyt päättämyksessäni tästä miehestä.”

Aika vierähti, ja sen ohessa tulivat ja menivät myös nuo ihanat ilta-hetket Margueriten seurassa. Kymmenen päivää oli taas kulunut siitä kuin Vendale kirjoitti sveitsiläiselle kauppa-huoneelle ja taas makasi vastaus kirjoitus-pöydällä muitten samana päivänä tulleitten kirjeitten joukossa:

“H. H. Kauppa-liikkeemme vanhempi osakas on tähdellisissä asioissa matkustanut

Milano'on. Hänen poissa-ollessa ja hänen täydellä suostumuksella, kirjoitan nyt toistamiseen teille kadonneitten rahojen johdosta.

“Keksimisenne, että väärennetty kuitti on kirjoitettu yhteen meidän numeroituista ja painetuista lanketeista on saattanut meidät sangen suureen hämmästykseen. Kun rahalähetyksenne varastettiin, löytyi ainoastaan kolme avainta siihen arkkuun, jossa kuittilankettiamme aina säilytetään. Minulla oli yksi, kauppa-kumppanillani toinen, ja kolmas oli erään persoonan hallussa, joka siihen aikaan nautitsi täydellistä luottamustamme meidän palveluksessa. Me saattaisimme yhtä hyvin epäillä itsiämme kuin häntä; vaan nyt lankee epäluulo kuitenkin hänen päällensä. En raski ilmoittaa teille, kuka tämä persoona on, niinkauan kuin löytyy hänelle mahdollisuutta päästä viattomana siitä tutkinnosta, joka nyt on tehtävä. Suokaa varovaisuuteni anteeksi; syyt ja perusteet siihen ovat rehelliset.

“Se muoto, johon tutkimisemme nyt täytyy pukeutua, on aivan yksinkertainen. Käsi-ala teidän kuitissa täytyy asian-ymmärtävain miesten, jotka ovat meidän käytettäviä, verrata muutamain kirjoitusten kanssa, jotka sattuvat olemaan hallussamme. Näitä kirjoituksia en voi lähettää teille syystä, jotka kyllä hyväksytte, kun tulette ne tietämään. Pyytäisin siis teitä lähettämään kuitin minulle tänne Neusthâтелиin ja saan minä varoitukseksi vielä lisätä muutamia rivejä.

“Jos mainittu persoona, joka nyt on epäluulon alaisena, todella on se, joka tämän väärennyksen ja varkauden on tehnyt, niin on minulla syytä peljätä, että huomionsa jo on herännyt varovaisuuteen. Ainoa todistus-kappale häntä vastaan on teidän käsissänne, ja varmaan hän mullistaa maat ja taivaat sen saadakseen ja hävittääkseen. Sen vuoksi saan kiihkeästi kehoittaa teitä, ettette lähettäisi kuitteja postissa. Lähettäkää se minulle piammiten yksityisen persoonan kanssa ja valitkaa lähettilääksenne vaan semmoinen mies, joka on kauan ollut palveluksessanne, joka on harjaantunut matkustamaan ja osaa ranskan kieltä; uljas ja luotettava mies, josta voipi vakaasti päättää, ettei hän salli kenenkään muukalaisen päästä tuttavuuteensa. Älkää ilmoittako kellenkään — sanani jälkeen ei kellenkään — paitse sanansaattajallenne, miten asia nyt on kääntynyt. Kuitin turvallinen tänne-pääsy riippuu kentiesi siitä, että sanasta sanaan seuraatte neuvoani.

“Lopuksi saan vielä lisätä, että ajan-säästäminen nyt on kovin tarpeellinen. Useampia kuitti-lanketeistamme kaivataan, ja mahdotonta on arvata, mitkä uudet petokset voivat tapahtua, ellemme saa varasta käsiimme.

Nöyrä palvelianne

Desfresnier & C:o.
Rolland'in kautta.”

Ken oli hän, jota epäiltiin? Vendalen tilassa ei ollut helppo sitä arvata.

Kenen hän lähettäisi Neuschâтелиin? Uljaita ja luotettavia miehiä tosin kyllä löytyi Cripple Cornerissa, vaan mistä ottaa sellainen mies, joka oli tottunut ulkomailla matkustamaan, joka taisi ranskan kieltä ja josta voi vakaasti päättää, ettei hän sallisi muukalaisien päästä tuttavaksensa? Ainoastaan yksi mies löytyi, jossa kaikki nämät tarpeelliset asiat olivat yhdistettynä, ja se oli Vendale itse.

Tosiaan oli kauppansa jättäminen häneltä suuri uhraus, ja vielä suurempi Margueriten jättäminen. Viisisataa puntaa rippui tulevasta tutkinnosta, ja herra Rolland'in neuvo

kirjeessä oli sanasta sanaan seurattava.

Kuta enemmän Vendale asiata mielti, sitä selvemmin huomasi hän tarpeelliseksi itse lähteä matkalle.

Kätkiessään kirjeen ynnä kuitenkin, muistutti eräs mielen johto häntä Obenreizerista. Nyt näytti mahdollisemmalta kuin ennen saada tietoa kuka tuo epäluulon alainen voi olla. Luultavasti tiesi Obenreizer sen.

Tämä mielen johto oli tuskin herännyt hänessä, ennenkuin ovi aukaistiin ja Obenreizer astui sisään.

“Soho Square’ssa sanottiin, että teitä odotettiin kotia tänä iltana,” sanoi Vendale tervehdittyänsä häntä. “Kuinka olette jaksaneet maalla? Voitteko paremmin nyt?”

Tuhansia kiitoksia. Obenreizer oli voinut hyvin ja oli nyt paljoka terveempi. Ja mitä uutta täällä? Oliko tullut kirjettä Neuschâtelista?”

“Varsin kummallinen kirje,” vastasi Vendale. “Asia on tehnyt uuden mutkan, ja kirje vaatii minun salaamaan vastaiset toimmemme kaikille ilman eroitusta, oli kuka tahansa.”

“Ilman eroitusta!” matki Obenreizer. Näin sanoen läksi hän taas miettien akkunan ääreen toisessa päässä huonetta, ja katseltuansa siitä hetken, palasi hän jälleen Vendalen luoksi. “Lienee se unhotus heiltä,” otti hän taas puhuakseen; “muussa tapauksessa he tuskin olisivat minua eroittaneet.”

“Se on herra Rolland, joka kirjoittaa”, sanoi Vendale, “ja niinkuin sanotte, lienee tuo varmaan unhotus häneltä. Tämä ajatus asiasta on tähän asti minulta jäänyt tarkkaamatta. Minä halusin neuvotella teidän kanssa, juuri kuu astuitte sisään, ja nyt minua sitoo erityinen kielto, joka kentiesi ei ollenkaan ole määrätty teitä varten. Harmillista!”

Obenreizerin sumuiset silmät kiintyivät tarkasti Vendaleen.

“Kentiesi enemmän kuin harmillista,” sanoi hän. “Minä lähdin tänne tänä päivänä, ei ainoastaan saadakseni kuulla uutisia, vaan myös tarjotakseni teille apuani sanansaattajana, kaupan-hierojana eli minä tahansa tahtoisitte käyttää minua. Uskotteko että minäkin olen saanut kirjeitä, jotka pakottavat minun päätäpahkaa lähtemään Sveitsiin? Suullisia sanomisia, kirjeitä, todistuksia, mitä tahansa olisin teiltä voinut viedä muassani Desfresnierille ja Rolland’ille.”

“Olette juuri se mies, jota tarvitsen,” vastasi Vendale. “ei viittäkään minuuttia takaperin päätin vasten tahtoani itse lähteä Neuschâteliin, koska en tuntenut ketään täällä, jonka olisin uskaltanut panna edestäni. Tahdon kuitenkin vielä kerran lukea kirjeen.”

Hän aukaisi rauta-kaapin ottaakseen sieltä kirjeen, ja vasta katsottuansa taakseen jos olivat kahden kesken, kävi Obenreizer pari askelta hänen jälessään, seisahdettiin sitten ja mittasi Vendalea silmillään. Vendale oli pitempi ja nähtävästi myös voimakkaampi heistä. Obenreizer kääntyi pois ja lämmitteli kamiinin edessä.

Sillaikaa luki Vendale kolmannen kerran viimeistä osaa kirjeestä. Siinä seiso selvä varoitus — siinä seiso tuo loppu-lause, joka vaati sen ymmärtämistä ja tulkitsemista sanasta sanaan. Käsi, joka ojasi Vendalea pimeässä, ohjasi häntä ainoastaan tällä ehdolla. Iso rahasumma oli vaarassa, ja kauhean epäluulon piti ensinnä toteutua. Jos hän menetteli

oman mielensä mukaan, ja sitten jotakin tapahtuisi, joka häiritsisi järjestettyjä tuumia, kenen syyksi vahinko silloin oli luettava? Kauppamiehenä Vendalella ei ollut kuin yksi tehtävä. Hän kätki taas kirjeen.

“Tosiaan vallan harmillista!” sanoi hän Obenreizerille. “Tuo unhotus herra Rolland’in puolelta saattaa minua pahaan pulaan, ja tekee keskinäisen välimme yhtä ikäväksi kuin naurun alaiseksi. Mutta mitä voin tehdä? Minä työskentelen sangen tärkeässä asiassa ja työskentelenpä aivan pimeässä. Muuta neuvoa mulla ei ole kuin ohjeekseni ottaa kirjeen kirjaimia eikä sen henkeä. Älyätte varmaan, että, jos en olisi ollut näin sidottu, minä ilomielin olisin nautinnut auttavaisuuttanne.”

“Ei sen enempää siitä asiasta!” vastasi Obenreizer. “Teidän sijassanne olisin tehnyt ihan samalla lailla. Minä en ole ensinkään loukattu, hyvä ystäväiseni, vaan kiitän teitä päin vastoin hyväntahtoisuudestanne. Kaiken mokominhan kuitenkin tulemme olemaan matkakumpaleita, koska te arvattavasti, niinkuin minäkin lähdette hetimiten?”

“Se olkoon päätetty; vaan ensiksi täytyy minun puhua Margueriten kanssa.”

“Arvattavasti! arvattavasti! Puhukaa hänen kanssa illalla ja käykää minua noutamaan kun lähdette rautatielle. Lähdemmekö pikajunalla tänä iltana?”

“Lähdetään tänä iltana.”

Oli jo myöhempi kuin Vendale luulikaan, kun hän pysäytti vaununsa tunnetun huoneen eteen Soho-Sqwaressa. Kaikellaiset tähdelliset toimitukset, jotka seurasivat hänen äkkinäistä lähtönsä, olivat anastaneet suuren osan sitä aikaa, jonka hän oli toivonut saavansa viettää Margueriten parissa.

Hämiksensä ja iloksensa oli Marguerite yksin salissa, kun hän astui sisään.

“Meillä ei ole paljon aikaa, Yrjö,” sanoi hän; “mutta rouva Dor on ollut hyvä minua kohtaan, ja me saamme viettää nämät minuutit itseksemme.” Nyt kiersi Marguerite käsivarret hänen kaulansa ympäri ja kuiskasi: “Oletko tehnyt mitään, joka on voinut loukata Obenreizeria?”

“Minäkö?” kysyi Vendale kummastellen.

“Hiljaa!” sanoi hän. “Minun täytyy kuiskata se sinulle. Muistat varmaan tuon pienen valokuvan, jonka sain sinulta. Se sattui tänäpäpäni makaamaan kamiinin-friisillä, josta hän sen löysi. Hän katseli sitä ja minä näin hänen kasvonsa peilissä. Tiedän varmaan, että olet häntä loukannut; hän on kostonhaluinen ja armoton, ja samalla äänetön kuin hauta. Älä matkusta hänen kanssansa, Yrjö; älä lähde hänen seuraan!”

“Oma ystäväiseni,” vastasi Vendale, “sinä annat turhain luulojen peljättää itseäsi. Obenreizer ja minä emme ole koskaan olleet parempia ystäviä kuin juuri tällä erää.”

Ennenkuin enemmän ehdittiin sanoa, alkoi laattia lähimmässä huoneessa vavista jonkun raskaan ruumiin liikunnosta, ja heti sen jälkeen näyttäikse rouva Dor.

“Obenreizer!” huusi tämä hyväntahtoinen olento kuiskaavalla äänellä ja upposi silmänräpäyksessä tavalliselle istuimelleen kamiinin viereen.

Obenreizer tuli sisään matka-salkku rippuva olkapäällä.

“Oletteko valmis?” kysyi hän Vendalelta. “Saanko teille ottaa jootaan mukaani? Teillä ei

ole matka-salkkua, vaan minulla on. Tämä papereita varten tehty paikka on oleva teidän käytettävänä.”

“Kiitoksia tarjouksestanne,” vastasi Vendale; “minulla on ainoastaan yksi tähdellinen paperi, ja siitä täytyy minun itse pitää huolta. Tässä se on,” lisäsi hän katsellen povitaskuansa, “ja tässä sen täytyy olla kunnes pääsemme Neuschâтелиin.”

Vendalen näin puhuessa tarttui Marguerite hänen käteensä ja puristi sitä hartaasti, katsellen ankarasti Obenreizeria; vaan ennenkuin Vendale huomasi, oli jo Obenreizer kääntynyt ja oli nyt jättämäisillään hyvästit rouva Dorelle.

“Hyvästi, ihana veljentytär;” sanoi hän kääntyen Margueritea kohti. “Ja nyt pois Neuschâтелиin, ystäväni!”

Näin sanoen hän keveästi koski Vendalen povi-taskuun, ja kulki edeltä ovelle.

Vendalen viimeinen silmäys tarkoitti Margueriteä ja Margueriten viimeiset sanat hänelle olivat:

“Älä lähde.”

KOLMAS NÄYTÖS.

Laaksossa.

Oli noin keski-paikoilla Helmikuuta kun Vendale ja Obenreizer lähtivät matkaan, ja koska talvi oli kova, niin ei ollut matkakaan erittäin hupainen; päin vastoin oli tämä aika kaikille matkustavaisille varsin kamala, ja tultuansa vihdoin Strasburgiin, löysivät matkustajamme tämän kaupungin suuret ravintolat melkeen tyhjinä, ja ne harvat ihmiset, joita he siellä tapasivat, ja jotka Englannista tahi Parisista kaupan toimissa olivat kulkeneet Sveitsin sisämaihin, olivat hekin paluu-matkalla.

Usea Sveitsin rauta-teistä, joita matkailijat nykyjään kulkevat ilman vastuksitta ja vaivoitta, olivat siihen aikaan melkeen kokonaan mahdottomat kulkea, sillä moniaita ei oltu vielä alettukaan rakentaa ja useimpia parhaillaan rakennettiin. Niissä rautatien-jaksoissa, joita myöten jo kuljettiin, kohtasi vielä pitkät matkat vanhaa maantietä, jossa liikenne usein talven aikana tykkänensä taukosi; toisaalla löytyi heikkoja paikkoja, joissa uusi laitos kovalla pakkaisella tahi äkkiä nousevalla pyryllä ei ollut luotettava.

Strasburgissa kerrottiin useita juttuja tien vaivaloisuuksista ja ehkä useat näistä jutuista olivat ylenmäärin väännetyt, saivat kuitenkin kummallisimmatkin jonkunlaisen todenmukaisuuden siitä ainoasta syystä, että ihmiset toden-teolla palasivat matkoiltaan kesken. Koska tie Baseliin kuitenkin oli auki, niin pysyi Vendale järkähtämättä päätöksessään matkustaa eteenpäin, ja Obenreizerin päätös oli tietysti sama kuin Vendalen, sillä nyt hänen oli noista kahdesta valitseminen, joko jäädä elin-ajakseen onnettomaksi taikka hävittää se todistus, jonka Vendale vei muassaan, jos vaikka tähän tarpeesen täytyisi murhata Vendalen.

Näiden molempain matkustavaisten keskinäinen suhta oli ihan erilainen. Obenreizer, joka Vendalen toimen-sukkeluudesta näki turmion uhkaavan ja jokaisen tunnin kuluessa huomasi tämän turmion aina enemmän läheneväksi, vihasi häntä villin metsäelävän kavaluudella. Hän oli aina tuntenut erästä vainun-kaltaista inhoa Vendalea vastaan, johon syy oli ehkä haettava vanhassa riitaisuudessa herran ja talonpojan välillä, kentiesi myöskin Vendalen luonnon julki-suoruudessa, kentiesi hänen kauniimmassa ulko-muodossakin, taikkapa tämän menestyksessä etsiessä Margueriten lempeä; ja viimeksi mainitut syyt olivat ehkä painavimmat. Ja nyt hän tätä paitsi Vendalessa havaitsi metsästäjän, joka vainosi häntä elämän ja kuoleman uhallä. Vendale sitä vastoin, joka aina jalomielisesti oli taistellut ensimmäistä epä-luuloansa vastaan, älysi nyt velvollisuutensa olevan kaikin voimin vastustella tätä epäluuloa ja lakkaamatta sanoi hän itselleen: "Hän on Margueriten holhoja. Välimme on varsin ystävällinen; hän on itse esittänyt matka-seuruutta ja hänellä ei voi olla minkäänlaisia itsekkäitä sivutarkoituksia tällä ikävällä matkustamisella." Näihin kaikkiin seikkoihin, jotka puhuivat Obenreizerin puolustukseksi, lisäsi sattumus vielä yhden tapauksen, silloin kuin he, oltuansa matkalla kahta vertaa kauemmin kuin tavallisesti, vihdoin tulivat Baseliin.

Matkustajat olivat syöneet myöhäisen puolipäiväisen, ja olivat yksinänsä eräässä huoneessa ravintolassa, jonka akkunoista nähtiin sivutse juokseva Rhein-virta, väkivaltainen ja syvä, paisunut ja kohiseva. Vendale makasi sohvalla ja Obenreizer käveli

edes takaisin laattialla, välistä seisahtaen akkunan eteen katsellakseen kuinka kynttiläin valo kaupungista kuvastui pimeään veteen — ja ehkä ajatellen mielessään: “Ah! jos voisin syöstä hänen tuonne alas!” välistä pitkittäen käyntiänsä silmät kiinteästi tuijottaen laattiaan.

“Missä häntä ryöstän, jos voin? Missä hänen murhaan, jos täytyy?” Tämmöisiä kohisi virta, kohisi, väsymättä kohisi hänen kävellessä edestakaisin laattialla.

Tämä sävel kuului hänestä viimein niin selvään, että hän pysähtyi ajatellen parasta olevan laulaa matka-toverillensa toisen säveleen.

“Rheinin-virta kohisee tänä iltana”, sanoi hän hymyillen, “ihän samalla tapaa kuin tuo vedenputous kotonani, jota äitini osoitti matkustavaisille ja josta olen ennenkin maininnut. Senkin ääni muuttui ilman mukaan ikäänkuin juoksevan virran kohina. Ollessani kello-sepän opissa muistan sen vielä suhiseen minun korviini pitkin päiväkausia: ‘ken sä olet, pieni raukkaseni? ken sä olet, pieni raukkaseni?’ Muistelenpa vielä sen toisissa tiloissa, kun sen ääni oli kolakka, ja myrsky raivosi vuoren solassa, kohiseen: ‘Bum, bum, bum. Lyö hänet, lyö hänet, lyö hänet!’ Ikään kuin vihastunut äitini — jos tuo minun äitini lienee ollutkaan!”

“Jos hän oli äitinne!” sanoi Vendale, joka vähitellen oli noussut istumaan. “Jos hän oli äitinne? Miksi niin sanotte?”

“Niin, mitä minä tiedän?” vastasi toinen jäykästi, nostaen käsiänsä ja antaen niiden jälleen pudota alas. “Minä olen niin halvasta suvusta, ettei siitä ole puhumistakaan. Olin hyvin nuori, ja kaikki muut perheessä olivat täysi-ikäiset ja niin kutsutut vanhempani ijälliset. Eikö voi olla kaikki mahdollista tällaisessa tapauksessa?”

“Oletteko koskaan epäilleet — —?”

“Olen jo kerran sanonut, että epäilen noitten kahden todellista naimista,” vastasi hän, taasen nostaen käsiänsä, ikäänkuin poistaaksensa tätä ikävää puheen-ainetta. “Vaan mailmaan olen minä tullut, jos en olekkaan ylhäisestä suvusta siinnyt. Ja mitä se muutoin asiaan tekee?”

“Kumminkin olette aina Sveitsiläinen,” sanoi Vendale seuraten häntä edes takasin silmillään.

“Mistä minä sen tiedän?” vastasi hän lyhyesti ja seisahtui katsoen taakseen. “Jos sanon teille: kumminkin olette aina Englantilainen — mistä sen tiedätte?”

“Siitä, mitä olen lapsuudestani kuullut.”

“Niin, sen verran tiedän minäkin itsestäni.”

“Ja,” lisäsi Vendale, “varhaimmista muistoistani.”

“Niin minä myös. Yhdenlaiset ovat minunkin tietoni itsestäni — jos tämä on mikään vakava todistus.”

“Eikö nämät todistukset teitä tyydytä?”

“Tyydyttäneväthän kaiketi. Ei mikään tässä mailmassa ole verrattava täyttymykseen. Se on vaan lyhyt sana, mutta voimallisempi kuin pitkät todistukset ja järkipäätelmät.”

“Te ja Wilding vainaja olitte syntyneet samana vuonna ja melkeen yhden-ikäiset,” sanoi Vendale, mieltäväisesti katsellen kuinka hän käveli edestakaisin laattialla.

“Niinpä melkeen.”

Voisiko ehkä Obenreizer olla tuo kadonnut perillinen? Oliko tuossa hänen opissa mailman pieneydestä, joka alinomaa makasi hänen kielellänsä, kentiesi syvempi merkitys, kuin itse arvasikaan? Oliko tuo sveitsiläinen kirje niin pian seurannut rouva Goldstrawin ilmoittamisista sen tähden, että hän oli tämä lapsi, joka nyt oli kasvanut täydeksi mieheksi? Mailmassa, jossa niin monet syvyydet vielä ovat tutkimatta, saattoi tämä olla hyvinkin mahdollista. Ne sattumukset eli lait — kutsuttakoon niitä miksi tahansa, — jotka olivat perustaneet Vendalen ja Obenreizerin keskenäistä tuttavuutta ja johdattaneet heitä yhteen täällä eräänä talvis-iltana, olivat tuskin vähemmin ihmeteltävät, koska ne, tarkasteltuna tältä kannalta, näyttivät koettavansa edistää jotain järjestyksellistä ja käsitettävää tarkoitusta.

Vendalessa herätetyt ajatukset kiihtyivät kiihtymistään hänen seuratessaan mieltävin silmin Obenreizeriä, joka yhä käveli edestakaisin virran alinomaa kohistessa: “Missä häntä ryöstän, jos voin? Missä hänet murhaan, jos täytyy?” Ei ollut ensinkään pelkäämistä, että Vendalen kuolleen ystävän salaisuus tulisi hänen huuliltaan ilmi; vaan niinkuin hänen ystävänsä oli vaipunut tämän painon alle, niin tunsivat Vendalekin paljoa pienemmässä perinnössään kuinka raskaasti häntä painoi se asia, joka hänelle oli uskottu, ja kuinka vaikea velvollisuutensa seurata himmeimpiäkin jälkiä oli. Hän kysyi samassa itseltään, näkisikö hän mielellään että tuo mies olisi todellinen Walter Wilding? Ei. Kuinka hyvänsä koettikin sysätä epäluulonsa syrjään, niin ainakaan hän ei mielellään tahtonut suostua asettamaan tätä miestä vilpittömän, suoran ja lapsellisen kauppakumppalinsa paikalle. Hän kysyi äkkiä itseltään; soisiko mielellään tämän miehen tulevan rikkaaksi? Ei: Obenreizerin valta Margueriten yli oli jo tarpeeksi suuri, rikkaus sen tietysti enentäisi. Soisiko hän mielellään tämän miehen olevan Margueriten holhojana, jos kohta toteen näytettäisiinkin, ettei hän ollut kaukaisimmassakaan sukulaisuudessa hänen kanssansa? Ei. Vaan nämät olivat mietteitä, jotka eivät saaneet hämmentää uskollisuuttansa vainajaa vastaan; hänen oli vaariin ottaminen että nämät mietteet kulkisivat onnellisesti sivutse, ja että ne vaan vahvistaisivat häntä hänen päätöksessään rehellisesti täyttää velvollisuuksiensa. Ja pikemmin kuin luulikaan onnistui hänen maltaa mieltänsä niin täydellisesti, että ilman vasta-hakoisuutta seurasi silmillään matka-toveriansa, tämän alinomaa kävellessä edestakaisin laattialla, — tämä matkatoveri, jonka hän luuli synkästi mietiskelevän sukuansa, eikä toisen ihmisen — vähintään hänen — väkivaltaista murhaamista.

Tie Baselista Neuschateliin oli oivallisempi, kuin mitä siitä oli juteltu, sillä ilmat olivat sen viimeisinä päivinä tehneet kulettavammaksi. Aasit ja muulin-ajurit olivat samana iltana palanneet pimeässä ja sanoivat muita vaivaloisuuksia ei löytyvän, kuin koettelemuksia kärsimykselle, siloille, rattaan-akseleille ja ruoskan-siimoille. Vuokrattiin kohta hevoiset ja vaunut, joilla matkustavaisemme seuraavana aamuna ennen päivän noustua lähtisivät.

“Onko teillä tapana lukita ovenne iltaisilla, näin matkustellessanne?” kysyi Obenreizer, lämmitellen käsiänsä valkean ääressä Vendalen huoneessa, ennenkuin lähti omaansa.

“Ei; sitä tehdäkseni nukun minä liian raskaasti.”

“Onko teillä niin hyvä uni?” kysyi hän ihmettelevällä silmäyksellä.

“Mikä onni!”

“Kaikkea muuta paitse onnea olisi talon toisille asukkaille,” sanoi Vendale, “jos minua herätettäisiin aamulla ulkopuolelta sänkykammarini ovea.”

“Minäkään en lukitse oveani,” sanoi Obenreizer; “vaan antakaa minun Sveitsiläisenä, joka tuntee maantavat, antaa teille neuvon.

Matkustaessanne isänmaassani kätkekää aina paperinne — niinkuin tietysti rahannekin pään-aluksenne alle; aina samaan paikkaan.”

“Ette juuri puhu hyvää maanmiehistänne,” sanoi Vendale nauraen.

“Maanmieheni,” vastasi Obenreizer, “ovat luultavasti niinkuin useimmat muutkin ihmiset, ja useimmat ihmiset ottavat mitä saavat. Hyvästi! Kello neljä siis aamulla!”

“Hyvästi! Kello neljä!”

Jäätyänsä yksin kohensi Vendale kekäleitä, peitti ne valkoisella tuhalla ja istuikse maltaaksensa mieltään. Ajatuksensa pyörivät vielä viimeisen aineen ympäri, ja virran kohina ei auttanut niitä, vaan piti ne pikemmin valveella. Istuessaan näin ja miettien, katosi ennestäänkin vähäinen unenhalunsa ja, huomattuansa ettei olisikaan miksikään auttanut mennä levolle, jäi hän istumaan kamiinin eteen täysissä vaatteissa. Marguerite, Wilding, Obenreizer, matkustamisen tarkoituksen tuhansia epäilyksiä ja toiveita ajeli yht’aikaa mielessään. Kaikellaiset esineet häntä vastasivat, paitse uni, joka piti itsensä kaukana hänestä.

Näin istuttuansa kauvan aikaa syvissä mietteissä kamiinin edessä, paloi kynttilä alas jalkaansa ja sammui; vaan tämä ei mitään tehnyt, koska oli tarpeeksi valoa kamiinin valkeasta. Hän heitti käsivartensa tuolinkarmille, nojasi leukansa käteen ja istui yhä miettien.

Hän istui valkean ja sängyn välissä ja kun valkea liehui kohisevan virran viimasta, liehui myös hänen oma varjonsa sängyn yli. Hänen asemansa antoi varjolle puoleksi surullisen puoleksi rukoilevaisen muodon. Silmänsä katsoa tuijottivat siihen lakkaamatta, kunnes viimein rupesi luulemaan, että se olikin Wildingin eikä hänen oma varjonsa.

Vähäinen aseman muuttaminen saisi varjon katoamaan, ja tämän muutoksen tehtyänsä, katosikin vallattoman mielensä kuvelma. Nyt istui hän pimeässä loukossa kamiinin vieressä vastapäätä huoneen ovea.

Ovi oli varustettu pitkällä, kömpelöisellä rautaha’alla ja tämän hän nyt näki hiljaa ja varovaisesti nostettavan. Ovi aukeni hiukan, ja meni jälleen kiini, ikäänkuin olisi ilman viima sitä liikuttanut. Mutta hän havaitsi, ettei haka enään mennyt paikalleen.

Ovi aukeni uudestaan aivan hiljaa, kunnes oli niin paljon tilaa, että ihminen mahtui lävitse. Nyt se jäi seisomaan auki, niinkuin joku olisi varovaisesti pitänyt siitä kiini. Ihmisen haamu astui viimein sisään, kasvot käännettynä sänkyä vastaan ja jäi seisomaan äänetönnä oven vieressä. Hetken kuluttua otti haamu askeleen eteenpäin ja sanoi kuiskaten:

“Vendale!”

“Mikä on hätänä?” vastasi tämä ja hyppäsi ylös. “Kuka siellä on?”

Se oli Obenreizer, joka nyt hänkin vuoroonsa antoi kuulla hämmästyksen huudahuksen

nähdessään Vendalen tulevan vastaansa ihan odottamattomalta taholta.

“Ei sängyssä?” sanoi hän, tarttuen Vendalea hartioihin, ikäänkuin tekisi hänen suuresti mieli painiskella hänen kanssansa. On jotain kuitenkin väärässä.”

“En älyä mitä tarkoittatte;” sanoi Vendale, repien itsensä irti.

“Sanokaa ensiksi, ett’ette ole kipeä.”

“Kipeä? En ollenkaan!”

“Minä näin ilkeän unen teistä. Miksikä olette vielä vaatteissa?”

“Yhtä paljon syytä on minullakin kysyä teiltä, ystäväni, miksikä olette ylhäällä ja riisuttu.”

“Sen olen jo maininnut. Näin ilkeän unen teistä ja sitten on minun ollut mahdotonta nukkua. Oli mahdotonta pysyä huoneessani, tietämättä miten teidän oli laitanne, ja vaikea oli minun tulla tännekin. Minä olen kauvan seisonut ovenne takana ja epäillyt, menisinkö sisälle. Toisen on kyllä helppo nauraa unelle, joka ei ole häntä vaivannut. Vaan missä kynttilänne on?”

“Se on loppunut.”

“Minulla on yksi alkamaton huoneessani. Lähdenkö sitä noutamaan?”

“Jos olisitte niin hyvä.”

Obenreizerin huone oli ihan vieressä ja hän ei viipynyt kuin silmänräpäyksen. Palattuansa kynttilällä, heittäysi hän polvilleen kamiinin eteen ja sytytti sen; mutta hänen siihen tarkoitukseen puhaltaessaan tulta hiileen havaitsi Vendale, katsahdessaan alas, hänen huulensa olevan vaaleat ja vapisevan jostaan mielenliikutuksesta.

“Niin,” sanoi Obenreizer, asettaen sytytettyä kynttilää pöydälle, “se oli ilkeä uni. Katselkaapa vaan minkä näköinen olen!”

Hänen jalkansa olivat paljaat; punainen villapaitansa oli auki kauluksesta, ja hiat käärityt kyynäspäihin asti; ahtaat sukkahousut, jotka ulottuivat nilkka-luihin asti, oli muuten ainoa pukunsa. Vartalonsa näytti notkealta ja tuimalta, ja silmänsä olivat erinomaisen kirkkaat.

“Jos minun olisi täytynyt painiskella varkaan kanssa, kuten unessa näin,” sanoi Obenreizer, “niin olen siihen toimitukseen täydesti puettu.”

“Ja aseissa myös näemme;” sanoi Vendale silmäellen hänen vyötänsä.

“Tämän veitsen minä aina kannan vyölläni kun matkustelen;” vastasi hän jäykästi ja veti veitsen puoleksi tupesta. “Eikö teillä ole tämmöistä?”

“Ei. Minulla ei ole mitään sellaista.”

“Eikä pistoolejakaan?” lisäsi Obenreizer, luoden silmäyksen pöydälle ja sieltä koskemattomalle pään-alukselle.

“Ei niitäkään.”

“Te Englantilaiset olette niin hyvän-luuloiset! Aiotteko panna nukkumaan?”

“Sen olisin jo aikaa tehnyt, vaan en saa unta.”

“Niin on minunkin laitani onnettoman unen-näköni perästä. Valkeani on mennyt samaa

tietä kuin teidän kynttilä. Suvaitsetteko minun istua täällä teidän tykönä. Kello on jo yli kahden ja kohta on aika lähteä matkalle, jottei enään kannata mennä levolle.”

“Niin minustakin,” sanoi Vendale; “istukaa tähän ja pitäkää minulle seuraa.”

Obenreizer meni huoneesensa järjestämään pukuansa ja palasi hetken kuluttua väljä kappa hartioilla ja tohvelit jalassa. Ystävät istausivat yksi kummallekin puolelle kamiinia.

Vendale oli lisännyt puita uuniin ja Obenreizer oli huoneestaan ottanut mukaansa potellin ja pienen pikarin, jotka hän pani pöydälle.

“Halpaa ravintolan konjakkia, pelkään mä,” sanoi hän ja täytti pikarin; “se on ostettu matkalla eikä verrattava teidän konjakkiin Raajarikko-loukossa; mutta teidän on valitettavasti juotu selväksi. Kylmä yö, kylmä aika yöllä, kylmä maa ja kylmä huone tekevät tämän kuitenkin tyhjää paremmaksi. Maistakaa!”

Vendale otti pikarin ja ryyppäsi sen puoleksi.

“Miltä tuntuu?”

“Sillä on karkea jälki-maku,” sanoi Vendale ja laski väristyksellä pikarin pöydälle; “eikä ole minun mieleeni.”

“Aivan oikeen,” sanoi Obenreizer, kasteltuansa kieltänsä pikarissa ja maiskuttaen huulilla; “sillä on tosiaan karkea jälki-maku, joka ei ole minunkaan mieleen. Uh! Mutta voimaa siinä on, koskahan palaa.”

Hän oli, näet, viskannut jäännökset pikarista kamiiniin.

Molemmat matkustavaiset nojasivat toisen kyynäspäänsä pöydälle ja päätänsä käteen, ja katselivat leimuavaisia kekäleitä. Obenreizer pysyi valveella ehkä äänetönnä; mutta Vendale, joka oli oivallisemman ryyppyn ottanut, tunsu kohta väristyksiä ja repimisiä suonissa ja hermoissa. Kerran hän hyppäsi pystöön ja katseli tuimasti ympärillensä, vaan vaipui kohta kummallisimpiin ja hämmentäväisiin unelmiin. Hänellä oli paperinsa kätkeytyneenä lompakkoon sisimmäisessä povi-taskussa kiininapitetun päällystakin alla; vaan mitä hyvänsä uneksikin, keskeytti häntä kuitenkin aina horroksissaan joku tuskallinen luulo papereistansa, ehkä ei päässyt täydellisesti heräämään. Häntä tapasi yö Venäjän aromailla — joku tuntematon antoi tämän nimityksen seudulle — Margueriten seurassa, ja kuitenkin tunsu hän vieraan käden hiljaa kulkevan lompakkoa myöten päällystakkinsa alla, maatessansa itse unessa valkean vieressä. Haaksi-rikkoisena ajelehti hän aavalla merellä avonaisessa aluksessa, ilman vaatteita ja ilman muuta suojaa kuin vanha purje, ja kuitenkin kehoitti häntä heräämään ja nousemaan eräs tunto hiipivästä kädestä, joka koetteli kaikkia taskujansa, etsiäkseen papereita, vaan ilman mitään löytämättä. Hän luuli olevansa vanhassa kellarissa Raajarikko-loukossa, johon sänky Baselin ravintolasta oli muutettu ja Wilding — joka, vasten hänen luuloansa, ei ollutkaan kuollut — puisteli häntä kuiskaten hänen korvaansa: “Katselkaapa tuota ihmistä! Näettekö, että hän on noussut tuoilta ja parast’ aikaa etsii ja kääntelee pään-alustanne? Minkä tähden hän tuota tekee, jos hän ei tahtoisi saada käsiinsä paperia, joita kannatte lähellä rintaanne? Herätkää!” Ja kuitenkin nukkui hän nukkumistaan ja eksyi uusiin unelmiin.

Valveella ja liikkumatta, nojaten päätä käteensä sanoi hänen matka-kumppalinsa viimein: “Vendale! meitä huudetaan! Kello on neljä!” Ja kun Vendale aukasi silmänsä näki hän

syrjästä Obenreizerin sumuisia kasvoja.

“Olette nukkuneet raskaasti,” sanoi hän; “seuraus vaivaloisesta matkasta ja vilusta.”

“Nyt olen minä hereillä,” sanoi Vendale ja hyppäsi ylös, ehkä horjuvilla jaloilla. “Ettekö itse ole nukkuneet?”

“Olen luulemma nukahtanut hiukan, vaikka olen mielestäni koko ajan ollut katsovinani hiljaa ja kärsiväisesti valkeaan. Kuitenkin täytyy meidän nyt pestä itsiämme ja einehtiä ja sitten lähteä matkalle. Kello on yli neljän, Vendale; se on yli neljän!”

Tätä hän sanoi pitääkseen hereillä Vendalea, joka jälleen oli vähällä vaipua uneen, ja joka pukiessaan ja einehtiessään nukahti useita kertoja, vaikka hän koneenmukaisesti liikkui. Vasta päivän koittaessa sai hän jonkulaisen selvemmän tunnon ajamisesta, kulkusten helinästä, ankarasta pakkasesta, luiskahtavista hevosista, jyrkistä vuoren-rinteistä, lehdettömistä metsistä, ja pysähdyksestä jonkun ravintolan edessä, jossa täytyi kulkea navetan läpitse tullakseen kesti-huoneeseen. Hän ei ollut tähän asti tietänyt paljoa muuta, kuin että Obenreizer koko päivän oli istunut miettiväisenä hänen vieressään ja useasti katsellut häntä tutkivilla silmäyksillä.

Mutta kuin hän horroksistaan tointui, ei istunutkaan enään Obenreizer hänen vieressään. Vaunut olivat pysähtyneet tien varrella olevan ravintolan eteen, ja rivi pitkiä kaitaisia kääryjä, jotka olivat täytetyt viini-tyynyreillä ja vedetyt vahvoilta hevosilta sinisillä vempeleillä ja päähisillä, oli myös siellä hakenut majaa. Ne tulivat tieltä päin, johon matkustavaisemme aikoivat, ja Obenreizer, joka ei enään ollut mietteisin vaipuneena vaan iloinen ja hilpeä, puhutteli etuimmaista ajajaa. Sill’aikaa kuin Vendale valvaantui ja saadakseen verensä liikkumaan, juoksi edes takaisin raittiissa ilmassa, lähtivät kääryt taas matkalle ja kaikki ajajat tervehtivät Vendalea ajaessaan ohitse.

“Mitä väkeä nuo on?” kysyi Vendale.

“Ne ovat meidän — Desfresnier & C:on — viinin-kuljettajia,” vastasi Obenreizer.

Hän hymyeli itsekseen ja sytytti sikarin.

“Tänäpä nä olen minä ollut varsin ikävä matkakumppani,” sanoi Vendale; “en ymmärrä ensinkään mikä minua vaivaa.”

“Ette saaneet nukkua viime yönä, ja veri nousee useasti päähän tämmöisellä pakkasella,” sanoi Obenreizer, “sen olen havainnut. Mutta, kuten nyt näyttää, olemme matkustaneet turhaan.”

“Mitä tarkoittatte?”

“Niin, kauppa-huoneen päällysmies on tällä erää Milanossa. Niinkuin tiedätte on meillä viinin-kauppa Neuschatelissa ja silkki-kauppa Milanossa. No niin, koska silkki viimeisinä aikoina on vaatinut suurempaa huolen-pitoa kuin viini, niin on Desfresnier äkkiarvaamatta kutsuttu Milanoon, ja Rolland, toinen osakas, hänen lähdettyä, sairastunut, ja lääkärit ovat kieltäneet häntä puhumasta kenenkään kanssa. Neuschatelissa odottaa teitä kirje näistä asioista. Minä kuulin sen ensimmäiseltä viinin-kuljettajalta, jonka kanssa näitte minun haastelevani. Hän sanoi saaneensa terveisiä teille, jos tapaisi teitä matkalla. Mitä nyt aiotte tehdä? Kääntyä takaisin?”

“Matkustaa eteenpäin;” vastasi Vendale.

“Eteenpäin?”

“Niin eteenpäin. Vuorten yli Milanoon.”

Obenreizer herkesi polttamasta katsellakseen Vendalea. Sitten veti hän taas syvän savun, silmäellen tietä ylöspäin ja alaspäin ja kiviä jalkainsa juuressa.

“Minulla on tähdellinen asia toimitettavana,” sanoi Vendale; “useita noista kaivatuista lanketeista voidaan käyttää samalla lailla, ellei pahemminkin; minua on kehoitettu aikaa menettämättä auttamaan kauppa-huonetta varkaan kiini saamisessa eikä mikään saa minua kääntymään takaisin!”

“Eikö?” sanoi Obenreizer, ottaen sikarin suustaan ja nauraen, sitten ojensi hän matkakumppanilleen kätensä ja lisäsi: “no, ei totta maar mikään elämässä siis minuakaan enään saa palaamaan! Hoi, kuski! Anna mennä!”

Ajettiin pitkin yötä. Lunta oli tuiskunut, vaan nyt alkoi vähin suveta, jotta täytyi väsyneitten hevosten tähden enemmiten ajaa kävellen. Aurinko oli noin tunnin aikaa ollut näkyvissä, kun vaunut seisahtuivat erään ravintolan eteen Neuschatelissa kuljettuansa kaksitoista peninkulmaa kahdeksassa kolmatta tunnissa.

Nautittuansa pikaisen virvoituksen ja vaatteita muutettuansa, lähtivät matka-toverit yhdessä Desfresnier & C:n konttoriin, jossa saivat viinin-kuljettajan mainitseman kirjeen, joka sisälsi väärentäjän keksimiseen tarpeelliset kirjoitus-mallit. Koska Vendale pysyi järkähtämättä päätöksessään matkustaa kiireimmittäin eteenpäin, oli ainoastaan määrääminen, mitä tietä valittaisiin kuljettavaksi Alppien yli.

Opastajain ja muulin-ajurein ajatukset noista kahdesta teistä, jotka veivät toinen S:t Gothardin toinen Simplonin vuorisolain läpitse, olivat ihan erilaiset, ja molemmat nämät paikat olivat vielä liiaksi kaukana heistä, että saaduista tiedoista olisi mitään erityistä hyötyä ollut, varsinkin koska hyvin hyvästi tiesivät, että pyry-ilma yhdessä tunnissa saattoi kokonaan muuttaa teitten äskeistä tilaa, jos oli tämä vaikka kuinka todenmukaisesti kuvailtu. Vaan koska tie Simplonin yli näytti ylimalkaan olevan luotettavin, päätti Vendale sitä seurata. Obenreizer ei ollut ollenkaan osaa ottanut keskusteluun, eikä virkannut sanaakaan.

Eteenpäin ja yhä eteenpäin meni matka Genf’iin, Lausanne’en, pitkin järven aavaa rantaa Peway’hin, ja sieltä mutkistelevaitten vuori-kulmain välitse ihanaan Rhonen laaksoon. Ikävä yksi-äänisyys vaunu-rattaitten pyörimisessä yötä päivää alkoi vihdoinkin kuulua matkustavaisten korvissa ikäänkuin hyrisevältä kellon-koneelta, joka niille ilmoitti ajan kulkua. Äkkinäistä suvi-ilmaa seurasi nyt ankara pakkanen pimeän ja sumuisen ilman kanssa, Alppien vuori-kukkulat näkyivät etäältä ja kuvastivat lika-harmaata taivasta vasten, ja läheisimmillä ja matalimmilla harjanteilla oli niin kosolta heijaisevan-valkeaa lunta, että järvet, virrat ja kosket sen rinnalla näyttivät melkeen sameilta ja likaisilta, ja kylätkin saivat vaalennetun ja likaisen muodon. Oli tauonnut tuiskumasta ja lunta ei näkynyt teillä. Harmaa sumu, joka leveni laakion yli ja jääti matkustavaisten hiukset ja vaatteet, oli ainoa vaihe ikävällä matkalla. Ja lakkaamatta pyörivät rattaat yötä päivää ja lakkaamatta soittivat ne toisen matkatoverin korvissa sitä nuottia, joka nyt oli tullut Rheinivirran soitelman sijaan: “Aika ryöstää häntä elävänä on mennyt, minun täytyy

hänet murhata.”

Vihdoin ehtivät pieneen köyhään Briegin kaupunkiin Simplon-vuoren juurella.

Oli jo pimeä illalla kun tulivat tänne, vaan kuitenkin havaitsivat kuinka kääpiön-kaltaisilta näytti sekä ihmiset että rakennukset täällä, verrattuna niihin jättiläisvuoriin, jotka kohosivat heidän ympärillensä. Tänne täytyi jäädä yöksi, ja täällä oli lämmintä, ruokaa ja viiniä, sekä sen jälkeen taas keskustelu opastajain ja kyyti-miesten kanssa. — Neljään päivään ei ollut yksikään ihminen kulkenut vuoren-solan läpitse. Vuori oli toisella puolen lumirajaa liian pehmeä rattaille, vaan ei sentään tarpeeksi kova reelle. Lunta oli jo monta päivää tuntunut olevan ilmassa, vaan, kumma kyllä, sitä ei vielä satanut; kuitenkin oli varmaan pyry-ilma kohta tulossa. Ajo-kaluilla ei ollut yrittäminenäkään päästä läpitse, ja matka oli tehtävä joko muuleilla taikka jalkasin, vaan kummassakin tapauksessa täytyi taitavimmille opastajille maksaa tavallista korkeampi palkka, olkoon sitten että onnistuivat saattamaan matkustavaiset ylitse, tahi pakoitettiin palaamaan kesken.

Tähänkään keskusteluun ei ottanut Obenreizer osaa, vaan istui hiljaa ja äänetönnä kamiinin edessä, polttaen sikaria, kunnes huone oli tyhjänä ja Vendale lykkäsi asian hänen päätettäväksi.

“Pah!” tuhisi hän. “Olen kyllästynyt noihin vaivaisiin raukkoihin ja heidän ammattiinsa. Se on loppumatta sama virsi heidän virka-toimituksesta tänään, ikäänkuin vuosia takaperin, ollessani itse ryysyinen poika nulikka. Mitä me kaksi siis tarvitsemme? Niin, me tarvitsemme laukun selkään ja vahvan, rautakiskoisen sauvan käteen. Opastajaa emme tarvitse ensinkään; me tulisimme vaan häntä opastamaan, sen asemesta että hän opastaisi meitä. Jätämme kapsäkit tänne ja kävelemme yhdessä vuoren yli. Olemmehan ennenkin matkustaneet yhdessä vuorten yli, ja olenhan minä syntyisin vuori-asukas ja tunnen tämän solan — mieliipä sanoa maantien — ihan ulkoa. Armosta sallittakoon noiden raukkain hoitaa virkaansa muitten tarpeeksi; vaan meitä he eivät saa viivyyttää ansaitaksensa enemmän rahaa, joka heillä kuitenkin on ainoana tarkoituksena.”

Hyvillään toivosta päästäkseen pulasta ja voidaksen katkaista sekaisen solmun, antoi Vendale — voimakas, pelkäämätön ja vakava päätöksessään lähteä matkalle, kuten olikin, ja sentähden myös taipuva viimeiseen viittaukseen, — mielellään suostumuksensa. Kahden tunnin kuluessa oli kaikki matkaan tarpeelliset neuvot ostettuna ja laukut pakattuna. Sitten pantiin levolle.

Herättyänsä aamulla hämärässä näkivät he puolet kaupungin asukkaista kokoontuneena kaitaiselle kadulle katselemaan heidän lähtönsä. Väki haasteli keskenänsä joukoissa, opastajat ja kyytimiehet kuiskasivat loitompana ja katselivat tuon tuostakin taivasta. Ei kukaan toivonut heille onnea matkalle.

Kun alkoivat ylös nousemistansa vuorelle, näkyi vilahdukselta aurinko muuten muuttumattomalla taivaalla, ja muutti hetkeksi kaupungin soleat tornin-huiput hopean hohtaviksi.

“Hyvä ennustus-merkki!” sanoi Vendale, vaikka aurinko katosi vielä hänen puhuessansa. “Esimerkkimme tulee ehkä aukasemaan solaa tältä puolen.”

“Erehdys! Ei kukaan tule meitä seuraamaan,” vastasi Obenreizer katsoen ensin ylös taivaalle ja sitten alas laaksoon. “Me tulemme olemaan kahden kesken tuntureilla.”

TUNTUREILLA.

Tie oli jotensakin mahdollinen kävelijöille, ja ilma kävi ohuemmaksi ja keveämmäksi hengähdykselle, kuta korkeammalle matkailijat nousivat. Pimeys ja sumu pysyivät kuitenkin samalla kannalla kuin edellisinä päivinäkin; kummallinen tainnos ja kuolemanhiljaisuus vallitsi luonnossa; näytti ikäänkuin olisi sen voima hetkeksi tau'onnut toimituksissaan. Sekä näön- että kuulon-aistille oli vaivaksi se, että tapahtuva ilmanmuutos niin kauvan viipyi. Tyyneys oli sangen painava ja näytti antavan yhtä vakavia varoituksia kuin raskaat pilvet tahi, oikeemmin sanottu, raskas pilvi; sillä taivas näytti olevan ainoastaan yhdeltä ainoalta suurelta pilveltä peitetty ja pimitetty.

Ehkä siis auringon valo oli pimitetty, oli matkailijoilla kuitenkin vapaa näky-ala joka haaralle. Alhaalla ja takanansa olevassa Rhonen-laaksossa voivat he selvästi erottaa synkeän ja uhkaavan lyyjyn-karvaisen virran moni-mutkaista juoksua. Kaukana etäällä ja korkealla pilvien rajalla nostivat vuoren-kukkulat jäiset päänsä ja hirvittäviä lumitönkäleitä rippui tien yli, jota myöten heidän oli käveleminen. Oikealla puolella, syvässä heidän jalkainsa alla, avasivat kauheat syvyydet kitansa, ja kosket kuohuivat hurjassa vimmassa. Joka haaralta kohosi mahtavia tuntureita ja pilviin ulottuvia vuoren-kukkuloita. Jättiläis-maisema, jota ei mikään vaihteleva valon-vilaukseen eikä ainoakaan auringon-säde lieventänyt, vaan jolla kaikilta puolin oli sama tumma ja himeä väri, kuvautui kuitenkin ihan selvästi jylhyydessään. Tosiaan luulisi kahden yksinäisen ihmisen sydänten vähän värisevän, jos heidän peninkulmittain ja monta tuntia perätysten täytyisi matkustaa läpi epälukuisan joukon äänettämiä ja liikkumattomia ihmisiä — ainoastaan ihmisiä kuin itsekin ovat — jotka kaikki katselisivat heitä synkeillä ja uhkaavilla silmillä; mutta kuinka paljoa enemmän heidän sydämensä kauhistuisi, kun matkustus tapahtuisi läpi luonnon mahtavimpia luomia, joittenka uhkaus yhdessä silmän-räpäyksessä voipi toteutua!

Kuta korkeammalle nousivat, sitä epätasaisemmaksi ja vaivaloisemmaksi tuli tiekin, vaikka tämä seikka ei ensinkään peloittanut Vendalea, joka vaan tuli uljaammaksi ja iloisemmaksi kuta korkeammalle he ehtivät ja kuta enemmän matka kului. Obenreizer ei puhunut monta sanaa, vaan käveli myötänsä kumppalinsa edellä uutterana, väsymättä ja ikäänkuin innostunut jostaan vakavasta päätöksestä. Molemmat olivat voimakkaat, notkeat ja kestäväiset ruumiinsa puolesta ja siis aivan sopivaiset tällaiseen vaellukseen. Mitä ennustuksia tuo syntyänsä vuorimaalainen luki ilman ja tunturein merkeistä, jotka toiselle olivat selittämättömiä seikkoja, net hän kätki sydämensä pohjaan.

“Voimmeko keritä vuoren yli tänä päivänä?” kysyi Vendale.

“Enpä usko;” vastasi toinen. “Niinkuin näette, on täällä lunta paljoa kosommalta, kuin oli aiempänä. Kuta korkeammalle ehdimme, sitä kosommalta sitä ilmautuu, ja kävelymme on jo puoleksi muuttunut kahlaamiseksi. Muutenkin ovat päivät niin lyhyet nykyään. Jos voimme ennättää viidenteen pako-paikkaan ja asettua luostari-majaan yöksi, niin saatamme olla hyvinkin tyytyväiset.”

“Mutta eikö ole pelkäämistä että yöksi nousee pyry,” kysyi Vendale hartaasti, “ja että me kentiesi jäämme lumen alle?”

“Vaaroja meillä on tarpeeksi joka taholla ympärillämme,” vastasi Obenreizer varovaisella silmäyksellä eteen- ja ylöspäin, “jotta

parasta lienee pitää suunsa kiini. Oletteko kuulleet puhuttavan Gantherin-sillasta?”

“Kyllä, olen itsekin kerran kulkenut sen yli.”

“Kesä aikanako?”

“Niin, silloin kuin matkat tavallisesti tehdään.”

“Niin, mutta tähän aikaan vuodessa on matkaileminen täällä ihan toista,” sanoi Obenreizer ilkkuvaisesti, ikäänkuin olisi hän huonolla tuulella ollut. “Minkä-kaltainen vuoren-sola tähän aikaan vuodessa on, sen tuntevat herrat matkailijat aivan vähän.”

“Te olette opastajani,” vastasi Vendale hyväntahtoisesti, “ja minä luotan teihin.”

“Niin olen,” sanoi Obenreizer, “ja aionkin viedä teidät matkanne perille. Tuossa näkyy silta edessämme.”

Olivat nyt tulleet jylhään ja kamoittavaan vuoren-rotkoon, jossa lunta makasi kosolta ympärillä sekä allansa ja päänsä yli. Puhuessansa viittasi Obenreizer sormella siltaan ja tarkasteli Vendalen kasvoja omituisella mielen ilmauksella omissa kasvoissansa.

“Jos minä nyt opastajanne olisin antanut teidän kulkea edellä, ja kehoittanut teitä huudahtamaan pari kertaa, niin olisi kauheita lumi-tönkäleitä kentiesi syöksynyt alas vuorilta, ja nämät ei ainoastaan tappaneet, vaan myös haudanneet teidät ikuisiksi päiviksi.”

“Se voipi kyllä olla mahdollista.”

“Se on aivan varmaa. Mutta tämä nyt ei kuulu opastajan toimeen. Menkää siis äänetönnä eteenpäin; muuten saattaisi seuraus varomattomuudestamme olla se, että lumi-vyöry minun musertaisi ja peittäisi. Käykäämme siis eteenpäin.”

Mahdottoman suuri lumi-kinos makasi sillalla, ja niin kauheita lumi-tönkkiä rippui ulkonevista kallion-seinistä heidän päänsä yli, että näytti ikäänkuin olisivat kulkeneet valkoisissa pilvissä myrskyisellä taivaalla. Obenreizer käveli hitaasti edellä, taitavasti käyttäen sauvaansa, johon nojauti sitä myöten kuin kulki askel askeleelta edemmäksi ja katsellen ylös päin kyyristyneellä niskalla, ikään kuin valmis vastustelemaan alas vyöryviä lumi-tönkkiä. Vendale seurasi häntä kiireesti kintereissä kiini. Olivat vielä vaarallisen tien keski-paikoilla, kun yhtäkkiä takanansa tapahtui hirmuinen lumi-vyöry, jota seurasi pamahdus ikään kuin ukkosen jyrinä. Obenreizer pani kätensä Vendalen suulle ja viittasi sormellaan polkuun heidän takanansa. Tämä oli silmän räpäyksessä muuttunut tuntemattomaksi; lumi-lohkare oli vierinyt sen ylitse ja sitten syöksähtänyt syvyyden pohjassa olevaan koskeen.

Matkustavaisten tulo yksinäiseen ravintolaan, vähän matkan päässä vaarallisesta sillasta, herätti monta kummastuksen huutoa huoneesen suljettujen ihmisten huulilta.

“Aikomuksemme on viipyä ainoastansa hetken aikaa täällä ja pitkittää matkaamme hiukan levähdettyämme,” sanoi Obenreizer, astuen takka-valkean eteen ja pudistaen lumen vaatteistansa. “Tälle herralle on erittäin tähdellistä päästä kiireimmästi perille; sanokaa että niin on, Vendale.”

“Se on ihan totta, että tähdelliset toimitukset kutsuvat minua;” vakuutti Vendale, “ja että minun välttämättömästi täytyy päästä toiselle puolelle.”

“Kuulette nyt itse. Ystävälläni on vallan kiire, ja emme tarvitse neuvojanne eikä apuanne. Minä olen yhtä hyvä opastaja kuin kukaan teistä, maanmiehet. Antakaa meille nyt vaan jootaan syödäksemme ja juodaksemme.”

Kun he pimetessä suurella tuskalla ponnistettuansa päästä pitkin yhä tukalammaksi käyvää tietä, tulivat siihen paikkaan, jossa heidän oli määrä yötä viettää, antoi Obenreizer täälläkin uteliaalle väelle samat tiedot samoilla sanoillakin, kuin viimeisessä paikassa. Astuttuansa edemmäksi valkean eteen pudistaaksensa lumen vaatteistaan ja riisuakseen kastuneita saappaita jaloistansa, kokoontuivat maja-paikan asukkaat kummastuneina heidän ympärillensä ja kuuntelivat tarkasti Obenreizerin selityksiä.

“Paras että heti pääsemme selville toistemme kanssa, hyvät ystävät. Tällä kerralla —.”

“On” lisäsi Vendale ja jatkoi nauru-suin lausetta — “hyvin tähdellisiä toimituksia, jotka kutsuvat häntä, jotta hänen välttämättömästi täytyy päästä toiselle puolelle.”

“Kuulette nyt itse. Hänelle on vallan tähdellistä päästä perille, emmekä tarvitse

neuvojanne eikä apuanne. Minä olen syntynyt ja kasvanut vuorilla, ja toimitan hänelle opastajan virkaa. Älkää siis vaivatko meitä lörpötyksillänne, vaan toimittakaa meille iltasta, viiniä ja sänkyjä.”

Sama peljättävä tyyneys vallitsi tuon ankaran kylmän yön. Päivän noustessa lumi ei nytkään kultautunut tahi punertunut ainoastakaan valon-säteestä. Äärettömässä lumikorvessa vallitsi joka suunnalla sama ikävä, kalman-karvainen vaaleus; ilma oli yhtä raskas ja liikkumaton kuin ennenkin, ja taivas yhtä sumuinen ja tuiman-näköinen.

“Matkamiehet!” huusi heille lempeä ääni ovesa juuri kuin olivat valmiit laukku selässä ja sauva kädessä taas aloittamaan vaellustansa. “Muistakaa yksi seikka! Viisi on paikkaa toisiansa likitysten, joissa voitte hakea suojaa vaarallisella matkallanne, ja sitten tulee puuristi ja sitten viimeinen maja-talo. Älkää eksykö tieltä ja jos tuulis-pää tulee, niin etsikää heti suojaa!”

“Nuot kurjat pirut luulevat olevansa velkapäät puhua korkean muka virkansa puolesta,” sanoi Obenreizer osoittaen halveksivalla tavalla kädellensä taappäin. “Te Englantilaiset syytätte meitä sveitsiläisiä oman voiton pyynnöstä, ja todellakin näyttää kuin olisitte siinä kohden oikeassa.”

Ennenkuin jättivät majatalon olivat he pistäneet laukkuihinsa vähän ruokaa, sellaista kuin oli täällä saatavana ja jota katsoivat tarpeelliseksi ottaa mukaansa matkalle. Kannettavansa jakoivat sillä tavoin, että Obenreizer kantoi viinin laukussaan ja Vendale viinapullon ynnä leipää, lihaa ja juustoa.

Kaalattuansa kappaleen matkaa lumessa, joka tielläkin ulottui heille polviin asti — kuinka syvältä sitä muualla oli, sitä ei voinut määrätä — ja ollessansa juuri pahimmalla paikalla tässä jylhässä ja hirvittäväisessä erämaassa, rupesi lunta satamaan. Alussa putosi ainoastaan muutamia hiuteita hyvin harvaan, vaan ei aikaakaan niin rupesi tulemaan tiheämmältä, ja viimein alkoi tuuli yht’äkkiä, ilman mitään näkyvää syytä, tupruta sakeana pilvenä ilmassa. Ensimmäinen muutos ilmassa oli tuskin tapahtunut, ennenkuin jääkylmä tuulen viima viuhuen sukaisi tien yli ja pieksi matkailijoita kasvoihin. Kohta raivosi myrsky heidän ympärillensä ja koko luonto oli villittömässä ja hurjassa metelissä. Kaikki ikäänkuin kahleissa pidetyt voimat ja äänet näyttivät nyt silmän räpäyksessä päässeen irti.

Raju-ilman alkaessa olivat matkailijat lähellä erästä noita kamaloita suojamia, joitten läpitse tie kulkee; se oli eräs vuoreen koverrettu, vahvojen pylvästen kantama, luola. Tähän paikkaan he pyrkivät ja tänne he onnellisesti pääsivätkin raju-ilman pahimmillaan raivotessa. Myrskyn vinkuna, veden suhina, jymisevä ryske alasyöriivistä lumi-vuorista ja kallion-lohkareista, julmat ja kauheat äänet, jotka nousivat jokaisesta kuilusta lähellä ja loitolla, synkkä yömusta pimeys ympärillä, tupruava lumi, jota tuuli lennätti suojamaan ja joka hetkeksi teki matkustavaisten silmät sokeiksi, hurja, hillitsemätön hävityksen-himo, joka näytti valloittaneen koko luonnon, äkillinen muuttumus epä-luontoisesta hiljaisuudesta pauhaavaiseen jyrinä — kaikki nämä seikat ynnä tieto siitä, että pohjaton syvyys aukoi kitansa ihan heidän jalkainsa juurilla, täytyi välttämättömästi saattaa veri hyytymään heidän ruumiissa, jos kohta ei läpi tunkeva tuulikaan, joka oli jäätä ja lunta täynnä, olisikin sitä tehnyt.

Obenreizer, joka väsymättä käveli edes takaisin suojamassa, viittasi Vendalelle tulla häntä auttamaan laukun aukaisemisessa. Parhaiksi voivat erottaa toisiansa pimeässä, vaan

toinen ei kuullut sanaakaan mitä toinen puhui. Vendale noudatti kehoituksen, ja Obenreizer sai viinipullon käsiinsä, täytti matka-pikarinsa ja käski viittauksella Vendalea sitä tyhjentämään, pysyäkseen lämpimänä, kehuen viinin paremmaksi virvoituskeinoksi kuin paloviinan. Vendale noudatti tämänkin viittauksen, Obenreizer oli myös ryyppävinänsä ja molemmat kävelivät taas edes takaisin vieretysten suojamassa. Molemmat tiesivät että turmio tulisi, jos heittäisivät maahan nukkumaan.

Lumi lensi tupruten sisälle suojamaan, ja nosti suuria kinoksia sen etäisimpään päähän, josta heidän oli ulosmeneminen, jos tahtoivat päästä vielä vankeudestaan, sillä palaaminen oli nyt vaarallisempi kuin eteenpäin kulkeminen. Kohta alkoi lumi kokonaan tukkia uloskäytävää ja tunnin kuluttua makasi se jo niin korkeana että peitti viimeisenkin päivänvalon. Lunta yhtä mittaa sataessa jähtyi ilmakehä jähtymistään, kunnes viimein oli mahdollista kaivaa itsensä ulos tahi kiivetä kinosten ylitse. Raivoova myrsky alkoi nyt asettua, ja sen asemesta tuli tasainen ja sakea lumen-sato. Tuon tuostakin se kuitenkin aina hetkeksi uudestaan virkeni, vaan lakastui jälleen, ja väli-aikoina putosi lumi raskaissa hiuteissa.

He olivat noin pari tuntia olleet kamalassa kammiossaan, kun Obenreizer lähestyi sen etäisintä suuta ja kömpi ulos suojamasta, välistä uppoen kainaloita myöten kinoksiin, välistä kiiveten niiden yli pää edeltä ja ruumis viistäen suojaman kattoa. Vendale köhmi hänen jälessä, vaan ilman selvää tietoa ja miettimisen voimaa; sillä sama unen-kaltainen horros, jonka hän tunsi Baselissa, vaivasi häntä nytkin ja valloitti vastustamatta hänen aistinsa.

Kuinka kauan hän oli kahlaellut kinoksissa päästäkseen ulos suojamasta, ja mitä esteitä vastaan hänen siinä oli taistelemisen, siitä hän ei tiennyt mitään, vaan heräsi tainnoksistaan sen kautta, että Obenreizer oli käynyt hänen kimppuunsa ja että he hurjasti painivat lumessa. Hänelle johtui yhtäkkiä mieleen mitä päällekkarkaaajansa kantoi vyöllä, hän tarttui siihen kiinni, veti sen ulos, tavoitti häntä sillä, paini uudestaan hänen kanssa, tavoitti häntä uudestaan, sysäsi hänet syrjään ja seiso i hänen kanssaan silmä silmää vasten.

“Minä lupasin viedä teitä matkanne perille,” sanoi Obenreizer; “ja olen nyt täyttänyt lupaukseni. Täällä loppuu elämänne matka; ei mikään voi sitä enään pidentää. Te nukutte jo tuossa seisoessanne.”

“Rosvohan olette! Mitä olette minulle tehneet?”

“Te olette tyhmä raukka; olen nukuttanut teitä uni-juomalla. Te olette jo kerran tätä ennen osoittaneet olevanne tyhmä raukka, sillä minä saatoin teidät jo kerran horroksiin matkalla, koetellakseni uni-juoman voimaa. Niin, te olette alusta loppuun asti olleet tyhmää tyhmempi, sillä minähän se olen varas ja väärentäjä, ja muutaman hetken perästä, kun makaatte horroksissa ja liikkumatonna jalkaini edessä, ryöstän minä teiltä kaikki paperinne ja todistuksenne varasta ja väärentäjää vastaan, joita kannatte taskussanne!”

Kavaluudella voitettu mies parka koetti turhaan pudistaa unen jäsenistään; se oli jo päässyt semmoiseen valtaan hänestä, että hän tylsä-mielisyydessään ihmetteli, kuka heistä oli haavoitettu, ja oliko se hänen vai Obenreizerin veri, joka punersi lumen hänen vieressään.

“Mitä pahaa minä olen teille tehnyt, että näin käytätte itseänne minua kohtaan?” kysyi hän synkällä äänellä ja sammaltavalla kielellä. “Minkä tähden pyritte murhaajakseni?”

“Mitäkö pahaa olette minulle tehneet? Olisittehan saattaneet minut onnettomuuteen, ellen olisi katkaissut matkanne. Kiroitulla kiireellänne estitte minua takaisin maksamasta rahoja niin varhain, että olisin välttänyt asian ilmi-tulon. Mitä pahaa olette minulle tehneet? Olettehan aina olleet tielläni, ei ainoastaan kertaa eikä kahdesti, vaan alinomaa. Enkö koettanut päästä teistä erille heti tuttavuutemme alussa? Vaan se ei onnistunut, ja sen vuoksi kuulette nyt!”

Vendale koetti järjestää ajatuksiansa, puhuakseen jotakin ja ottaakseen ylös sauvansa, jonka oli kadottanut. Vaan kun ei onnistunut sen löytäminen koki hän kömpiä eteenpäin ilman mihinkään nojaumatta. Mutta kaikki oli turhaa, ihan turhaa. Hän kompastui ja lankesi silmilleen, niin että jäi makaamaan aivan syvän kuilun partaalle, jonka sivutse tie kulki.

Tainnoksissa, puoleksi nukkuneena, kykenemätönnä nousemaan ja seisomaan jaloillansa, pimenneellä näöllä ja heikonneella kuulolla, teki hän kuitenkin niin väkevän ponnistuksen, että hetkeksi jälleen tointui. Nojautuen käsivarsiinsa, kohotti hän päätä ja näki Obenreizerin seisovan vakaana vieressänsä, vieläpä ymmärsikin mitä hän sanoi.

“Kutsutte minua murhaajaksi,” virkahti hän katkeralla, pilkallisella naurulla. Nimi vaikuttaa sängen vähän asiaan. Ja kuitenkin olen minäkin pannut henkeni alttiiksi, sillä vaaroja kaikenlaisia on minua ympäröimässä ja kentiesi ei minulle onnistukaan elävänä päästä täältä! Myrsky alkaa uudestaan raivota. Minun täytyy saada paperinne heti paikalla. Joka hetki on mulle kallis, henkeni rippuu siitä että joudun.”

“Malttakaa vähän!” huusi Vendale tarttuen viimeisellä hurjalla voiman-ponnistuksella ahneisiin käsiin, jotka jo koperoivat hänen taskuansa. “Antakaa olla! Älkää koskeko! Menkää matkaanne! Jumala suojelkoon Margueritea! Kaikeksi onneksi ei hän koskaan saa tietää millä tavalla kuolin. Astukaa vähän edemmäksi, jotta saan katsella veren-himoisia kasvojanne. Ne johdattanevat nyt mieleeni erään huolettavan muiston.”

Kun Obenreizer näki, kuinka raivoisasti Vendale taisteli pysyäkseen selvillä, pelkäsi hän, että maassa makaava mies hetkeksi saisi voimansa takaisin, vieläpä kentiesi viiden miehen väkevyydenkin, eikä vielä uskaltanutkaan lähestyä. Katsoa tuijottaen vihollistansa tuimilla silmillä, sammalti Vendale seuraavaiset katkennaiset sanat:

“Ei se saa tapahtua — pettänyt vainajan luottamusta — väärät vanhemmat — vääryydellä peritty omaisuus — tutkia asiaa.” —

Päänsä painui rintaan, ja hän vaipui taas maahan ihan kuilun partaalle. Vaan Obenreizer rupesi heti ahneilla kynsillään koperoimaan hänen povi-taskussaan. Vendale huusi vielä kerran tuskallisesti: vaan vierä, hurjasti irti ponnistellen, vuoren rinteeseen yli, syöksyi päistikkää alas syvyyteen ja katosi viha-miehensä silmistä ikäänkuin haamu ilkeässä unessa.

* * * * *

Myrsky raivosi uudestaan ja asettui jälleen. Hirvittävät vuoren-äännet herkesivät parkumasta, kuu nousi taivaalle kumottamaan, pehmiää lunta satoi tasasesti ja hiljaa maahan.

Kaksi miestä ynnä kaksi suurta koiraa tuli ulos luostarimajan portista. Miehet katselivat huolellisesti ympärillensä ja taivasta kohden, ja koirat pehtarivat lumessa, ja viskasivat

sitä ilmaan käpälillään.

Toinen miehistä sanoi toiselle:

“Arvelenpa että nyt uskallamme lähteä liikkeelle. Ehkä tapaamme heidät jossakin suojamassa.”

Nyt ottivat kumpanenki korin selkään, vahvan rauta-kiskoisen sauvan käteen, ja tekivät kumpikin paulan vahvasta köydestä, johon pujottivat itsensä kainaloihin asti jotta olivat kiini sidotut toisiinsa.

Yhtäkkiä koirat lakkasivat leikillisistä ilveistään lumessa, katsoivat alas polkua myöten, nostivat kuononsa ilmaan, nuuskivat jälleen polkua, hätäilivät ja ärjähtivät viimein yhtäaikaan kovasti haukkumaan.

Miehet katselivat koiria ja molemmat koirat katselivat miehiä vähintään yhtä viisailla silmillä.

“Eteenpäin avuksi! Avuksi!” huusivat miehet, ja iloisesti, kaikuvasti haukkuen juoksivat koirat tietä myöten eteenpäin.

“Kaksi hullua lisäksi!” sanoivat miehet pysähtyen ja katsoen etehensä kuun valossa.

“Onko mahdollista? Ja toinen päälliseksi vielä nainen!”

Kumpikin koira piti lähestyvää naista hameen liepeestä kiinni, ja veti häntä muassaan. Nainen taputteli niitä lähestyen miehiä tottuneen vuoren-kulkijan askeleilla. Häntä seurasi raskas-jalkainen miehenpuoli, joka hikoili ja ähkyi liiallisesta ponnistuksestaan.

“Rakkaat opastajat, te matkustavaisten uskolliset ystävät, minä olen teidän maassanne syntynyt ja kasvanut, ja me etsimme kahta herraa, jotka ovat kulkenet vuoren-solan kautta ja aikoivat majataloon illaksi.”

“He tulivatkin sinne, mamseli!”

“Kiitetty olkoon taivas, oh, kiitetty!”

“Mutta valitettavasti lähtivät jälleen matkalle, ja me olemme juuri aikeessa mennä heitä etsimään, vaan meidän on täytynyt odottaa, kunnes myrsky asettui. Se on raivonnut julmasti näillä paikoin.”

“Rakkaat opastajat, te matkustavaisten uskolliset ystävät, suokaa minun lähteä mukaanne! Antakaa minun, Jumalan tähden, seurata teitä! Toinen noista herroista on tuleva mieheni! Minä lemmin häntä, o, niin suuresti, niin suuresti! Niinkuin näette, en ole ollenkaan väsynyt. Minä olen suvultani talonpoikainen tyttö, ja olen kohta näyttävä teille, että osaan taitavasti sitoa itseni köyteenne kiinni. Omilla käsilläni minä sen teen ja vakuutan että olen rohkea ja voimakas. Mutta antakaa Jumalan tähden! Jos häntä on kohdannut onnettomuus, niin lempeni hänet löytää, kun ei mikään muu enää auta. Polvillani, hyvät ystävät, ja sen rakkauden nimessä, jonka äitinne osoittivat isillenne aikansa, rukoilen minä teitä!”

Raa’at, vaan hyväntahtoiset miehet tulivat liikutetuiksi.

“Tarkkaan tutkittu hän voipi olla oikeassa,” tuiskasi toinen miehistä toiselle. “Hän näkyy osaavan vuorilla vaeltaa. Katsopa vaan, kuinka ihmeellisesti hän on tänne tullut! Mutta tuo herra vieressänne, mamseli?”

“Hyvä Janne,” sanoi Marguerite hänelle äitinkielellänsä. “Te jäätte kyllä tänne odottamaan minua, eikö niin?”

“Jospa tietäisin, kuka teistä on antanut tuon neuvon,” ärisi Janne katsellen miehiä tuimilla silmillä, “niin antaisin hänelle semmoisen keikahduksen, että hän seisoi pää lumessa. Ei, hyvä mamseli; minä seuraan teitä niinkauan kuin henkeni käy, ja kuolen mielelläni teidän edestänne, jos en parempaa voi tehdä.”

Kuun joutuisa kulku taivalla varoitti heitä menettämästä aikaa tyhjiin lörpötyksiin, ja koska koiratkin näyttivät levottomilta, tulivat molemmat miehet pian päätökseen. Köysi, johon olivat sitoutuneet kiinni, vaihetettiin pitempään; molemmat vieraat sidottiin siihen, Marguerite etunenään ja sitten kyypäri toiseksi, ja näin lähdettiin matkaan suojamia tutkimaan. Väli ei tosiaan ollut pitkä, koska kaikki viisi suojamaa ynnä lähimmäinen maja-talo oli ainoasti kuuden Englannin penikulman päässä, vaan tietä oli vaikea osata vahvan lumisateen jälestä.

Hetken perästä tulivat kuitenkin, eksymättä, siihen suojamaan, jossa Vendale ja Obenreizer olivat etsineet suojaa. Toinen lumimyrsky oli näillä tienoin raivonnut niin kovasti, että kaikki jäljet heistä tykkänään olivat kadonneet; vaan koirat juoksivat edes takaisin kuonot maassa ja näyttivät varmaan tietävän asiansa. Kun meidän neljä vaeltajaa hetkeksi pysähtyi suojaman toiseen päähän, johon myrsky oli koonnut kauheita kinoksia, rupesivat koirat taas hätäilemään, juoksivat ympäri, haistelivat ja etsivät ja näyttivät kadottaneen vainun jäljistä.

Koska molemmat opastajat tiesivät että leveä, syvä kuilu oli oikealla kädellä, niin olivat he poikenneet liian paljon vasemmalle. Heidän täytyi nyt suurella vaivalla kahlata lumessa päästäksensä uudestaan oikealle tielle. Seuran johtaja oli seisahtanut, ja katseli par’aikaa ympärillensä, löytääkseen joitakin tunnettuja merkkiä tiestä, kun toinen koirista rupesi kaivamaan lumessa kappaleen matkaa heidän edessänsä. Kaikki kiiruhtivat nyt sinne, luullen jonkun siihen kaatuneen ja uupuneen. Eivät he kuitenkaan löytäneet ketään, vaan lumi oli sillä paikalla pilkkuja täynnä, ja tarkemmin katsottua näkyivät pilkut olevan punaisia.

Toinen koira oli sill’aikaa laskeunut vatsalleen ihan kuilun partaalle ja katseli alas syvyyteen värisevillä jäsenillä ja pidättäen itsiänsä etu-käpälillä, jottei vierisi alas. Se koira, joka oli löytänyt pilkut lumesta, juoksi nyt, hänkin, toisen viereen, ja molemmat alkoivat nyt juosta edestakaisin ulvoen ja haukkuen ja osoittaen kaikenlaisia levottomuuden merkkiä. Vihdoin seisahtuivat molemmat aivan kuilun partaalle, nostivat kuononsa pystyyn ja päästivät yht’aikaa pitkän, valittavaisen ulvonnan.

“Siellä on joku alhaalla,” sanoi Marguerite.

“Niin luulen minäkin,” vastasi yksi miehistä. “Käykääpä vähän takaperin te molemmat, jotka olette jälimmäisinä, niin astumme, me toiset, likemmäksi ja katsahdamme alas.”

Jälkimmäinen miehistä sytytti kaksi tuli-soittoa, jotka hän otti kopastaan, ja oijensi net, toisen ensimmäiselle, toisen Margueritelle, joka seisoi häntä lähinnä. Soitot päästettiin alas köysillä ja Marguerite ynnä toinen oppaista laskeusivat polvilleen kuilun partaalle, tarkasti seuraten silmillänsä liekkiä, ja liikuttaen sitä välistä vasemmalle, sitä myöten kuin kuun valo alhaalla taisteli pimeitten varjojen kanssa. Sydäntä leikkaava huuto Margueritelta häiritsi pitkällistä äänettömyyttä.

“Herra Jumala! Tuolla, alhaalla, jossa jäätynyt vuoren seinä ulkonee virran ylitse, näen minä ihmisen makaavan.”

“Missä paikassa, mamselli, missä?”

“Tuolla, suurella litteällä jää-lohkareella suoraan koirain alla.”

Mies, joka oli seurannut johtajana, vetäysi takaisin kasvot kalman karvaisina, ja yhteinen äännettömyys vallitsi taas. Eivät kuitenkaan kaikki olleet toimettomina, sillä Marguerite oli taitavilla ja sukkelilla sormilla viidessä minuutissa irroittanut sekä itsensä että johtajan köydestä.

“Näyttäkää minulle kopat! Ovatko nämät kahdet köydet ainoat, joita meillä on?”

“Ainoat täällä, vaan majatalossa.” —

“Jos hän elääkin vielä — minä tiedän että se on ylkämieheni — niin hän on kuollut ennenkuin ehditte sinne ja jälleen takaisin. Rakkaat opastajat, te matkustavaisten uskolliset ystävät, katselkaa minua; katselkaa käsiäni. Jos ne vapisevat taikka hutiloivat liikkeissään, niin pidättäkää minua väkivallalla; vaan jos olen vikkellä ja vakava kädeltäni, niin täytyy teidän auttaa minua pelastamaan häntä.”

Nyt kiersi hän toisen köyden käsivartensa ja vyötäröittensä ympäri jonkunlaiseksi tröijyksi tahi haarniskaksi, teki siihen useampia solmuja, satoi sitten kumpaisenki köyden pään yhteen, astui jalallansa solmun päälle, kiinnitti sen kaikin voimin ja oijensi sitten köyden miehille, jotka vetäisivät solmun vielä lujempaan.

“Hän on haltioissaan!” sanoivat miehet toisillensa.

“Se on kaikkivaltias Jumala, joka antaa minulle rohkeutta ja voimaa tällä hetkellä,” sanoi Marguerite. “Tiedätte itse, että minä vertaamatta olen kevein meistä kaikista. Antakaa minulle viina-pullo ja laskekaa minut alas hänen tykö. Joutukaa sitten enempää apua noutamaan ja vahvempaa köyttä. Kun olette sen saaneet minulle tänne, niin köytän sen hänen vyötäröittensä ympäri. Näettehän että hoksaan millä lailla se pitää tehtämän, katselkaapa vaan tätä solmua! Oli hän hengissä taikka ei, niin laitan hänet tänne ylös, taikka kuolen minä hänen kanssaan. Minä rakastan häntä tuhannen kertaa enemmän kuin henkeäni. Taidanko enempää sanoa?”

Miehet kääntyivät nyt katselemaan hänen seura-kumppaniansa, vaan hän makasi pyörryksissä lumella.

“Laskekaa minut alas hänen tykönsä,” pyysi Marguerite hartaasti ja otti käteensä pienet nuorasta riippuvat soppa-pullot. “Antakaa minun päästä tuonne alas, muuten minä syöksyn sinne, jos menisin vaikka mäsäksikin. Olen talonpojan tyttö enkä tiedä mikä pyörtymys ja pelko on. Laskekaa minut alas!”

“Niin, mutta, mamseli, hän on luultavasti kuolemaisillansa taikka jo kuollut!”

“Kuollut tai ei, pitää ylkämieheni pää lepäämän minun rintaani vastaan, muuten minä syöksyn alas!”

Voitettuna hänen vakavan luottamukseensa kautta, myöntivät miehet vihdoinkin laskemaan häntä alas, sillä varovaisuudella, jonka tottumus oli heille opettanut ja vaarallinen tila vaati. Itse ohjasi hän matkaa molemmilla käsillään jyrkkää jäistä kallioseinää myöten

alaspäin, ja syvemmälle häntä laskettiin, kunnes kuului alahalta huuto: “Tarpeeksi!”

“Onko se ylkämiehenne, ja onko hän kuolleena vai elävänä?” kysyivät miehet yihäältä kumartuen kuilun yli.

Vastaus tuli kohta: “Hän on tainnoksissa, vaan sydämensä sykkii, sykkii rintaani vastaan.”

“Kuinka makaa hän?”

Huudettiin alahalta: “Jäälohkareella. Hänen allansa on sulanut ja minunkin alla sulaa mitä kerkeää. Joutukaa! Jos kuolemme, niin kuolen ilolla.”

Toinen miehistä juoksi kiireen kautta pois koirien kanssa; toinen pisti liehuvan soiton lumeen seisomaan ja koetti saada tainnoksissa olevaa kyypäriä virkomaan. Hierottu hetken aikaa lumella ja saamansa vähän viinaa suuhunsa pääsi Ladlin Janne kohta taas jaloillensa, vaikka vielä oli aivan pyörryksissä eikä tiennyt missä oli.

Saapuville jäänyt Sveitsiläinen vartioitsi kuilun partaalla ja huusi tuon tuostakin aina alhaalla odottavalle tytölle: “Pysykää toivossa! Ne ovat kohta täällä. Kuinkas on?”

Vastaus kuului: “Sydämensä sykkii vielä. Minä lämmitän häntä siten että pitelen häntä sylissäni. Olen päästänyt köyden itsestäni irti, sillä jää sulaa allamme, ja köysi eroittaisi meidät mutta en pelkää ollenkaan.”

Nyt katosi kuu vuoren-kukkulain taa ja koko syvyys makasi pimeyden peitossa.

Huudettiin alaspäin: “Kuinkas on laitanne?” ja vastaus kuului: “Painumme syvempään ja syvempään, vaan sydämensä vielä sykkii.”

Vihdoin ilmoitti koirain haukunta ja tulen-vilahdus lumella että apu oli lähellä. Kolme — ellei neljäkymmentä ihmistä, varustettuna lyhdyillä, soittoilla, paareilla, köysillä, peitto-vaatteilla ynnä puilla valkean tekemiseksi ja kaikenlaisilla virvoitus-aineilla, lähestyi kiireisillä askeleilla. Koirat juoksivat hätäillen toisesta toiseen, paneusivat taas mahallensa vuoren-rinteelle, juoksivat jälleen herrainsa tykö, heiluttivat häntää ja nuolivat isäntäinsä käsiä, sanalla sanottu, pyysivät hekin tavallansa ihmiset joutumaan.

Huudettiin alas: “Jumalan kiitos! kaikki on valmis! kuinka on laitanne?”

Huudettiin ylös: “Painumme yhä vielä, ja olemme aivan jähmettyneet kylmästä.

Sydämensä ei enään tykytä minun sydäntäni vastaan. Ei kukaan saa tulla alas lisäämään painoamme. Laskekaa vaan alas köysi.”

Valkea leimahti ylös ilmaan, soitot valaisivat kuilun seiniä, ja lyhtyjä ynnä vahva köysi päästettiin alas. Miehet näkivät ylhäältä, kuinka hän kääri sen makaavan ympäri monin kerroin ja satoi sen kiinni.

Hallitsevan kuoleman-hiljaisuuden läpi kuului alahalta: “Nostakaa ylös! varovaisesti!”

Kun ruumis kohosi jäälohkareelta ja alkoi heilua ilmassa taivaan ja maan välillä, näkivät he tytön ikään kuin madon kiemuroitsevan pelvosta ja tuskasta.

Ei mitään ilon-huutoa kajahtanut kun miehet asettivat ruumiin paareille ja toiset laskivat uuden köyden alas. Taas kuului haudan hiljaisuudessa huuto: “Nostakaa ylös! varovaisesti!”

Vaan nyt kun oli tyttökin saatu onnellisesti ylös kuilun partaalle, nyt kaikui yhteinen ilon

huuto, nyt itkivät kaikki, kiittivät Jumalaa, ja suutelivat tytön vaatteita sekä jalkoja, ja koirat hyväilivät häntä, nuolivat hänen jääkylmiä käsiänsä sekä lämmittelivät hänen jähtynyttä rintaansa suurilla, rehellisillä villa-päillänsä.

Mutta Marguerite repi itsensä irti kaikista ja vaipui lemmittynsä yli paareille, kädet hänen liikkumattoman sydämensä päällä.

NELJÄS NÄYTÖS.

Kello-lukku.

Seuraavaisten tapausten näytelmä-paikka on rehellinen Neuschatelin kaupunki, ja Huhtikuun aika on käsissä. Ensimmäinen kohtausta tapahtuu pienessä, valoisassa huoneessa, joka on julkisen notarin konttori, vaikkei sitä siksi luulis ensi katsannossa. Kaksi miestä on huoneessa, toinen notari itse, punaisen verevä, hyvän-tahtoinen ja kaunis, vankka mies, enimmin etsitty ja käytetty notari Neuschatelissa, ja ympäri maakuntaa yleisesti tunnettu nimellä "maitre Voigt." Hän oli kansan-mielinen mies, kunniassa pidetty ja rakastettu kansalaisiltansa sekä virkamiehenä että ihmisenä. Hänen monituiset rakkauden-työt sekä yhtä monituiset omituisuudet olivat aikoja sitten johdattaneet häntä yleisön huomioon hauskaassa pienessä kaupungissa. Pitkä ruskean-värinen hännys-takkinsa ynnä musta kalottinsa olivat paikan vakinaisia laitoksia, ja hänellä oli nuuska-toosa, jolla, suuruuden puolesta, ei löytynyt vertaisensa koko Euroopassa.

Toinen mies notarin konttorissa ei ollut niin hyvän-näköinen ja miellyttävä kuin tämä. Se ei ollutkaan muu kuin Obenreizer.

Konttori oli sisustettu omituiseen, melkeen idylliseen muotoon, ja Englannissa ei olisi ensinkään sopinut niin arvossa pidettävän miehen, kuin notari oli, pitää tällaista virkahuonetta. Tämä oli, näet, pieni ihana huone, rakennettu pihanpuoleen, josta yksi osa oli laitettu kauniiksi kukkatarhaksi. Joukko vuohia syöskenteli ihan oven-kynnyksen edustalla ja lehmä käveli niin lähellä konttorin akkunaa, että piti ikäänkuin seuraa kirjurille. Eri vuoden aikoina nähtiin kaikenlaisia ruusuja tirkistelevän akkunoista sisään. Maitre Voigtin mehiläiset surisivat pitkin kesää konttorissa, lensivät yhdestä akkunasta sisään ja toisesta ulos, ja huvittelivat siellä niin mielellään, ikäänkuin olisivat luulleet saattavansa imeä mettä tuon hyvän notarion leppeästä sydämestä. Iso soitto-toosa, joka oli asetettu kamiinin-friisille, liritteli usein Fra Diavolon ouverturea taikka valittuja kappaleita soitelmasta "Wilhelm Tell" elävyydellä, jota täytyi hillitä kun joku neuvon kysyjä tuli sisään, vaan joka jälleen pujahti heläjämään heti kuin vieras pääsi ovesta ulos.

"Olkaa hyvässä turvassa, ystäväni!" sanoi maitre Voigt lohduttavalla äänellä ja isällisellä lempeydellä taputtaen Obenreizeria polvelle. "Huomenna saatte alottaa uuden elämän täällä konttorissani."

Obenreizer, joka tekeytyi hyvin murheelliseksi ja alakuloiseksi, nosti oikean käden, jossa piteli valkeaa nenäliinaa, sydäntänsä kohti.

"Tässä," sanoi hän, "tässä asuu kiitollisuus. Vaan sanoja puuttuu, joilla sitä ilmoittaisin."

"Ta, ta, ta! Älkää koskaan minun kanssani lörpöttäkö kiitollisuudesta. En voi kärsiä että ihmistä vääryydellä kohdellaan, ja se oli aivan sattumuksesta kuin oijensin teille käteni. Paitse sitä en ole vielä niin varma, että olisin nuoruuteni päiviä unhottanut. Isänne lähetti minulle ensimmäisen neuvon-kysyjän; riita koski erästä viini-tarhan kappalta, josta harvoin saatiin muutamia rypäleitä. Olenko siis mitään velkaa isänne pojalle? Totta kai keti, minä olen velassa isällemme osoitetusta ystävydestä ja minä maksan velkani hänen pojallensa. Tuohan oli aika somasti sanottu, eikö niin?" lisäsi maitre Voigt

hyvillänsä. “Suokaa anteeksi että minä palkitsen omia ansioitani nuuskapriisillä!”

Obenreizer loi silmänsä alas, ikäänkuin ei hän olisi ansainnut sitä kunniaa, joka tuli katsojalle osaksi nähdessään notarin nuuskaavan.

“Sallikaa minun vielä pyytää teiltä yhtä suosion-osoitusta,” sanoi hän jälleen nostaen ylös silmänsä. “Älkää seuratko sydämenne kehoitusta tässä asiassa. Olette vasta saaneet yleisen silmäyksen tilaani. Ennenkuin annatte minulle jotakin toimitettavaksi konttorissanne, täytyy teidän kuulla kaikki, mitä minusta väitetään sekä edukseni että moitteekseni. Malttakaa, siksi kun terve arvostelusuvoimanne, yhtä hyvin kuin oivallinen sydämenne, tunnustaa, että minulla on oikeutta teidän hyväntahtoisuuteenne ja hyvään ajatukseenne. Siinä tapauksessa taitaisin minä kantaa päätäni pystyssä katkerimpiakin vihamiehiäni vastaan, ja koettaisin rakentaa uuden elämän-rakennuksen hyvän nimeni ja maineeni rauniolle, jotka olen menettänyt.”

“Kuni tahdotte,” sanoi maitre Voigt. “Te haastelette taitavasti, poikaseni. Huomatkaa sanani: teistä tulee vielä kuuluisa asian-ajaja!”

“Asia on pian kerrottu,” jatkoi Obenreizer. “Vastukseni ja vaivani alkoivat sen herran kuoltua, jonka seurassa viime talvena matkustin tänne Englannista. Herra Vendale oli likeisin ystäväni ja minä rakastin häntä sydämeni pohjasta.”

“Herra Vendale,” puuttui notari puheeseen, “niin, niin! Aivan oikein. Olen useammat kerrat tämän kuun kuluessa kuullut sen nimen mainittavan ja nähnyt sen päivälehdissäkin. Sehän oli tuon nuoren englantilaisen nimi, joka hukkuu Simplon-vuoren solassa? Ja samassa tilassahan tekin saitte tuon naarman poskeenne ja kaulaanne?”

“Aivan niin, ja vieläpä omasta veitsestäni,” sanoi Obenreizer ja nosti kätensä naarmaan, joka nähtävästi oli ollut pitkä ja syvä haava.

“Niin omasta veitsestäne,” toisti notari, “ja yrittäessänne häntä pelastaa. Hyvä, hyvä. Se oli kauniisti tehty teiltä. Vendale! Niin, aivan oikein. Se on kumma, että näinä viimeisinä aikoina useasti on johtunut mieleeni että minun tykönäni muinoin kävi neuvonkysyjä sillä nimellä.”

“Mutta maailma on niin pieni, hyvä herra Voigt,” virkkoi Obenreizer, “niin aivan pieni.”

Kuitenkin hän pani muistoonsa että notarilla ennen muinoin oli ollut neuvonkysyjä sillä nimellä.

“Niinkuin jo mainitsin, alkoivat vastukseni ja onnettomuus tämän rakkaan matka-toverini kuoltua. Mitä tapahtuu? Kun minä pelastan töin tuskin henkeni ja tulen Milanoon, jossa minua kylmäkiskoisesti kohtelevat herrat Desfresnier & C:o, ja pian sen jälkeen panevat minun viraltani. Minkä tähden? Sitä eivät tahdo selittää. Minä kysyn, tahtovatko ahdistaa kunniaani. Ei vastata mitään. Minä kysyn onko heillä syytä epäilemään minua. Ei sanaakaan. Minä kysyn onko heillä todistuksia minua vastaan. Ei vieläkään vastata. Minä kysyn, mitä minun pitää ajatella tästä asiasta, ja vastaus viimein kuuluu: ‘Teillä on oikeus ajatella mitä tahdotte. Mitä herra Obenreizer ajattelee on Desfresnier & C:lle ihan yhtä!’ Ja siinä kaikki.”

“Ja siinä kaikki,” toisti notari ja otti priisin.

“Vaan onko siinä tarpeeksi?”

“Ei ole tarpeeksi, ei ole,” vastasi maitre Voigt. “Desfresnier & C:n päämiehet ovat kotoisin samasta kaupungista kuin minäkin ja arvossa pidettäviä miehiä, vaan heillä ei oli oikeutta äänettömällä epäluulolla hävittää toisen ihmisen hyvää nimeä ja mainetta. Syytöksen taitaa näyttää valheeksi, vaan kuka voipi kumota epäluulon?”

“Teidän oikeuden-tuntonne, jalo suosijani,” sanoi Obenreizer, “kuvaa yhdellä sanalla asian julman laadun. Vaan onko se siihen loppunut? Ei. Ei, sillä mitä tämän jälkeen seuraa?”

“Se on totta, poika raukkaseni,” sanoi notari lohduttavaisella nyökkäyksellä; “sitten nousee holhun-alaisenne teitä vastaan.”

“Nousee minua vastaan on liian lempeä sana. Holhun-alaiseni kääntyy inhoituksella pois minusta. Hän kiusaa minua. Hän ei tottele valtaani, vaan turvautuu rouva Dor’in kanssa eräasen englantilaiseen laki-mieheen nimeltä Bintrey, joka, kehoitettuani tyttöä antautumaan minun valtaani, vastaa, ettei hän tahdo sitä tehdä?”

“— ja lopuksi kirjoittaa,” lisäsi notari muuttaen suurta nuuska-toosaa toiseen paikkaan, hakeaksensa kirjettä paperein joukosta, “että hän tahtoo itse tulla tarkemmin puhumaan asiasta minun kanssani.”

“Oikeenko totta?” sanoi Obenreizer vähän kummastellen. “Noh, sanokaapa ajatuksenne. Eikö minullakin ole laillisia oikeuksia?”

“Varmaan, poikaseni, varmaan!” vastasi notari. “Laillisia oikeuksia on jokaisella, joka ei ole rikollinen.”

“Ja kuka kutsuu minua rikolliseksi?” kysyi Obenreizer kiivaasti.

“Ei kukaan. Kärsikää sortamisia tyvenellä mielin. Jos Desfresnier & C:o kutsuisi teitä rikolliseksi, niin tietäisimme kyllä miten menettelisimme.”

Näin sanoen ojensi hän Bintreyn lyhyen kirjoituksen Obenreizerille, joka sen luettuansa sanoi:

“Kun tämä englantilainen laki-mies kirjoittaa tulevansa teidän tykö asiasta likemmin keskustelemaan, niin hän sillä tarkoittaa, että hän tulee tekemään tyhjäksi valtani holholaiseni ylitse.”

“Luuletteko niin?”

“Siitä olen täydellisesti vakuutettu. Minä tunnen hänet, hän on itsepäinen ja riitaa rakastava mies. Sanokaapa, hyvä herra Voigt, eikö valtani nuoren holholaiseni yli ole suojeltu muiden sekaantumisesta siihen asti että hän joutuu täysi-ikäiseksi.”

“Niin kieltämättä suojeltu.”

“Siinä tapauksessa tahdon myös pitää kiinni oikeuksistani, ja laillisilla neuvoilla pakoittaa häntä taipumaan valtaani, sillä,” lisäsi Obenreizer muuttaen vihaisen äänensä kiitolliseen nöyryyteen, “sen olen teille velvollinen, hyvä herra, teille, joka niin uskollisesti olette ottaneet sorrettua miestä turvaanne ja palvelukseenne.”

“Olkaa vaan huoletta”, sanoi maitre Voigt; “ei sanaakaan enempää siitä asiasta, eikä kiitoksia ensinkään. Tulkaa tänne huomenna aamulla, ennenkuin toinen kirjuri tulee — noin seitsemän ja kahdeksan vaiheella. Tapaatte minun silloin täällä, ja minä ilmoitan itse sitten, mitä teillä on tästä lähtien tehtävänä. Mutta menkää nyt, menkää! Minulla on

kirjeitä kirjoitettavina, enkä tahdo kuulla sanaakaan enään.”

Jätettyänsä hyvästi ja vakuutettuna siitä, että oli voittanut jalo-mielisen, vanhan notarin suosiota, sai Obenreizer aikaa miettiä mitä jo oli pannut muistoonsa, että, näet, maitre Voigt’illa ennen muinoin oli ollut neuvon-kysyjä nimeltä Vendale.

“Luulenpa melkein tarkasti tuntevani Englannin,” ajatteli hän, istuessaan lavitsalla ulkona notarin pihalla, “ja tuota nimeä en ole tavannut siellä paitse” — ja tässä loi hän pelkäävän silmäyksensä — “‘hänellä’ ainoastaan. Onko mailma siis todellakin niin pieni, etten voi päästä hänestä nytkään, vaikka hän on kuollut? Viimeisellä hetkellään tunnusti hän pettäneensä jonkun vainajan luottamuksen ja vääryydellä omistaneensa toisen perintöä. Hän käski minun pitää huolta asiasta, ja sitten hän käski minun mennä vähän matkaa edemmäksi, jotta kasvoini näkeminen hänelle muistuttaisi asian varsinaista laatua. Miksikä juuri minun kasvot? Jos niiden näkeminen taisi virkistyttää hänen muistonsa, niin asia varmaan koskenee minua. Olen vakuutettu siitä, etten erhettynyt, sillä sanansa ovat siitä hetkestä asti soineet korvissani. Oliskohan tuolla vanhalla pöllöpäällä tuolla sisällä papereita hallussansa, jotka voisivat antaa minulle tiedon koko tästä salaisesta jutusta, ja tuoda todistuksia ilmi, jotka korottaisivat minun rikkauteen ja mahtavuuteen samalla kertaa kuin peittäisivät ‘hänen’ nimeä häpeällä? Eräänä iltana hän Basel’issa väkisin tahtoi minua kertomaan varhaisempia lapsuuteni muistoja. Miksi hän niin olisi tehnyt, ellei hänellä ollut mitään tarkoitusta sillä?”

Maitre Voigtin kaksi suurinta pukkia sysäsi häntä sarvillansa, ajaakseen häntä pois, ikäänkuin rangastukseksi sille hävittömälle tavalle, jolla hän ajatuksissaan oli puhunut heidän herrastaan. Hän nousi ylös ja pötki matkaansa kiireen kautta. Sitten hän käveli kauan järven rannalla, ihan yksinään ja syvissä mietteissä.

Seitsemän ja kahdeksan välillä seuraavana aamuna tuli hän notarion konttoriin. Maitre Voigt istui yksinänsä ja puuhaili monioiden paperien järjestämistä, jotka olivat hänelle lähetetyt edellisenä iltana. Muutamilla sanoilla selitti nyt ukko Obenreizerille konttorissa harjoitettua menetystapaa ynnä ne työt ja toimitukset, jotka tulivat hänen osakseen. Kello ei ollut vielä kahdeksaa lyönyt, kun notari ilmoitti päättäneensä ensimmäiset, tarpellisimmat neuvomiset.

“Minä vien teitä ympäri huoneisin,” sanoi maitre Voigt, “vaan ensiksi täytyy minun kätkeä nuo paperit. Ne ovat kunnallis-hallitukselta, ja tarkasti vaariin otettavat.”

Obenreizer näki tässä heti tilaisuuden keksiäkseen sen piilopaikan, jossa isäntänsä salaiset paperit säilytettiin.

“Enkö minä voisi säästää teiltä sitä vaivaa?”, kysyi hän. “Enkö minä saattaisi kätkeä noita papereita teidän ohjauksenne jälkeen?”

Maitre Voigt nauroi hiljaa itseksensä, lukitsi laukun, jossa paperit olivat hänelle lähetetyt, ja antoi sen Obenreizerille.

“Koettakaa,” sanoi hän. “Kaikki tähdelliset paperini ovat kätketyt tuonne.”

Näin sanoen viittasi hän sormella suureen, rautanauloilla kiskottuhun, tammi-oveen toisessa päässä huonetta; mutta kun Obenreizer tuli ovelle, havaitsi hän ihmeekseen, ettei ollut minkäänlaista neuvoa sen aukaisemiseksi. Siinä ei näkynyt lukkua eikä salpaa ja — ihmeellisintä kaikista! — ei avaimen reikääkään.

“Luultavasti tuohon piilo-paikkaan on toinen ovi?” kysyi Obenreizer.

“Ei ole,” vastasi notari. “Arvatkaa vielä.”

“Onhan siihen joku akkuna?”

“Ei sitäkään. Akkuna on muurattu kiinni. Ainoa tie sinne on tuon oven kautta. Epäilettekö voivanne selittää tuon sekaisen vyhdin?” virkahti maitre Voigt riemuten. “Kuunnelkaa, ystäväiseni, sanokaa minulle, kuuletteko mitään oven takaa.”

Obenreizer kallisti korvaansa kuunnellaksensa, ja hyppäsi yhtäkkiä takaperin ovelta.

“Nyt mä hoksaan!” sanoi hän. “Minä kuulin siitä puhuttavan ollessani kello-sepän opissa. Veljekset Perrin ovat vihdoon onnistuneet tekemään mainion kello-lukkunsa, ja se on teillä!”

“Oikein!” sanoi maitre Voigt. “Se on tosiaan kello-lukku! Tuossa näette vielä, nuori ystäväni, yhden niistä kapineista, joita rehelliset ihmiset tässä kaupungissa kutsuvat ‘pappa Voigt’in hullutuksiksi.’ Mielelläni. Naurakoot mitä nauravat. Vaan varkaat ei varasta *minun* avaimia, eivätkä riko minun lukkujani. Ei mikään maallinen voima, ellei muurin-murtaja tahi kruuti-nelikko, voi liikuttaa tätä ovea, ennenkuin pieni oven-vartijani, joka laulaa: ‘Tick-tick,’ noudattaen käskyäni sanoo: ‘Astu sisään! Suuri ovi tottelee ‘Tick-tick’tä, ja pieni ‘Tick-tick’ tottelee minua.’ Tuo ovi,” sanoi maitre Voigt ja näpähytti sormiansa, “on kaikkien varkaitten kiusana kristikunnassa.”

“Saisinko nähdä sen käyvän?” kysyi Obenreizer. “Antakaa uteliaisuuteni anteeksi, hyvä herra Voigt; vaan tiedättehän, että minäkin kerran olin jokseenki taitava työn-tekijä kello-sepän ammatissa.”

“Jaa, sen saatte kyllä,” sanoi maitre Voigt. “Paljoko kello nyt on? Se on minuuttia vaille kahdeksan. Olkaa varoillanne nyt, niin saatte minuutin perästä nähdä kuinka ovi aukenee itsestään.”

Minuutin kuluttua aukeni raskas ovi sisällepäin, ikäänkuin olisi näkymättömät kädet sen avanneet, ja näytti katsojalle pimeän kammion. Kolme seinää oli täynnä hyllyjä laattiasta kattoon asti, ja hyllyillä seisoivat rivittäin arkkusia, kaunista sveitsiläistä kirjoitusta, joihin notarin neuvon-pyytäjien nimet olivat koreilla kirjaimilla maalatut etupuoleen.

Maitre Voigt sytytti kynttilän ja vei Obenreizerin kammioon.

“Saatte nähdä kellon,” sanoi hän ylpeästi. “Minulla on suurin kummitus koko Eroopassa, ja se näytetään ainoastansa muutamille, joille tuo etu-oikeus annetaan. Tämän etu-oikeuden annan minä isänne pojalle. Te olette yksi niistä valituista, jotka saavat tulla kanssani sisään. Katsokaa, tuossa se on seinällä oikealla puolen ovea!”

“Aivanhan se on kuin tavallinen seinä-kello!” sanoi Obenreizer. “Vaan eipä olekaan, huomaan nyt, ettei siinä ole kuin yksi viisari.”

“Ei, lempo vieköön, olekaan tavallinen seinä-kello,” sanoi maitre Voigt. “Ei, ei, ystäväni. Tuo ainoa viisari kulkee ympäri taulua, ja sitä myöten kuin minä tahdon, määrää hän ajan, milloin ovi aukenee. Katsokaa itse, viisari osoittaa nyt kahdeksan, ja kello kahdeksan aukeni ovi, kuni havaitsite.”

“Aukeneeko ovi useimmin kuin kerran vuorokauteensa?” kysyi Obenreizer.

“Useammin kuin kerran vuorokaudessa?” toisti notari hilpeällä harmilla. “Ette tunne ‘Tick-tick’tä,’ ystäväiseni. Hän aukaisee oven niin usein kuin tahdon. Katsokaapa taulun alapuolelle. Siinä on seinään tehty puoli ympyrä teräksestä, ja tässä on viisari (niin sanottu ‘oijentaja’), joka liikkuu minne käteni sen kääntää. Ottakaa huomataksenne että tuohon teräksiseen puoli-ympyrään on piirretty numeroita, jotka ovat minulle ohjeeksi. Numero I merkitsee: aukene kerta vuorokautena! Numero II aukene kahdesti j.n.e. Joka aamu luettuani kirjeeni ja määrättyäni mitä minun on tekeminen päivän kuluessa, asetan minä oijentajaa. Tekeekö mielenne katsella, miten sitä asetan? Mikäs päivä meillä nyt on? Keskiviikko. Hyvä! Tänä päivänä kokoontuu meidän ampuma-yhteys, ja koska ei ole paljo tekemistä, niin annan puolen jouto-päivän. Kello kolmen jälkeen täällä ei ole mitään työtä tänä päivänä. Mutta kätkekäämme ensiksi kirjalaukku, jossa on kunnallis-hallituksen paperit. Kas niin! Emme tarvitse vaivata ‘Tick-tick’tä’ aukaisemaan ovea, ennenkuin huomen-aamulla kello kahdeksan. Hyvä! Minä annan viisarin jäädä seisomaan kahdeksalla, ja lykkään oijentajan takaperin numeroon I ja lukitsen oven, ja lukossa se sitten pysyy, ilman aukeamatta, aamuun asti, kunnes kello lyö kahdeksan.”

Obenreizerin sukkela mielen-juoksu sai hänen älyämään, kuinka saisi kello-lukun pettämään herransa luottamuksen, ja jättämään paperinsa hänen käytettäväksi.

“Kuulkaapa, herra Voigt,” sanoi Obenreizer, kun notari oli valmis sulkemaan oven, “ettekö näe tuolla jotakin liikkuvan arkkusten välissä lattialla?”

Maitre Voigt kääntyi takaisin katsoakseen arkkusten väliin, ja samassa lykkäsi Obenreizerin sukkela käsi oijentajan numerosta I numeroon II. Jos ei notari sen enempiä katselisi teräksistä puoli-ympyrää, niin ovi aukenesi kello kahdeksan tänä iltana yhtä hyvin kuin seuraavana aamuna samaan aikaan, ilman kenenkään tietämättä siitä, paitse Obenreizer yksin.

“Ei se ollut mitään,” sanoi maitre Voigt. “Murheenne ja vaivanne ovat tärisyttäneet hermojanne, nuori ystäväni. Mahtoi olla varjo kynttilästäni, jonka näitte, tahi joku rusakka parka, joka eläen ja asuen vanhan lakimiehen paperissa, hiipi kynttilänvaloa pakoon. Hiljaa. Kuulen toisen kirjurin olevan konttorissa. Työhön, työhön, ja laskekaa tänä päivänä ensimmäinen perustus-kivi uuden onnenne rakennukseen!”

Näin sanoen lykkäsi hän Obenreizerin leppeästi edellensä, sammutti kynttilän, heitti vielä hellän silmäyksen kelloon, vaan huomaamatta oijentajan asemaa kellon alapuolella, ja lukitsi jälleen raskaan tammisen oven.

Kolmen aikana suljettiin konttori. Notari ynnä alammaisensa, paitsi yksi ainoa, menivät kaikki katselemaan maaliin-ampumista. Obenreizer oli sanonut, ettei häntä haluttanut ottaa osaa julkiseen juhlallisuuteen; ei kukaan tiennyt, mihin hän oli mennyt. Luultiin hänen menneen ulos yksinäisyydessä kävelemään.

Huone oli ollut ainoastaan muutamia minuuttia suljettuna, kun vaate-kaapin ovi notarin kammarissa aukeni ja Obenreizer astui ulos. Hän meni akkunan tykö, aukaisi luukut, katseli oliko hänelle tie avoinna puutarhan läpi hiipiäksensä näkymättä pois, palasi jälleen takaisin ja istuutui notarin nojaus-tuoliin. Hän oli suljettu huoneeseen ja hänen täytyi odottaa viisi tuntia ennenkuin kello löi kahdeksan.

Nämät viisi tuntia mielti hän, osaksi lukien pöydällä makaavia kirjoja ja päivälehtiä, osaksi miettimisellä, ja osaksi kävelemisellä edes takaisin laattialla. Aurinko laskeusi, ja

nyt hän pani akkunan-luukut kiini, ennenkuin sytytti kynttilän. Tämän tehtyä, ja koska aika lähestyi lähestymistään, otti hän kellonsa käteen, odottaen ja tarkasti silmäellen tammi-ovea.

Kellon kahdeksaa lyödessä aukeni ovi hiljaa ja vitkaan.

Hän luki nyt järjestään ensimmäisessä rivissä olevain arkkusten päälle-kirjoitukset, vaan ei löytynyt yhtään sellaista nimeä kuin Vendale. Hän muutahti syrjään ensimmäisen rivin ja tarkasteli takana olevia vanhempia ja pienempiä arkkusia, vaan neljään ensimmäiseen oli piirretty ranskalaisia ja saksalaisia nimiä. Viidennen arkkusen kyljessä oli nimi melkein mahdoton lukea. Hän kantoi sen ulos huoneesen ja tutki sitä tarkkaan, sillä se oli peitetty tomulla ja lialla, ja siinä seiso i nimi Vendale.

Avain rippui arkun kanteen sidotussa nauhassa, ja avattuansa kannen, löysi hän arkkusen pohjalta neljä irtonaista paperia, jotka hän levitti pöydälle ja alkoi lukea. Tuskin oli hän minuutin ajan lukenut, kun himoa ja ahneutta osoittavaiset kasvonsa muuttuivat tuiman hämmästyneen ja odotuksessaan pettyneen kaltaisiksi. Vaan hetken mietittyä, kopioitsi hän papereita, kätki ne jälleen arkkuseen, asetti tämän taas paikalleen, sulki oven, sammutti kynttilän ja luikahti matkaansa.

Sillaikaa kun varas ja murhaaja hiipi puutarhan kautta pois, seisahti notari ynnä toisen miehen kanssa, joka häntä seurasi, portin eteen. Lyhdyt olivat viritetyt kaitaisella kadulla, ja notarilla oli portin avain kädessä.

“Ette suinkaan saa mennä huoneeni sivutse, herra Bintrey”, sanoi hän, “vaan tehkää minulle se kunnia, että astutte sisään. Tämä päivä on kaupunkilaisillemme puoli juhlapäivä — maaliin-ampumisemme — mutta väkeni kyllä kohta palaa kotia. Olipa tuo oikea sattumus että tulitte juuri minulta kysymään tietä ravinto-huoneesen. Ottakaa nyt minun talossani kipinä ruokaa ja juomaa ennenkuin menette sinne.”

“Kiitoksia paljo, ei tänä iltana,” vastasi Bintrey, “vaan saanko tulla tyköenne huomenna kello kymmenen aikana aamulla.”

“Minulle olis sangen hupaista, hyvä herra, kohta päästä tilaisuuteen hyvittää sorretun avun-etsijäni kunniaa”, vastasi rehellinen notari.

“Sen sortamisen laita voipi olla niin ja näin — mutta sananen korvaanne!”

Hän kuiskasi notarille jotakin korvaan ja meni. Kun emännöitsijä illalla palasi kotiin, näki hän notarin seisovan liikkumatonna portin edessä vaan portti vielä lukossa.

OBENREIZERIN VOITTO.

Taas muuttuu näytelmä-paikka — Simplon-vuoren juureen sveitsiläiselle puolelle.

Eräässä pimeässä ja ikävässä kammarissa Brieg'in kaupungin ainoassa ravintolassa istuivat herra Bintrey ja maitre Voigt keskustellen laki-asioissa. Herra Bintrey etsi jotakin paperi-laukustaan, ja maitre Voigt katseli erästä lukittua ovea, joka oli maalattu tummanruskeaksi, jotta näyttäisi mahonki-puusta olevan, ja joka vei sisimmäiseen kamhariin.

“Eikö hänen pitäisi jo olla täällä?” kysyi notari, muuttaen paikkaa ja katsellen toista ovea

toisessa päässä huonetta, joka oli keltaiseksi maalattu, jotta näyttäisi hongasta olevan.

“Hän on jo täällä,” vastasi Bintrey, kuunneltuansa hetken.

Keltaisen oven avasi palvelija, ja Obenreizer astui sisään.

Tervehdittyänsä maitre Voigt’ia sydämellisyydellä, joka saatti notarin oikein hämille, teki hän jäykän ja kylmän kumarruksen herra Bintrey’lle.

“Mistä syystä on minua kutsuttu Neuschatelista tänne Alppien juurelle?” kysyi hän istuttuansa alas tuolille, jonka Bintrey, oli hänelle tarjonnut.

“Siitä saanette täydellisen selityksen ennen kuin keskustelumme on lopetettu,” vastasi Bintrey. “Vaan ensiksi sallinette minun ottaa tutkiaksemme keskinäisiä asioitamme. Kirjeen-vaihto on ollut teidän ja veljenne tyttären välillä, herra Obenreizer. Minä olen täällä hänen asiamiehenä.”

“Eli toisin sanottu, te, joka olette laintunteva sekä taitava mies olette tulleet tänne puolustamaan lain-rikkomista.”

“Erinomaisen viisaasti esitetty!” sanoi Bintrey. “Kuinka huokea eikö virkani olis, jos kaikki ihmiset, joitten kanssa minulla on tekemistä, olisivat niin viisaat kuin te. Olen tullut tänne puolustamaan lain-rikkomusta — se en teidän ajatuksenne asiasta. Olen tullut tänne saadakseni toimeen sovinnon teidän ja veljenne tyttären välille — se on minun ajatukseni.”

“Sovinnon toimeen saamiseen tarvitaan vähintään kaksi henkeä,” vastasi Obenreizer; “ja siinä tapauksessa minä en rupee toiseksi. Laki oikeuttaa minun määräämään holholaiseni tekemistä, kunnes hän joutuu lailliseen ikään, ja koska se aika ei vielä ole tullut, niin aion minä pitää oikeudestani kiini, ja sen pituinen se!”

Tässä aikoi maitre Voigt puuttua puheesen, vaan herra Bintrey saatti hänen vaikenemaan armahtavalla lempeydellä, ikäänkuin olisi hän viihdytellyt lemmittyä lapsukaista.

“Ei, ystäväiseni, ei sanaakaan. Älkää kiihoittako itseänne ilman tarvetta, vaan jättäkää minulle kaikki.”

Sitten kääntyi hän taas ja puhui Obenreizerille.

“Minä en löydä muuta, johon olisitte verrattava, kuin kallioon, ja *kalliokin kuluu* ajan mennessä. Rauhan ja sovinnon — niin, oman kunnianne tähden, pyydän teitä olemaan vähän myöntäväinen. Jos tahtoisitte jättää huolen-pidon holhoamisestanne ystäväille, jonka minä tunnen, niin vakuutan teille, ettei hän laskis veljenne tytärtä silmistänsä ei yötä eikä päivää.”

“Ihan turhaan hukkaatte omanne sekä minun ajan,” vastasi Obenreizer. “Jos ei veljeni tytärtä kahdeksan päivän sisällä anneta minun haltuuni, niin kutsun minä lakia avukseni, ja jos ette lakia tottele, niin ryöstän hänet väkivallalla.”

Tämän mainittuansa nousi hän ylös, ja maitre Voigt katseli taas tumman-ruskeaa ovea, joka vei sisimmäiseen kammariin.

“Vaan armahtakaapa vähäisen tyttö parkaa,” pyysi Bintrey. “Muistakaa kuitenkin, kuinka hiljakkoin hän kadotti ylkämiehensä. Eikö mikään voi teitä lepyttää?”

“Ei mikään.”

Herra Bintrey nousi nyt myös ylös ja katsoi maitre Voigt’ia, jonka käsi alkoi väristä, ja jonka silmät vielä, ikäänkuin jostakin vastustamattomasta lumouksesta, olivat kiinitetyt ruskeaan ovehen. Obenreizer, joka heitä epäluuloisesti tarkasteli, katsoi myös samaan suuntaan.

“Siellä on joku kuuntelija tuolla sisällä!” huusi hän, terävällä ja tutkivalla silmäyksellä herra Bintreyhin.

“Siellä on kaksi, jotka kuuntelevat,” vastasi Bintrey.

“Kutka ne ovat?”

“Sen saatte kohta nähdä.”

Tämän vastauksen annettuansa, korotti hän äänensä ja lausui seuraavaiset kaksi sanaa — jotka alinomaa, melkein joka tunti päivästä kuuluvat ihmisten huulilta:

“Astukaa sisään!”

Tumman-ruskea ovi aukeni ja nojautuen Margueriten käsivarteen seisoi Vendale, näyttäen kasvot, jotka olivat kadottaneet ahvettuneen värinsä, ja käsi siteessä, murhaajan edessä, ikäänkuin kuolleista noussut ihmisen haamu.

Siinä äänettömyydessä, joka nyt seurasi, oli häkissä istuvan linnun viserrys pihalta ainoa ääni, joka kuului huoneessa. Maitre Voigt nyhkäisi hiljaa Bintreytä kupeesen, osoittaen sormella Obenreizeriin, ja kuiskasi:

“Katselkaapa häntä!”

Kauhistus oli halvannut kaiken muun liikunnon, paitse veren, pahan-tekijän ruumiissa. Kasvonsa olivat kalman-karvaiset, ja ainoa verevyyden merkki, joka näkyi, oli eräs siniseen vivahtava punainen juova naarmassa, joka oli seuraus siitä, että uhrinsa oli häntä haavoittanut leukaan ja kaulaan. Ääntämättä, hengähtämättä ja liikkumatta, kuin oli, näytti ikään siltä, kuin olisi se kuolema, johon oli Vendalen tuominnut, kohdannut häntä itseään tätä nähdessänsä.

“Jonkun meistä pitää häntä puhutella,” sanoi maitre Voigt. “Teenkö minä sen?”

Vielä kerran keskeytti Bintrey rehellistä notaria, ja pyysi saada itse johdattaa keskustelua. Kieltävällä viittauksella kädellänsä sai hän notarin vaikenemaan, ja lähetti seuraavilla sanoilla myös Vendalen ja Margueriten pois huoneesta:

“Tarkoitus edes-astumisellanne on saavutettu, ja jos nyt tahtoisitte eritä täältä, niin se ehkä auttaisi herra Obenreizeria jälleen tointumaan.”

Ja auttikin nähtävästi. Kun olivat ovesta ulos päässeet, niin veti hän syvän hengähdyksen lievennyksestä, etsi itselleen tuolin, josta oli vasta noussut, ja istuutui jälleen alas siihen.

“Antakaa hänelle ajatuksen aikaa,” sanoi maitre Voigt.

“Ei sovi, sillä en tiedä miten hän tulis sitä käyttämään,” sanoi Bintrey, ja kääntyen taas Obenreizeriin lisäsi hän: “Minun on velvollisuuteni itseäni kohtaan — huomatkaa, etten myönnä sen olevan teitä kohtaan — selvittää käytöstäni tässä asiassa ja ilmoittaa, mitä tässä on tehty minun neuvostani ja minun edesvastauksellani ainoasti. Käsitättekö

lausettani?”

“Aivan hyvin.”

“Johdattakaa sitten mieleenne se aika, jolloin matkustitte Sveitsin maahan herra Vendalen seurassa,” alotti Bintrey. “Olitte tuskin olleet neljäkolmatta tuntia matkallanne, kun veljenne tytär, huolimatta omasta vaarastaan, keksi ja käytti keinon, jota ei teidänkään tarkkapäisyys voinut ennakolta arvata. Hän seurasi, näette, ylkämiehensä jälessä, ilman kenenkään neuvoa tahi lupaa siihen kysymättä ja ilman muuta seura-kumppania kuin eräs kyyppäri herra Vendalen palveluksessa.”

“Mistä syystä hän seurasi minua matkallani, ja kuinka sattui kyyppäri tulemaan hänen seura-kumppaniksi?”

“Hän seurasi teitä siitä syystä”, vastasi Bintrey, “että pelkäsi jotakin tapahtuneen teidän ja Vendalen välillä, jota salattiin häneltä, ja sen tähden, että hän todenmukaiseksi uskoi teidän voivan edistää omia etujanne tahi tyydyttää vihaanne millä keinoin hyvänsä, vieläpä rikoksellakin. Heti lähdettyänne, hän myöskin oli kääntynyt kyyppäriin, herra Vendalen palvelijaan, saadaksensa tietää, oliko jotakin tapahtunut hänen isäntänsä ja teidän välillä. Naurettava taika-usko ja tavallinen sattumus, joka kerran kohdannut hänen isäntänsä tämän kellarissa, oli kyyppäriin ajatuksissa asettanut herra Vendalen yhteyteen jonkunlaisen suuren vaaran kanssa, joka uhkasi hänen henkeään. Veljenne-tytär oli viekotellut häneltä tunnustuksen, joka teki entisen pelkonsa ja kauhistuksensa kymmenen kertaa isommaksi. Kun nyt kyyppäri ymmärsi, minkä onnettomuuden oli matkaan-saattanut, sovitti hän vapaaehtoisesti vikansa ainoalla keinolla, joka oli hänelle mahdollinen. ‘Jos isäntäni on vaarassa,’ sanoi hän, ‘niin on velvollisuuteni pitää huolta teistä.’ Siis matkustivat he pois yhdessä, ja tällä kertaa kumminkin osoitti taika-usko hyötynsä, niin muodoin kuin se saatti veljenne tyttären lähtemään matkaan ja siis vaikutti, että ihmisen henki pelastettiin. Oletteko tähän asti ymmärtäneet minua?”

“Olen.”

“Ensimmäisen tiedon rikoksestanne,” jatkoi Bintrey, “sain minä kirjeestä, jonka veljenne tytär kirjoitti. Kaikki, mitä tarvinnette tietää, on, että hänen rakkautensa ja jalomielisyytensä keksi uhrinne hermottoman ruumiin ja oli avullisena häntä henkiin saatettaessa. Sill’ aikaa kun hän makasi avutonna Briegin ravintolassa, Margueriten hoidon alaisena, sain minä Margueritelta kirjallisen käskyn tulemaan hänen tykönsä. Ennenkuin lähdin matkalle, sanoin minä rouva Dorelle tietäväni, että miss Obenreizer oli hyvässä turvassa, ja missä hän piti majaa, jota vastoin rouva Dor puolestansa ilmoitti, että veljenne tyttäreille oli tullut kirje, jonka hän näki olevan teiltä. Tämän kirjeen otin mukaani ja toimitin myös, että vastaisetkin kirjeet tulisivat meidän käsiimme. Tultuani Brieg’iin, havaitsin minä vaaran herra Vendalen hengen puolesta jo olevan ohitse, ja päätin sen tähden jouduttaa teidänkin tilintekopäivää, herra Obenreizer. Desfresnier & C:o eroitti teidät palveluksestansa niitten ilmoitusten johdosta, jotka salaisuudessa annoin heille teistä. Tällä tavoin riisuttuani teiltä hyvän nimenne ja maineenne, johon teillä ei ollut mitään oikeutta, oli seuraava tehtäväni, ottaa teiltä pois valtanne veljenne tyttären suhteen. Tähän tarkoitukseen en minä ainoastaan ajatellut salaisesti kaivaa maata jalkainne alta, vaan myös tunsin suuren huvituksen taistelllessani teitä vastaan omilla aseillanne. Minun neuvoni mukaan on totuus tässä asiassa huolellisesti salattu tähän päivään saakka, ja se

ansa, johon vihdoon olette tarttuneet, on — mistä syystä, sen huomaatte nyt yhtä hyvin kuin minä — viritetty juuri tähän paikkaan. Ainoastaan yksi luotettava keino löytyi, jolla voitiin hämmentää se pirullinen malttavaisuus, joka tähän saakka on tehnyt teidät niin vaaralliseksi ihmiseksi. Se keino on nyt koetettu ja — niin, katsokaa vaan minuun — on näkynyt kelpaavan. Mitä vielä on tehtävänä,” lopetti Bintrey, ottaen laukustaan muutamia kirjoitettuja papereita, “on vapauden toimittaminen veljenne tyttärelle. Olette syypää murhan yritykseen sekä väärentämiseen ja varkauteen, ja meillä on selvät todistukset teitä vastaan käsissämme. Jos teitä tuomitaan lain-rikkokjaksi, niin tietänne itse, miten käypi holhojavaltanne, ja mitä minuun tulee, niin sanon suoraan, että olisin mieluisemmin ryhtynyt tähän neuvoon; vaan minulle on esitetty arveluita, joita en ole voinut vastustaa, ja tämän keskustelun täytyy, kuten jo olen sanonut, loppua sovinnolla. Jos tahdotte kirjoittaa nimenne näitten rivein alle, jonka kautta luovutte kaikesta vallasta veljennetyttären yli, ja sitoudutte siihen, ett’ette täst’edes koskaan enään ilmesty Englannissa eikä Sveitsissä, niin minä puolestani allekirjoitan lupauksen, joka vakuuttaa teidät vapaaksi kaikesta vastaisesta vainoomisesta meidän puolelta.”

Obenreizer otti, sanaa virkkaamatta, kynän käteensä ja allekirjoitti vaaditun luopumuksen. Saatuansa sitä vastaan luvatus vapaus-kirjeen vastaisesta vainoomisesta, nousi hän ylös, mutta ei sen enempää jouduttanut pois lähtöänsä, vaan jäi seisomaan maitre Voigt'ia tirkistäen. Omituinen hymy liikkui huulillansa ja eriskummainen loiste leimahti sumuisista silmistään.

“Odotatteko vielä mitään?” kysyi Bintrey.

Obenreizer viittasi ruskeaan ovehen.

“Kutsukaa heidät vielä kerta tänne”, vastasi hän. “Minulla on vielä vähä sanomista heidän läsnä-ollessa, ennenkuin menen matkaani.”

“Sanokaa se minulle. En kutsu heitä enään.”

Obenreizer kääntyi maitre Voigt'iin.

“Muistatteko, että kerroitte minulle, että teillä ennen muinoin oli ollut eräs englantilainen luottilas nimeltä Vendale?”

“Noh, mitähän sitten?” kysyi notario.

“Herra Voigt, kello-lukkunne on pettänyt teidät.”

“Mitä?”

“Olen lukenut kirjeet ja todistukset luottilaanne arkkusessa, ja ottanut niistä kopiat, joita kannan taskussani. Eikö vieläkään ole syytä kutsua heitä?”

Notari parka katsella tuijotti auttamattomalla kummastuksella Obenreizeristä Bintrey'hin ja hänestä taas takaisin Obenreizer'iin; vaan sitten miehityi hän jälleen, vei virka-veljensä vähän syrjään, ja kuiskasi hänelle jotakin korvaan. Herra Bintrey'n kasvot näyttivät ensin yhtä kummastuneilta, kuin maitre Voigt'in, vaan yht'äkkiä ne saivat toisen muodon, ja nuorukaisen ripeydellä juoksi hän ovelle, joka vei sisimmäiseen kamariin, katosi hetkeksi sen taa ja palasi sitten, taluttaen Margueritea ja Vendalea kädestä.

“Nyt, herra Obenreizer,” sanoi Bintrey, “on viimeinen peli teidän. Vetäkää se!”

“Ennenkuin luovun oikeudestani tämän nuoren neitosen holhojana,” sanoi Obenreizer, “täytyy minun ilmoittaa salaisuus, joka likisästi koskee häntä, ja pyytäänsä hänen huomiota kertomukseeni, saan minä sen ohessa myös ilmoittaa, ettei minua tarvitse uskoa ainoastansa sanoistani, sillä minä olen varustettu kirjallisilla todistuksilla, kopioilla alkuperäisistä, joiden totuuden maitre Voigt itse voipi vakuuttaa. Merkitkää tämä tarkkaan, ja sallikaa minun johdattaa muistoanne kauas menneisiin aikoihin — helmikuun alkuun vuonna 1836.”

“Ottakaa vaari päivästä, herra Vendale,” sanoi Bintrey.

“Tämä on ensimmäinen todistukseni,” sanoi Obenreizer, ottaen povestaan paperi-lehden. “Tämä on kopia kirjeestä, jonka eräs englantilainen nainen on kirjoittanut sisarellensa, leskelle. Kirjoittajan nimen säästän lopuksi, jota vastoin minä olen valmis ilmoittamaan sen lesken nimen, jolle kirje oli kirjoitettu. Kirjeen päällekirjoitus kuuluu näin: ‘rouva Jane Anne Miller, Groombridge Wells, Englanti’.”

Vendale hämmästyti ja aukasi huulensa puhuakseen, vaan Bintrey pidätti häntä paikalla, niinkuin sitä ennen oli pidättänyt maitre Voigtia.

“Ei,” sanoi itsepäinen lakimies, “jättäkää tämä minulle.”

Obenreizer pitkitti.

“En tarvitse vaivata teitä kuuntelemaan ensimmäistä osaa kirjeestä, vaan saatan selittää sen sisällyksen parilla sanalla. Kirjeen kirjoittajan tila oli siihen aikaan tämä. Hän oli kauan asunut Sveitsissä miehensä kanssa — oli pakoitettu siihen miehensä terveyden tähden. Kahdeksan päivän kuluessa oli heidän muuttaminen uuteen asuntopaikkaan Neuschatelis-järven rannalla, jotta siellä kahden viikon kuluttua olisivat valmiit vastaanottamaan rouva Milleriä vieraaksensa. Sitten kääntyy kirjeen-kirjoittaja tähdelliseen perheen-asiaan. Hän ynnä miehensä olivat kauan eläneet lapsetonna ja molemmat olivat jo luopuneet toivosta saadakaan enään semmoista, he ikävöitsivät yksinäisyyttänsä ja kaipasivat jotakin, joka olisi elämätänsä suloistuttanut, jonka tähden olivat päättäneet omaksensa ottaa jonkun lapsen. Tässä alkaa nyt tähdellisempi osa kirjeestä, ja tästä tahdon siis lukea sen teille sanasta sanaan, niinkuin kirjeessä seisoo.”

Hän käänsi ensimmäisen lehden kirjeestä — ja luki ääneensä seuraavaa:

“Mielitkö auttaa meitä, siskoseni, saamaan uutta yritystämme toimeen? Ollemme itse englantilaisia, haluaisimme ottaa englantilaisen lapsenkin. Tämän luulen paraiten onnistuvan löytölasten-huoneessa, ja mieheni neuvon-antajat laki-asioissa kyllä neuvovat sinua Lontoossa, miten on asiassa menetteleminen. Valitsemisen saat tehdä kokonaan mielesi jälkeen, ainoastaan niillä kahdella ehdolla, että hän on poika, eikä vuotta vanhempi — Tahdotko nyt minun tähteni kärsiä tätä vaivaa ja tuoda lapsen muassasi, kun tulet Neuschateliin?

“Minun täytyy vielä lisätä muutamia sanoja mieheni ajatuksesta tässä asiassa. Koska hän tahtoo säästää lapselta kaiken vastaisen mieli-pahan tunteen, joka ehkä voisi syntyä, jos lapsemme havaitsisi oikean sukuperänsä, niin tulee se kantamaan mieheni nimen ja kasvatettavaksi siinä uskossa, että hän on oma poikamme. Mitä hänelle jääpi perittäväksi kuolemamme jälkeen, tulee hänelle vakuutetuksi ei ainoastaan englantilaisten lakein mukaan tämmöisissä tapauksissa, vaan myös sen mukaan, mikä tässä maassa on tapana, sillä niin kauan olemme jo asuneet tässä maassa, että epäiltävä on, eikö meitä sovi pitää sveitsiläisinä. Ainoa varovaisuus, joka tätä paitse on vaarin otettava, on, että välttäisimme asian ilmitulon löytölasten-huoneesta tulevaisuudessa. Nyt on nimemme jokseenkin harvinainen ja jos meitä kirjoitettaisiin laitoksen päiväkirjoihin, niin saattaisi siitä aina jotakin seurata. Sitä vastoin on tuhansilla ihmisillä sama nimi kuin sinulla, ja jos tahtoisit sinä kirjoittaa nimesi pöytäkirjaan, niin ei asian ilmituloa siltä puolelta tarvitsisi pelätä. Lääkärimme käskystä me nyt muutamme erääsen paikkakuntaan, jossa entiset olomme ovat ihan tuntemattomat; ja jos suinkin sopii, niin tee hyvin ja tuo mukanasasi vieras lapsentyttö, kun tulet meille. Asian näin ollessa, sopii sinun sanoa, että lapsi on minun poikani, jota viedään äitinsä tykö sisarensa hoidon alla. Ainoa palvelija, jonka otamme myötämme entisestä kodista on oma piikani, johon saatamme vakaasti luottaa. Niin hyvin Englannissa kuin Sveitsissä kuuluu lakimiesten virkaan olla vaiti silloin kun tarvitaan, jotta siinäkin kohden voimme olla huoletoinna, ja siinä nyt on salaisuutemme! Vastaa ensi postissa, hyvä siskoseni, lupaatko ruveta liittoon meidän kanssa!”

“Salaatteko vielä sen nimen, joka kirjoitti tämän kirjeen?” kysyi Vendale.

“Säästän nimen viimeiseksi,” vastasi Obenreizer, “ja ryhdyn nyt toiseen todistukseeni, ainoastaan pieni paperi-lippu, niinkuin näette, ja sen Sveitsiläisen notarin käytettävä, jonka oli määrä kokoon panna asia-kirjat. Se kuuluu näin: ‘Kolmantena päivänä Maaliskuuta 1838 omaksi otettu Löytölasten-huoneesta Lontoossa eräs poika-lapsi, joka laitoksen kirjoissa on kutsuttu nimellä Walter Wilding. Se, jonka nimelle lapsi kirjoitettiin pöytäkirjaan, oli leski-rouva Jane Ann Miller, joka tässä asiassa menetteli naidun, Sveitsissä asuvan sisarensa puolesta.’ Vielä kipinä kärsimystä!” lisäsi Obenreizer, nähdessään Vendalen repivän itsensä irti Bintrey’stä ja hyppäävän seisaalle. “En tahdo myöskään salata nimeä teiltä. Kaksi pientä paperi-lippua vielä, ja sitten olen päättänyt. Nyt tulee kolmas todistus! Se on erään tohtori Ganz’in kirjoittama heinäkuulla v. 1838; hän vielä elää ja pitää virkaa Neuschatelissa. Tohtori todistaa — saatte paikalla lukea sen itse ensiksi — hoitaneensa mainittua lasta kaikissa hänen lapsitaudissa; toiseksi: että se mies, joka oli ottanut lapsen omaksi pojakseen, kuoli kolme kuukautta ennen tämän todistuksen tehtyä; ja kolmanneksi: että samana päivänä, jolloin todistus kirjoitettiin, jättivät leski ynnä piikansa Neuschatelin, ja lähtivät Englantiin lapsen kanssa. Liitettyäni vielä yhden renkaan lisäksi, on todistus-vitjani valmis. Piika jäi rouvansa palvelukseen tämän kuolemaan saakka, joka tapahtui vasta muutamia vuosia takaperin, ja voipi valallansa ottaa toteennäyttääkseen lapsen kasvamisen nuorukaiseksi, ja siitä mieheksi, sillä miehuuden ijällä hän nyt on. Tuossa on hänen adressinsa Englannissa — ja siinä, herra Vendale, on neljäs ja viimeisen todistukseni!”

“Miksi käännytte minuun?” kysyi Vendale, kun Obenreizer laski kirjoitetun adressin pöydälle hänen eteensä.

“*Sen vuoksi että te olette mainittu mies!* Jos veljeni-tytär menee naimiseen teidän kanssanne, niin saa hän miehekseen ihmisten yhteisestä armosta kasvatetun seka-sikiön! Jos veljeni-tytär menee naimiseen teidän kanssanne, niin saa hän miehekseen petturin ilman nimettä ja suvutta, ja joka on valhetellut olevansa englantilainen ‘gentleman’ korkeasta ja jalosta suvusta!”

“Hyvä!” lausui herra Bintrey. “Eriskummaisen viisaasti esitetty, herra Obenreizer! Nyt puuttuu ainoastaan muuan sana, niin on asia päätetty. Hän menee naimiseen — ja, uskokaa minua, peräti teidän vehkeittenne kautta — miehen kanssa, joka perii kauniin omaisuuden, ja jonka syntyperä tekee hänen ylpeämmäksi kuin ennen talonpoikaisesta vaimostansa. Yrjö Vendale, toivottakaamme testamentin-suorittajina toisillemme onnea! Kalliin ystävä vainajamme hartain toive eläessänsä on nyt täytetty. Olemme löytäneet kadonneen Walter Wildingin. Niinkuin herra Obenreizer äsken sanoi — te olette mainittu mies!”

Vendale ei kuullut mitä hän sanoi; mielensä oli taipunut ainoastaan yhteen ajatukseen, hän kuuli ainoastaan yhden äänen. Margueriten sormet pudistivat innokkaasti hänen kättänsä, Margueriten ääni kuiskasi hänelle: “En koskaan ole minä lempinyt sinua, Yrjö, niin hartaasti kuin tällä hetkellä!”

ESI-RIPPU.

Ollaan toukokuussa. Cripple Corner’issa on pidot, uunin piiput savuavat, yhteinen ruokasali oli koristettu seppeleillä, ja talon arvoisa emännöitsijä, rouva Goldstraw, on hyvin toimissaan; sillä juuri tänä kauniina päivänä viettää Cripple Cornerin herra häitä kaukana vieraalla maalla, nimittäin pienessä Brieg’in kaupungissa Simplon-vuoren juurella, jossa Marguerite on pelastanut hänet hengen vaarasta.

Iloisesti soivat kellot pienoisesä Brieg’in kaupungissa, ja kadun yli liehuu lippusia poikittain, ja kaikkialla kuuluu pyssyn pamahduksia ja messinki-torvien helisevä soitto. Viini-tyunnyreitä, koristettuina kirjavilla nauhoilla, on vieritetty kadulle kirjavan teltin alle ravintolan edessä, ja jokainen, joka haluaa, saa mielensä mukaan nauttia iloa ja riemua. Kellot ja lippuset, akkunoista riippuvat vaatteet, pyssyn laukaukset ynnä torvensoitto, kaikki nämät oudot tapaukset ovat ihastuttaneet ja elähyttäneet pienen kaupungin rehellisiä asukkaita.

Yö on ollut myrskyinen ja vuoret ovat peitetyt lumella, mutta tänä päivänä loistaa aurinko kirkkaasti, ilma on niin puhdas, kaupungin soleat tornin huiput hohtavat kuin hopea, ja Alpit näyttävät kaukaisilta, valkoisilta hattaroilta tumman-sinisellä taivaalla.

Pienen kaupungin hyväntahtoiset ja teeskentelemättömät asukkaat ovat poikkipuoleen katuja rakentaneet kunniaportin, jonka kautta morsius-pari on juhlallisesti palaava kirkosta. Portin etupuolella luetaan seuraava päälle-kirjoitus: *“Kunnioitettu ja rakastettu olkoon Marguerite Vendale!”* Sillä hänestä ollaan ylpeät melkein jumaloitsemalla. Näiden odottamattomien tervehdys-sanain hänen uudella nimellensä pitäisi muka ihastuttaa morsianta, ja sentähden onkin niin toimitettu, että häntä saatetaan kirkolle mutkaisista takakatuja myöten, joka aivan helposti menestyy pienessä Briegin kaupungissa mutkaisine katuinensa.

Nyt on kaikki järjestetty, ja kirkkoon mentiin jalkasin. Morsian ja ylkämies, notari Neuschatelista, lakimies Lontoosta, rouva Dor ynnä eräs outo, vahva, salamielinen englantilainen, tunnettu nimellä Zhoé Ladelle, ovat kaikki kokoontuneet ravintolan parhaasen, juhlallisesti puettuun huoneeseen. Rouva Dor näkyy nyt puettuna puhtaisiin hansikkoihin, tällä kertaa omiinsa, ja molemmat käsivartensa kiertyttyinä morsiamen kaulan ympäri; jonka tähden rouva, ollaksensa loppuun asti itsensä kaltainen on kääntänyt leveän selkensä muulle seuralle.

“Suo anteeksi, kaunis lapsukaiseni,” pyytää rouva Dor, “että minä saatin olla hänen kissanansa.”

“Kissanansa, rouva Dor?”

“Niin, jonka täytyy istua vartioitsemassa pientä ihanaa hiirtä,” selitti rouva Dor katuvaisella huokauksella.

“Olettehan kuitenkin paras ystävämme! Sano, Yrjöseni, sinäkin, eikö ollut rouva Dor paras ystävämme?”

“Varmaan, lemmityiseni! Kuinka me ilman hänettä olisimme tulleet toimeen?”

“Olette molemmat niin ylevä-mieliset,” sanoo rouva Dor, vastaan-ottaen tämän lohdutuksen, vaan lankee taas katumukseen. “Mutta kuitenkin alotin minä kissana.”

“Niin, mutta ikäänkuin kissa sadussa, hyvä rouva Dor”, sanoo Vendale suudellen häntä poskelle, “olitte kuitenkin oikea nainen, ja sen vuoksi osoittikin sydämenne myötätuntoisuutta muitten rakkaudelle.”

“En tahdo millään muotoa tässä estää rouva Dorea saamasta syleilyksiä,” saarnaa herra Bintrey, kello kädessä, “enkä rohkene liioin moittia että olette tunkeuneet tänne loukkoon kuni kolme sulotarta; tahdon vaan muistuttaa, että lienee jo aika mennä. Mikä on teidän ajatuksenne, herra Ladle?”

“Se on ihan selvä,” vastasi Janne taipuvaisella irvistyksellä. “Ylimalkaan olen minä nyt paljoa selkeämpi, kun olen, näette, niin kauan vierinyt maan pinnalla. En ole ennen koskaan ollut näin kauan yhtä päätä pinnalla, ja tämä on tehnyt mulle oikein hyvää. Cripple Corner’issa olin liian paljon maanpinnan alla, ja tuolla Simplon-vuorella olin liiaksi korkealla sen yli, mutta täällä olen tavannut keski-suunnan, herra. Ja jos minä joskus maistelen iloisten parissa, niin se tapahtukoon tänä päivänä, kun juodaan malja: ‘Suojelkoon Jumala heitä molempia!’”

“Niin minustakin!”, sanoo Bintrey. “Mutta me, herra Voigt, olkaamme olevinamme ranskalaisia ja laulakaamme: Allons, marchons.”

Kaikki kääntyvät oveen, jossa saattoväki heitä odottaa, ja sitten mennään kirkkoon, jossa parikunnan vihkimys onnellisesti tapahtuu. Parahiksi ovat juhlalliset menot alkaneet, niin käsketään notariota käymään pikimmältään ulkona, ja palattuansa jälleen kirkkoon, on vihkimys jo ohitse. Hän seisautuu Vendalen viereen ja taputtaa häntä olkapäähän.

“Käykää tuota pikaa syrjä-ovella, herra Vendale, vaan yksinänne. Jättäkää vaimonne minun haltuuni.”

Kirkon syrjä-ovella seisoivat nuo kaksi miestä luostarimajasta, jotka jo tunnemme. He ovat läpikastuneet lumesta ja väsyneet matkastaan, vaan toivotettuansa onnea ja menestystä hänelle, panee kumpikin leveän kätensä Vendalea rinnalle, ja katsellen häntä totisilla silmillä sanoo toinen heistä hiljaisella äänellä:

“Ne ovat taas täällä, herra! Paarinne — ihan samat paarinne!

“Paarini täällä? Mitä vasten?”

“Hiljaa! Vaimonne tähden hiljaa! Matka-toverinne sinä päivänä — —”

“Miten on hänen?”

Mies katselee kumppaniansa, ja tämä häntä. Kumpasenkä käsi makaa vakavasti Vendalen rinnan päällä.

“Hän oli viipynyt muutamia päiviä ensimmäisessä pakopirtissä, herra; ilma oli välistä hyvä, välistä paha.”

“Noh, ja sitten?”

“Toissa päivänä tuli hän meidän maja-taloomme ja tahtoi, nukuttuansa hetken laattialla, valkean ääressä, kaapuunsa peittyneenä, mennä seuraavaiseen majataloon, ennenkuin pimeä tulisi. Häntä pelotti paljon tämä osa matkasta, ja hän luuli tien vielä huononevan

seuraavana päivänä.”

“Noh, kuinka sitten kävi?”

“Hän kulki yksin, ja juuri kun pääsi suojaman sivutse, niin tuli lumivyöry — ihan samanlainen kuin se joka vieräi alas teidän takananne lähellä Ganther siltaa —.”

“Ja tappoi hänet?”

“Me kaivoimme hänen ylös tukehtuneena ja musertuneena. Vaan puhukaamme nyt vaimostanne. Asian laita on semmoinen, että olemme kantaneet miehen tänne paareilla, saadaksemme hänet haudatuksi, ja meidän täytyy kulkea tätä samaa katuja. Vaimonne ei tarvitse häntä nähdä. Olisi synty ja häpeä kantaa paareja kunniaportin kautta, ennenkuin vaimonne on siitä kulkenut. Kun lähдете kirkosta, niin me, jotka kannamme paareja, poikkeemme oikealla lähellä olevalle syrjä-kadulle ja asetumme paarein eteen; mutta varoittakaa vaimoanne kääntämästä silmiänsä siihen katuun. Aika joutuu, ja vaimonne ehkä jo kaipaa teitä. Hyvästi!”

Vendale menee takasin kirkkoon ja panee morsiamensa käden oman terveen käsivartensa alle. Kirkon pääportilla odottaa heitä juhlavaatteisin puettu saattoväki, ja nyt astutaan katuja alaspäin kelloin soidessa, pyssyyn pamahtaessa, lippusten liehutessa, torvien helistessä ja innostuneen kaupungin riemutessa, itkiessä ja hymyillessä. Päät paljastetaan, mistä Marguerite kulkee sivutse, äidit näyttävät häntä lapsillensa, kaikki ihmiset siunaavat häntä. “Taivaan siunaus rakkaalle tytölle! Katso, kuinka hän kävelee nuoruudessaan ja kauneudessaan, hän joka niin uskalasti pelasti ylkänsä hengen.”

Tultuansa oikealta puolelta kohtaavan syrjä-kadun nurkkaan puhuttelee Vendale morsiantansa ja kääntää hänen huomiota vasemmalla kädellä oleviin akkunoihin. Päästyänsä nurkan sivutse vähän edemmäksi, sanoo hän; “Älä katso taaksesi, lemmityiseni!” ja kääntää samassa itse päänsä. Hän näkee nyt takanansa paaren ynnä sen kantajan katoavan kunniaportin kautta kirkkomaille, vaan itse astuu hän morsiamensa ynnä hääjoukon kanssa alas ihanaan, auringon loisteessa kiiltävään laaksoon.